

MARCI HIERONYMI
VIDÆ,
CREMONENSIS,
ALBÆ EPISCOPI,
HYMNI
DE
REBUS DIVINIS.

OXONI,
E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO,
MDCCXXXIII.

Imprimatur,

GUIL. HOLMES,

Vice-Can. Oxon.

Jun. 29. 1733.

MARCI HIERONYMI
VIDÆ
HYMNI de REBUS DIVINIS.

1. D EO Opt. Max.	Pag. I.
2. D ei Filio, Deo Opt. Max.	40.
3. Spiritui S. Deo Opt. Max.	63.
4. Jesu Christo Opt. Max.	83.
5. In Eucharistiam.	89.
6. Jesu Christo Opt. Max. de Carolo V. Imp.	103.
7. In Jes. Christi Crucem.	107.
8. Magnæ Matri Virgini.	113.
9. Beato Michaeli.	131.
10. Ex cantico Moïsis.	135.
11. Divo Davide regi propheta.	140.
12. D. Joanni Baptista.	146.
13. D. Petro apostolo, de ejus Cathedra.	151.
14. D. Joanni apostolo.	156.
15. D. Andreae apostolo.	166.
16, 17. D. Paulo apostolo.	174.
18. D. Infantibus Bethl. innocentibus.	196.
19. D. Stephano proto-martyri.	197.
20, 21, 22. D. Laurentio martyri.	201.
23. D. Dalmatio martyri.	219.
a 2	24. D.

CONTENTA.

24. <i>D. Cassiano martyri.</i>	225.
25. <i>D. Christophoro martyri.</i>	226.
26. <i>D. Silvestro Pont. max.</i>	227.
27. <i>D. Aurelio Augustino Hipponis Episcopo.</i>	230.
28. <i>Jo. Matthæo Giberto.</i>	237.
29. <i>D. Homobono Cremonensi.</i>	247.
30. <i>D. Thoma Aquinati.</i>	250.
31, 32. <i>D. Margarita virgini.</i>	258.
33. <i>D. Pelagia virgini.</i>	262.
34. <i>Calitibus virginibus.</i>	271.
35. <i>De Divis calitibus.</i>	273.
36. <i>D. Calitibus.</i>	277.

MARCI

MARCI HIERONYMI
VIDÆ

HYMNI DE REBUS DIVINIS.

DEO OPT. MAX.

CCIPE, summe pater, summi fa-
bricator Olympi,

Quæ tibi, quæ nato, quæ amborum
carmina amanti

Sacra ferens cecini, coelique Quiri-
tibus olim;

Dum vacat, atque humiles juvat alte linquere terras,
Et fortunatas superum percurrere sedes.

A

Ipse

Ipse ego, tentatum multis opus ante, camoenas
Vertice ab Aonio duxi Jordanis ad undas,
Perque Palæstinos saltus, super ardua sisto
Montis Idumæi, sæpe unde faventibus auris
Tollere se, & liquidas mecum juvat ire per oras, 10
Et cœlum peragrarè, adytisque insistere Divum,
Atque tuos etiam non exhorrescere vultus.

Nulla erat ante via: prærupta, atque aspera saxa,
Et densi latè obducebant omnia vepres.

Ipse manu validam quatens utraque bipennem 15
Latum limitem ago fruticum cedentibus umbris:
Jamque aditus datur, atque via licet ire patenti.

Sat ludo, scenæque datum: ludicra priorum,
Fictaque fat vacuas tenuerunt carmina mentes:
Nam quis non teneros molli pede ludit amores, 20
Et nemora, & fontes, atque inter pocula lusus?
Aut quis non Divosque virosque in prælia miscet,
Dum validos juvat arma, tubasque æquare canendo?
Vana superstitio mentitos numina Divos

Jam fileat; pudeat scelerum, quæ plurima cœloq; 25
Affingunt: pudeat sedes scelerare beatas
Versibus, & superos probris involvere nostris.

Jam pia relligio cœlo caput extulit, aurea

Luce

Luce fugans tenebras, haud falsi numinis index.
Carmina nunc mutanda; novo nunc ore canendum: 30
Jamque alias sylvas, alios accedere fontes
Edico: jam nunc polluto calle relicto
Hac iter esto: huc Musarum revocantor alumni:
Hac casti vates in religione manento.

Jam teritur via facta recens, veniuntque vocati 35
Certatim vates; nova cursu semita fervet.
Quam juvat interdum vestigia nostra legentes
Cernere nos juxta juvenes per amoena vireta
Eductos studio nostro decerpere flores,
Quos capiti imponant plexa sibi quisque corona! 40
Spero etiam fore, cum, quæ nos extundimus ipsi
Infabricata, acieque retusa, utcunque dolata,
Dum me deficiunt aliis rupta oia curis,
Dum populos mihi commissos pascoque regoque,
Olim aliquis Divis, & Musis carior ipsis 45
In melius feret, atque impensius arte polibit:
Et quæ vi nostra primo patefacta labore est,
Mollius ille viam solidabit marmore secto
Auro addens etiam decus, & Gangetide gemma,
Ut teneant oculos discrimina mille colorum. 50
Mi sat erit specimen clari monstrasse laboris,

Ut superet mox ille, ut pulchræ præmia laudis
Prima ferat, primos felix potiatur honores;
Inde alii atque alii semper melioribus auris.

Hæc quæcunque, tamen tibi, qualiacunque, sacramus,
Summe pater: cui nam hæc potius de more dicemus, 6
Mortali, in terris qui gratus digna rependat?

Præmia nulla hominum moror; haud me purpura regum
Ulla movet: nullos nos supra inhiamus honores.

Si terrena forent quicquam, aut mortalia cordi, 60

Sat mihi Tuscorum MEDICUM persolvit honorum,

Et sat opum, rebus cum maximus alter & alter

Præesset, præstantesque viros ad digna vocando

Munera ad egregias pretiis accenderet artes.

Nil ultra in terris quæro par regibus ipsis 65

Contemptu rerum, contemptu dives honorum.

Tu mihi solus ades, mihi tu persolvere solus

Præmia magna, meisque potes subscribere votis;

Nulla licet meritis abs te sint debita nostris

Præmia, tu nisi quæ nobis victoribus offers 70

Sponte tua bonus, at nil tale merentibus ipsis;

Dum fontes, & adhuc dubia certamus arena.

Nam licet humanæ non spernas munera vocis,

Nil nostri tamen oris eges, laudumque tuarum

Omnia

Omnia plena sonant coelo, terraque marique.
Siqua mei tamen est ratio tibi habenda laboris,
(Quæ tua magna quidem in genus indulgentia nostrū est)
Da pater, extremæ cum vitæ advenit hora,
Te præsentem mori, nil me terrentibus umbris,
Inque tuos animam amplexus effundere ovantem,
Hoc tantum mihi, plura aliis optantibus adde.

Hocce quid est? ubi sum? quæ mentem insueta libido
Sollicitat? solito longe mihi pectora major
Arripuit calor, & labefactis ossibus hæsit,
Insolitoque meas novus est vapor igne medullas.
Quo rapior? quo vota trahunt? quæ tanta cupido
Sevocat abductam mortali a corpore mentem,
Ignotasque vias late jubet ire patentis
Ætheris, & liquido mihi sedem figere coelo?
Terra vale, curæque humiles hominesque valete:
Nulli audita cano; veterum omnibus obvia vatum
Carmina jamdudum, & mortalia cuncta perosus
Tollor humo, totusque levem prope vertor in auram,
Aereasque plagas superare, & linquere nubes
Sub pedibus, rapidoque viam conjungere Soli
Dulce mihi, summoque in vertice sistere mundi.
Non iter occurrens nostrum tot motibus aer

Deti-

Detineat studio spectandi, & quæque legendi.
 Nil morer aut ventos, aut sævi fulminis alas,
 Nubesque pluviasque nivesque albasque pruinas, 100
 Eque coloratis cœlestem nubibus arcum
 Foederis antiqui monumentum insigne per ævum.
 Omnia jam vulgata; meas neque clara morentur.
 Astra vias, non fideribus volventibus orbes
 Instabiles: gelidæ quis nescit cornua Lunæ, 105
 Aut quibus indicta est radiantis regia Solis?
 Ipse licet Sol alta petat, totiesque profundi
 Impositus cœli dorso liquidum æthera tranet,
 Ille meis longe inferior tamen evolet alis.
 Altius ipse viam ingredior: quodcunque creatum, 110
 Infra me jacet: alituum gens incola cœli
 Ipsæ etiam subsunt acies post terga relictæ.
 Supra axes mundi, supra mirantur euntem
 Sidera, vestigantem ecquid sit originis experts,
 Quodque, ut morte caret, pariter quoque nesciat ortus,
 Quod semper fuerit, quod nunquam cœperit esse, 115
 Auctoremque sui se tantum noverit ipsum;
 Cætera cum penitus fuerint ipso omnia ab uno.
 Hoc molimur opus; voti hæc summa ardua nostri.
 Ignotum, piceaque procul caligine septum 120

Nu-

HYMNI DE REBUS DIVINIS.

Nubibus in mediis acie deprendere tendo,
 Quicquid id est, magnum certe, & mirabile nosco
 Numen habere, licet lateat, fugiatque videri,
 Quidve sit ignorem, cuncti tamen esse videmus,
 Clarius atque suo longe se lumine prodit: 125
 Ac veluti, objectu nebulæ cum delitet olim,
 Tum nemo potis est obductum cernere Solem;
 Non tamen ignorem qua coeli parte prematur
 Obsessum jubar, immenso quod lumina mundo
 Sic etiam positum, lucemque diemque ministrat, 130
 Æthereique, utcunque, ignis tralucet imago.
 Haud secus id nostros sub sensus ire recusat,
 Nec se oculis plane mortalibus explicat unquam:
 Esse tamen scimus, mentisque indagine porro
 Deprensum largo sentimus pectoris haustu 135
 Undique diffusum, nobisque in viscera lapsum,
 Corda movens intus non missæ murmure vocis,
 Sed tacito impulsu, atque potenti numinis aura,
 Qua nos usque movet. Quo vero id nomine dicam?
 Aut nullum, aut prorsus non enarrabile nomen. 140
 Illi nomine enim quid opus discriminis ergo,
 Cum nullis penitus regnet confortibus unum?
 Non animal, non res, non pars, non foemina, non mas,
Quic-

Quicquid es, o seu vis, seu mens, seu spiritus ille,
Qui mare, qui terras, qui coelum numine comples, 145
Cuncta movens, mota amplectens, amplexa gubernans:
Primo te esse quidem cuncti sentimus, & unum,
Inde bonum simul experti, verumque vocamus.
Nec tamen es tantum, verusque unusque bonusque,
Cætera ceu possunt dici quoque pleraque; sed tu 150
Ipsum esse, ipsum unum, verumque bonumque vocaris,
Quæ tamen inter se haud distant diversa, sed usque
Sunt connexa adeo, ut penitus sint quatuor unum.
Nec confusa uno tamen involvuntur acervo,
Singula sed propria ratione, & nomine distant, 155
Inque vicem secreta suo se munere produnt.
Mira quidem hæc: tibi sed nil est mirabile potro.
Quod fieri nequit, ipse potes, (potes omnia quando)
Nec tibi vis ulla obstat: agis simul omnia: nec te
Est opus ante animo, quod agis, versare sagaci. 160
Quod vis, id potes, idque simul molimine nullo
Percis usque: tuum sane est opus ipsa voluntas.
Quod loqueris, facis idem, opus & vox editur una.
Ut dixti, ut subito ad verbum emergere creata
Omnia, & ex nihilo coepit splendescere mundus? 165
Tu rerum tu principium, tu terminus idem:

Principium sine principio, sine fonte scatens fons :
Tu tibi principium, tibimet tu terminus ipse.
Incipis abs te, si incipis, in te desinis ipsum;
Incipis iccirco nunquam, non desinis unquam. 170
Ceum, se qui sequitur longis anfractibus usque
Per sua decurrens vestigia labitur annus.
Nec se sponte sua discedens deseret unquam,
Donec tempus erit, donec qui tempora coepit,
Finiet idem, instantis origo & terminus ævi, 175
Cum volet, haud idem sibi finis & exitus ipsi.
Non tibi heri, non cras, non quod fuit, aut erit olim,
Objicitur, sed nunc, hodieque haud labitur unquam.
Quod factum, infectum facis, indictumque videri,
Quod dictum est, penitusque hominum de mente revellis.
Quod nunc est, tibi semper erit, nec præterit ætas, 181
Nec te tempus habet; quæ nobis cunque futura,
Sunt tibi facta, oculisque tuis subjecta priusquam
Terra patens foret, aut coeli pulcherrimus ordo.
Tunc neque tempus erat, neque post, neque dicier ante:
Omnia solus eras, in te omnia, tunc quoque te nos 186
Aut cœlo dignos, aut certe fontibus umbris
Transcripserunt, & jam sua præmia cuique
Pro meritis solvisse, vel ut tua certa voluntas;

Quamvis hinc longo fuimus post tempore creti. 190
Proinde preces cum stat nobis tibi fundere, laudesse,
Ante audis, quam sint conceptæ in pectore nostro,
Et benefacta hominum, & commissa piacula nosti,
Ante homines dias veniant quam lucis in oras.
Omnia scis, & cuncta vides; tibi lumina mille, 195
Mille acies; at parva loquor: tu lumina totus,
Totus & ipse acies, nec quicquam te latet horum,
Quæ sunt, quæ fuerunt, quæ fero deinde futura.
Nec tibi opus luce ad visum, neque lumine: tu lux
Ipse tibi, tu cuncta illustrans lumina lumen. 200
Et latebras quærant mortales turpibus orsis,
Nec metuant oculos incurrere cuncta videntis?
Non usquam locus ullus, ubi non ipse quiescas,
Omnibus inque locis ades omni tempore præsens
Diditus in partes omnes; tamen omnis ubique 205
Integer usque manes, nec te regio ulla prehensum,
Conclusumve usquam cohibent loca: liber ubique
Funderis, atque extra nullus te terminus arcet.
Et siquid, mundus quod non circum ambiat, usquam est,
Id nihil est nisi tu, tuaque haud finita potestas. 210
Non oneri tamen es rebus, quibus insitus hæres;
Ipse fed es tibimet sedes gratissima ubique.

In te uno requies tua; tu te nixus in ipso es
Cuncta tua replens vi: es totus in omnibus usque
Tactum omnem supra, sine vi, motuve situve: 215
Quod si adeo non fit, subito passim omnia casu
Cernere erit ruere, in nihilumque redacta referri.
Omnia sustentas, procuras omnia, alisque,
Dum præsens ades; ipsa tua est præsentia vita,
Omnibus ipsa salus; agis omnia in omnibus, uno 220
Excepto tamen, ipse mali neque enim auctor in ullo es,
Nec potis es sanctam noxæ ulli flectere mentem,
Quod cadit in nostros, simul ac te amisimus, ausus:
Cætera semper agis: non te tamen omnia agentem
Exercet labor, at requies tibi summa; tibi alta 225
Ocia, tranquillaque solutus mente quiescis.
Omnia fers: oneri tamen haud obnoxius ulli es.
Ceu quoque si forte admissis irascere nostris,
Pace tamen tecum frueris, placidaque serenus
Mente sedes: varium sane, & mutabile quicquam 230
In te non cadit, aut nostræ inconstantia mentis:
Utque novus nunquam, nunquam veter incipis esse,
Semper idem es, plenusque tui: procul extera quæque,
Atque aliena tibi absistunt: quicquid potis esse,
Aut non esse, tibi non congruit: omnia firma 235

In te sunt nullos hominum metuentia casus.
Quicquid habes, unus ditissimus, illud es ipsum,
Et nihil est in te penitus te præter eundem,
Tuque tui pars ipse, tui pariter quoque totum es.
Accessus tibi sunt nulli, nullique recessus. 240
Quicquid habes, tibi fixum adeo atque tenaciter hæret,
Ut nequeat traduci alio, neque vertier unquam.
Dum luces, lux ipsa quidem es: dum vivis, id ipsum es
Vivere: dum sapis, ipsa adeo sapientia tecum est,
Ut nusquam queat ab sese divellier ipsa. 245
Quandoquidem nihil es concreti, aptive secari
In partes, sed mens purissima corporis exors,
Ipse tuis pollens opibus, nihil indigus extra.
Iccirco usque tibi constas, & sedibus iisdem es;
Nec te operum piget auctorem, non poenitet unquam.
Et siquando opus inceptum non perficis, & te 251
Subducis, non consilium immutabile vertis,
In melius sed flectis opus: neque enim illa voluntas
Tum primum subit; a prima sed origine rerum
Sic fixum stabat menti, immotumque sedebat. 255
Nam veluti varios in ferta recentia flores
Jungere nos juvat, & longo contexere tractu,
Atque ita confertos Divum suspendere templis:

Æter-

Æternas sic te in seriem connectere causas
Æternam perhibent, ut firma lege sequatur 260
Usque alia ex alia, stabilis neque definat ordo.
Has præter nihil in terris, cœlove marive
Evenit: eveniunt præeuntibus omnia causis,
Ut non e nostro cadat ullus vertice crinis
Te sine, non ullæ in sylvis ex arbore frondes: 265
Unus cuncta moves causarum maxima causa.
Et nihil est Fortuna, nihil quoque denique Casus,
Incertum quodcunque cadat, nisi nomina vana,
Quæ sumus infirmis commentis sensibus ipsi.
Quippe obscura licet sint pleraque, & abdita nobis, 270
Fit tamen haud quicquam, quod non provideris ante
Quam vasti æthereos mundi procuderis orbes,
Seclorumque novus procedere cœperit ordo.
Atque ideo nobis interdum siqua videntur
Facta quidem temere, & penitus ratione vacare; 275
Non tamen everſæ te protinus accusamus
Justitiæ, at potius nebulis adscribimus atris,
Et tenebris, quibus indociles involvimur ipsi.
Quis mentem abstrusam, quis numinis alta profundis
Consilia exploret? latet inscrutabilis ordo, 280
Et series longa tegitur conferta catena.

Ante

Ante oculis alti mortalibus abdita ponti
Antra legam, penetremque imi sola operta profundi,
Observata vaga tua quam vestigia mente,
Occultasque vias penitus deprendere possim. 285
Usque lates, gaudesque nigris obnubilus umbris;
Nec toto appares usquam mortalibus ore.
Quas ego non latebras, quas non mundi impiger-oras
Nequicquam scrutatus, inaccessosque recessus
Sæpe adii, dum te per plana, per ardua quæro, 290
Actus amore tui flagransque cupidine vultus,
Nubila quo coeli, tempestatesque serenas?
Nam quoniam in terra visum te sæpe recenti
Audieram, priscisque parentibus ore locutum,
Primum terram adii, multum scitatus ab illa, 295
Ecquid forte suis latitantem viderit antris
Teque tuosque adytus, & inobservabile porro
Norit iter: nihil illa meo sermone movetur,
Sed circumfuso se ostendit in aere tantum
Pendentem, atque suis libratam nixibus offert, 300
Tum pictos variis prætendit floribus agros,
Tot sylvas, tot de nullo quoque semine plantas,
Pomaeque, & haud uno nitidas e germine fruges,
Tempore quæque suo vice provenientia certa.

Tum

Tum varias late diverso in corpore vitas, 305

Alituum pecudumque genus, genus omne ferarum,

Quæque suam certo servantia foedere formam,

Naturæ & stabili se propagantia lege.

Hoc opus omne tuum, hæc manuum monumenta tuarum.

Tu sator, atque opifex rerum, atque ipsius origo 310

Naturæ, si quicquam illa est nisi nomen inane.

Te tamen haud ullis terrarum partibus usquam

Aspicio, tua nec coram fas ora tueri,

Nec nisi sese oculis præbent mortalia nostris.

Inde abeo; & quoniam cum nondum luminis ortu 315

Clara foret tellus, sed adhuc in nocte lateret

Fumida suffundens cæcæ caliginis umbras,

Jam tuus æquoreis innabat spiritus undis

Luce recens orti perfundens cœrula ponti.

Protinus immensi convertor ad æquora ponti 320

Vestigans liquidis ecquis Deus erret in undis:

Apparet vastus tumidarum gurgēs aquarum:

Nil nisi pontus adest, variæque sub æquore formæ,

Monstraque, deformes phocæ, atque immania cete,

Totque alii vitreo nitidi sub gurgite pisces, 325

Qui sese usque etiam generatim in secla propagant,

Quadrupedum ut genus omne, ut vitæ pennipotentum.

Nec

Nec minus undisoni maris admirabile visum est
 Ingenium, accessus tot certa lege recessusque,
 Et modo crescentes falsas superare lacunas 330
 Littora, detecto modo se subducere fundo,
 Bisque die id, dum Sol semel undique circuit orbem.
 Ita quidem auctorem longe super omnia magnum,
 Artificem præ seque ferunt, ultroque fatentur.
 At nihil hic simplex nostris non sensibus haustum, 335
 Subiectumve oculis video, nil funeris expers:
 Necdum oculos lux illa explet lux maxima nostros
 Lucis inaccessis habitans pulcherrima in oris.

Post hinc digrediens volucres quoque tollor in auras,
 Aereasque plagas, si fors tu spiritus auris 340
 Misceris, gaudesque leves percurrere tractus.
 Occurrunt mihi ventorum spirantia flabra,
 Nimbique, & pluviae, atque nives, canæque pruinae,
 Et ros, concretique instar salis horrida grando,
 Fulguraque, elisique corusci e nubibus ignes, 345
 Quæque movent humiles audita tonitrua mentes.
 Magna quidem hæc visu artificem testantia magnum.
 Nam quis non Deus, humana sed stirpe creatus,
 Alituumve etiam superum de gente volucris
 Tam varium excudat tanta arte coloribus arcum, 350

Mor-

Mortalivè manu opus haud imitabile fulmen?
 Parva sed ista tuæ mihi sunt vestigia lucis.
 Necdum se mihi vis aurai simplicis illa,
 Spiritus ille offert replens nullo omnia tactu.
 Nondum te teneo: qua te regione requiram? 355
 Quo sequar? ut perhibent, tibi sedes arduus æther:
 Æthera conscendam: quis quæso accommodet alas
 Præpetis enanti mihi nunc super astra columbæ?
 Astra sequar pennis, puraque in luce quiescam.
 Jamque adeo immensi suprema volumina mundi 360
 Intueor propius rapidâ vertigine volvi,
 Cætera in obliquum adverso nitentia motu
 Sidera per stabiles orbis, qui volvitur, axes,
 Unde dies nocti semper succedit, & usque
 Mensibus exactis in sese volvitur annus, 365
 Verque suo rediens semper se tempore profert
 Post Hyemem, sequiturq; Æstatem Autumnus inhærens.
 Vix oculis propiora fero mortalibus astra:
 Admiror lucem, admiror rutilantia longe
 Lumina, & inventi mihi spes accenditur ignis, 370
 Quem cupio, quem dudum inhians toto æthere quæro.
 Ut vero æthereæ lucis fontemque domumque
 Longius aspexi medium inter sidera Solem

Auricomum, & totum radiis vibrantibus aureum,
 Lætitia exilui, neque tantum lucis in ullo, 375
 Qui non longe esset supra omnia, credere quibam.
 Lux tamen illa expers vitæ, & sine sensibus ignes,
 Lux alia de luce, aliis deque ignibus ignis,
 Artificemque suum ceu cætera fidera novit.
 Necdum oculis sese præbet nitor aureus ille, 380
 Qui cum cuncta movet, non est obnoxius ulli,
 Exterius qui se moveat: se conciet ipsum
 Sponte sua exoriens nunquam, ut neque desinet unquam.

Restabant unæ aligeræ toto æthere mentes,
 Æthereæ coelestum animæ, vitæque volucres, 385
 Primorem stipant quæ mentem examine denso
 Usque ministerio intentæ, jussæque rotatu
 Sidera perpetuo torquent volventia mundi.
 Accessi, mediumque dedi me lætus in agmen.
 Hic choreæ, hic cantus hilares, thiasique chorique, 390
 Gaudiaque, & læti lusus, hic omnia læta.
 Illum adeo, mihi qui visus præstantior omni
 Illorum e numero, sanctum ceu numen adoro.
 Inclamant omnes, in primis verba precantis
 Ipse arcet, refugitque, humilis cui thura parabam, 395
 Seque Deum negat, atque Dei vix cernimus ipsi

Instar,

Instar, ait, simul ad laudes, & carmina lætus
Interrupta redit, cantusque instaurat, & illud
Sanctius, ac claris longe sublimius astris
Cum fociis lumen canit indefessus, & usque : 400
Læta cohors regem læto clamore salutans,
Sanctus, Sanctus, ait, Sanctus, ter maxime, terque
Optime, quo melius nihil, at nihil omnia præ te.
Tu pater es, tu te fœcunda mente volutans
Ipsummet te totum obiens, in teque reflexus 405
Concipis ipse tui exemplum, tuæ imaginis instar,
Haud ulli visum, sed inobservabile prorsum.
Ceum cum secum aliquid mortales farier orbi
Concipiunt tacito ante latens in pectore verbum,
Quam vox aereas audita edatur in auras. 410
Sed quod tu tecum mente ingens concipis alta,
Verborum haud simile est hominū, dum corde premuntur;
Sed sine principio dictum mirabile verbum,
Quod semper fuit, est, & erit sine fine, sine ullo
Interitu æternum, nulloque obnoxius ævo 415
Fœtus, ab æterno genitus, sine matre parente
Filius, æterno proles æquæva parenti.
Semper es, & nunquam tecum unicus ipse fuisti,
Quin fuerit tecum pariter quoque & unica proles.

A vobis nunquam alter abest; regnatis uterque 430
 Omnipotens, & uterque ingens, immensus uterque,
 Et pariter Deus, æqualisque potentia utrique.
 Quin & concordēs, vosque inter mutua amantes
 Communi (nullis opus extricabile verbis)
 Afflatu æternum semper spiratis amorem. 435
 Quodque ab utroque fluit, conforti spiritus aura
 Numen habet, pariterque Deus quoque regnat ubique
 Omnipotens, ceu tu, omnipotens, ceu Filius ipse.
 Tres tamen esse Deos si quis putat, avius errat;
 Unum numen idem tribus est, tribus una voluntas, 440
 Una eademque tribus natura, atque una potestas,
 Majestasque eadem, atque Deum ter dicimus unum.
 Quandoquidem quod tu, sit quamvis alter & alter,
 Haud tamen est qui tu, ast alius numeratur utervis,
 Nec natus pater est, nec natus spiritus, aut tu 445
 Alteruter, vestrum sua sunt discrimine certo
 Munera cuique: nihil confusum est, inque volutum,
 Tergeminoque Deus polles cumulatus honore.
 Te nullus fuit ante Deus, neque post erit ullus:
 Unus es, æterno qui numine cuncta gubernas 450
 Abditus, ingens, omnipotens, ter ubique tremendus,
 Cuncta supercilio quatiens, cuncta igne corusco

Ter-

Terrificans, coeli superas dum concutis arces.

Hæc memini, atque alia alterni miranda canebant,

Et mihi sublimem lucem eminus ostendebant, 445

Lucem admirandam, quam cernunt clarius ipsi,

Cum sint æthereæ, & nullo prope corpore mentes,

Dura quibus tristis præclusa est janua leti.

At mihi mortali in medio caliginis atræ

Visa est clausa, nigraque procul circumdata nocte. 450

Incertum possim nebulosam an dicere lucem,

Lucentemne magis nebulam jubar intus inesse;

Dignosco tamen aurifluis fulgoribus ingens,

Quodque omnem exuperat magno discrimine lucem,

Si quicquam fas supremæ componere luci, 455

Unde omnis ceu fonte fluit lux cætera largo.

Terrenam ut superant cœlestia lumina lucem,

Cætera ut ingenti concedunt sidera Soli

Lumine, Solque animos cœlestes aureus infra est;

Sic tibi non tantum assurgit lux omnis ubique 460

Ætheris immensi, tibi sed collata repente

Fit nox, & nigra pallens obducitur umbra.

Inde mihi siquis quandoque eruperit ardens

Per coelum radius, mentique affulserit ignis,

Præterit, & rutila coeli fugit ocior aura, 465

Quæ

Quæ cecidit, seu visa polo cecidisse sereno,
Nec blando mihi fas oculos faturare nitore.
Si mihi nunc siquis velamina nubis opacæ
Demat, & exertum penitus det cernere lumen,
Quod colimus, cui thura damus, cui ponimus aras, 470
Ignotumque animis cupidis ardemus, & usque
Flagrantes acri frustra tabescimus igni.
Quove magis sensu comprehendere tendimus, ægrofque
Altius in coelum visus attollimus, hoc tu
Effugis, aspectuque magis tua subtrahis ora 475
Nube tegens, piceæque involvis nubis amictu;
Exiguamque tuæ miramur imaginis umbram.
Ac veluti siquis Solis, Lunæve labores
Deficiente velit paulatim cernere luce,
Non ille arrectos extollat ad æthera vultus, 480
Verum aut subjectis coelum speculetur in undis,
Aut vitro lucente, ubi plurima ludit imago.
Sic nobis altum spectantibus ora tueri
Fas nunquam tua, nec veram prope cernere formam;
Infirmi nequeunt humani luminis orbes, 485
Maximus es; nemo quantum tamen expedit unquam:
Optimus es; nulli qualem tamen edere fas est.
Credo equidem faciem propius, tuaque ora tueri,

At-

Atque uti es omnino potis est haud noscere quisquam,
Terrena quam mole diu, membrisque prematur. 490

Aversum te terga oculis vix cernimus ægris :

Et potius quid non sis quivis promere possit,

Quam vera valeat penitus te reddere forma ;

Quippe tuæ aspiciamus tantum vestigia dextræ.

Quicquid habet tellus, mare, coelum, quicquid & æther

Latipatens, opus omne tuum : quodcunque videmus, 496

Sentimusve, tuum est : nobis hæc reddit imago ;

Plurima te in speculo, liquidisque tuemur in undis :

Terga tuæ sunt hæc & posteriora figuræ.

Proinde quis amota te possit comminus umbra 500

Ferre oculis, qualis, quantusve amplecteris omnia,

Undique diffusus, nullo de lumine lumen,

Lux nulla de luce, omnis sed lucis origo ?

Nemo equidem credo vim tantam luminis absque

Interitu ferat, aut torrentis flumina lucis. 505

Iccirco te mortales metuuntque tremuntque,

Seque tuæ cupidos solantur imagine formæ,

Atque aciem ad veros non audent tollere vultus.

Omnibus es timor, unde Deum dixisse priores

Te credunt aliqui veræ rationis egentes. 510

Te vulgus tremat, & mortalis cætera turba,

Sis-

Sisque aliis metus, ut libet, ac formidinis horror;
 At mihi blandus amor, mihi sis placidissimus ardor:
 Noctes atque dies toto te pectore versem.
 Te sine sit mihi dulce nihil, te pro omnibus optem, 317
 Unum depeream; totis hunc sensibus æstum
 Implicitem; hunc imis exardens ossibus hauriam;
 Hoc mihi solvantur flagrantibus igne medullæ;
 Hos mihi mens unos semper suspiret amores,
 Nunquam operum, nunquam meritum oblita tuorum.
 Quod sim, quod vivam, quod sensu animoque capaci 321
 Præditus utar, uti sanctæ tuæ imaginis instar,
 Muneris omne tui est, tibi gratia debita soli,
 Cui nunquam dignas potis ullus solvere grates
 Pro meritis, licet ille sacræ se destinet aræ 325
 Sponte sua, & sævos torrendum jactet in ignes.

Sancte veni, neque te jam aspectu subtrahe nostro,
 Lux nulla de luce, ullo haud de lumine lumen:
 O! nitor exorians nostræ pulcherrime nocti
 Quo fugis? appare mihi tandem, & nube remota 330
 Exerere, atque tuo flagrantem reffice vultu,
 Voxque meas age nunc primum tua personet aures.
 Te semel inspecto vitam haud finire recusam,
 Si nequeam insolitam vim lucis ferre profundæ;

Sed

Sed potero, atque operum patiens amor omnia vincet,
Qui me jamdudum male habet, totisque medullis 336
Urit, tabentique animo te suggerit unum,
Unum te noctu, te luce usque aucupor unum
Usque tui desiderio perfixus amoris.

Ac veluti, ab nemorum quem dudum argentibus umbris
Excivere canes, medioque egere sub æstu 341
Æquora per longo camporum libera cursu,
Cervus hians liquidæ fontem memor optat aquai,
Suetus ubi gelida sese perfundere lympa:
Haud aliter fontem mea te fitis arida vivum 345
Suspirat, coeloque cadentem demoror imbrem.

Rumpe moras, age, fons vivus, coeli aureus imber
Labere, & aurifluo labris sitientibus amne
Affer opem, arentemque sitim ros imbrifer exple.

Jamdudum desiderio genibusque solutis 350
Deficio exanimis, tua dum frustra atria lustro,
Ostiaque infisto immensam claudencia lucem.
Pande fores; te pande mihi; per te datur unum
Ad te aditus, tuque ipse tuimet janua clausa es.
Suscipe me, & validas intranti suffice vires, 355
Et mihi quicquid opum, quicquidve daturus honorum
Tolle precor, mihi te solum, nudumque repende.

Es mihi pro rebus cupido satis omnibus unus.
 Egredere, optatos fulgur velut exere vultus,
 Et ferrugineum caliginis aufer amictum, 360
 Lumine Sol oriens rigat ut cœli arva recenti.
 Si vero, cum sis passim ingens, totus ubique,
 Respuis externos sine corpore spiritus haustus,
 Atque ipsi vere penitus tibi cerneris uni,
 Quod nihil omnino præ te fit corporis exors, 365
 Quodve loco certis non infit partibus orbis,
 Saltem parva tuæ lucis scintilla corusco
 Emicet igne, meamque serenius discute noctem.
 Cernere si nequeo, temet sis quantus in ipso,
 Quod dabitur, simul orbem acri lustraveris igni: 370
 At saltem, qui sis in rebus, quantus abundes
 In nobis, quantusque animis cœlestibus insis,
 Aspiciam, dulcique tuo fruar eminus ore.
 Tantum si mihi non pigeat te ostendere, qualem
 Affulxisse ferunt vacuis in saltibus olim 375
 Pastori Isacidæ, foceri dum pasceret agnas
 Collucente rubo, flammisque ardente coruscis,
 Cum tamen illæso frondes cum stirpe virent,
 Aut quale effusum per cornu rasile transit
 Lumen, & inclusus transpectu cernitur ignis, 380

Quan-

Quanquam ô! sed mea me graviora piacula tardant,
Nè te ferre queam, qualem te legifer idem
Palmiferi vidit nimbofo in vertice Sinæ
Fulminibus crebris fumanti monte tonantem.
Da mihi te, eque rubo tua vox utcunque feratur, 585
Meque voca, mea nec quicquam commissa morentur :
Si potuit quondam, qui teque tuosque petebat
Infidiis, sanctum de coelo cernere lumen,
Teque audire, fuit postquam ad meliora vocatus,
Exutus veterem Paulus cum nomine mentem : 590
Me quoque verte ; tuum est misereri, & parcere semper
Subjectis, coramque admissa fatentibus ultro,
Quos tuus ipse sui natus lavit amne cruoris ;
Quando operis tibi cura tui, nec deferis unquam,
Quos semel in dias, eduxti luminis oras, 595
Sponte sua sibi ni defint, perdantque volentes.
Mentibus in nostris semper feris aurea recti
Semina ; si quicquam ingredimur te iudice dignum,
Tu nobis das velle prius, dein sufficis aptam,
Qua fieri id possit, vim, nec te subtrahis unquam, 600
Tramite ni recti male suasi sponte relicto
Labimur in scelus, & votis agitamur iniquis ;
Atque tuam oppositis animis avertimur auram :

Tunc fugis, & foedis abes irrevocabilis orsis. 604
Nam quamvis hominem admoneas, foveasque tegasque,
Quodlibet audendi est tamen omnibus æqua potestas,
Et nobis laxas nostri usque relinquis habenas,
Justitiæ tantum memores rectique piique
Effe jubes, atque ipse coli te præcipis unum.
Et quamvis mortale genus nil promere possit 610
Laude tua dignum, nec quicquam mente capaci
Concipere egregium; neque enim te pingere veris
Fas cuiquam dictis, sed inenarrabile numen
Majestasque tua est, nostras tamen optime laudes
Non refugis, gaudesque hominum pietate benignus. 615
Quippe tener simul emerfit per inania mundus,
Cuncta tuas ora in laudes solvere repente,
Artificemque agnovit opus, te lucidus æther,
Te sancti volucres nova gens radiantis Olympi,
Et numen sensere tuum polus alter & alter, 620
Lunaque Solque recens, & fidera matutina.
Omnia plaudebant, supera omnia læta sonabant,
Et cecinere novum tibi carmen vesper & ortus.
Interea aereis sua erat quoque plurima campis
Lætitia, & toto strepuere tonitrua coelo, 625
Continuoque ignes fulsere in nube corusci,

At-

Atque humiles rutila lustrarunt lampade terras.

Nec vos immensi mora distulit æquora ponti;
Exultastis aquæ plausu, exultastis arenæ,
Et caudis nitidi planxistis marmora pisces. 630
Cernere erat, qua cœruleas supereminet undas,
Omniferam dorso tellurem murmure læto
Intremere, & celeri velut assultare chorea.

Necdum quadrupedes gustarant pabula in arvis,
Nec variæ volucres rostro se pascere acuto 635
Affuerant; prius omne pecus, prius omne volantum,
Reptantumque genus mira te laude ferebant,
Et rerum auctorem, servatoremque canebant.
Ipse latens, mediisque in nubibus igne coruscus
Gaudebas, operique tuo faber indulgebas, 640
Qualis, cui crescit natorum plurima pubes,
Omnes cum videt insignes pietate, sibi que
Subjectos, pater ille animum labefactus amore
Lætatur secum, & tacito sub pectore gestit.

Tandem natus homo est, coepitque animata moveri
Gleba recens, coeloque arrectos tollere vultus. 646
Illi præ cunctis animantibus ipse dedisti
Divinos altæ mentis divinitus haustus,
Ut nullum in terris propius te accedat & undis

In.

Ingenium haud veræ omnino rationis egenum. 650

Muneris iccirco tanti memor ore canebat,

Et meritas toto solvebat pectore grates

Cum consorte tori incedens per amœna vireta,

Halantesque tibi flores & ferta legebat.

Felix ô! nimium, tecum si fœdere pacto 655

Manfisset dictis, nec turpi jura resolvens

Arfisset voto, vetitique cupidine pomi

Seque suumque genus veniens merfisset in ævum

Omnia suffundens mortis nigrore repente.

Tu tamen ô! nostras nimium miserate ruinas 660

(Suasit amor) demum nos ultro in pristina reddis,

Nec finis in tenebris altaque voragine volvi:

Nam tandem auxilium cœlo dimittis ab alto,

Qui reduces noctis nos tantæ evolveret umbris,

Non tot veridicis olim de vatibus unum, 665

(Quod poteras) non alitibus de civibus unum,

Qui cœli supera alta colunt, sed munere tali

(Quæ pietas!) (qui tantus amor!) tuus unica proles

Fungitur ille, tui vera atque simillima imago

Filius, æternum qui tecum vivit, & unum 670

Est, & idem tecum, tibi nec divellitur unquam.

Nascitur humana sub imagine, nascitur ille,

Qui

Qui semper fuit, est, & erit, cui sidera parent;
Mortalique Deus tegitur sub mole, nec artus
Respuit humanos, nec vitæ incommoda nostræ 675
Factus homo, mortique etiam se subjicit ultro,
Ut nos æternæ mortis de faucibus haustos
Eriperet, claroque humiles inferret Olympo.

Ille etiam, mundo cum venerit ultimus ævi
Terminus, ante nova quam flagrent omnia flamma, 680
Arce tuo missu ad terram descendet ab alta
Ætheris, ut vitas hominumque & crimina discat
Quæsitore, quem non bene vel malefacta latebunt,
Pro meritis statuet poenas & præmia cuique.
Cum vero ingenti flamma arserit orbis ubique, 685
Continuo tellure nova, cœloque recenti
Cernere erit lustrata hominum volitare per auras
Corpora clara magis cœli radiantibus astris,
Omniaque ætherei complere sedilia cœli.
Tu pater in mediis tot millibus æthere summo 690
Totus collucens, radiisque micantibus ardens
Longe omnes supra pro majestate sedebis
Cum nato æquipotente, tuumque afflabis amorem
Omnibus, atque tuo lætos dignabere vultu,
Unde animis venit alma quies, sine fine voluptas. 695

Tunc

Tunc te ficut es, & sine nube videbimus atra,
Et nil jam levibus speculi debebimus umbris,
Felices omnes, & conditione beati
Quisque sua, haud animis tendent optantibus ultra,
Alter & alterius non fufpirabit honores. 700
Omnibus unus erit junctis amor, atque fovebunt
Mutua se, dulcique animis ardore liquescunt;
Nec se ulli poterunt posthac fummittere culpæ,
Ut coeli volucres post prima pericula cives.
Ter felix sine fine quies, sine fine voluptas! 705
Tunc neque erit finis, neque tempus; definet ævum,
Quodque est, quodque olim fuit, & quod deinde fequetur
Unum erit; immenfi requiefcent fidera mundi,
Mobilis & circum torqueri definet orbis.
Ipfe etiam curfusque fui affiduique laboris 710
Oblitus Sol ftabit; iners nihil edet in auras
Terra parens: nil jam gigni, nil crefcere, alive
Cernere erit, nil mutari, nil denique obire.
Omnia femper erunt eadem; terra, æquora, coelum,
Sideraque ultrici mundi luftrata favilla 715
Haud infra ætherei fulgebunt lumina Solis
Lumina, quæ folita mundo nunc luce miniftrat.
Tunc mage erit longo Sol lucidus intervallo:

Nullus

Nullus erit nimbus, nullæ toto æthere nubes,
Quæ sese objiciant, & opacum lumen obumbrent. 729
Otia mundus aget: tu solus gignere prolem
Unigenam perges foecundo in secula verbo.
Gignendi nec finis erit, & uterque beatam
Concordi afflatu semper spirabitis auram,
Sol uti inexhaustum nihil unquam mittere lumen 731
Definit, usque nova perfundens omnia luce,
Omnia perpetuo conservans fota calore.
Unus cuncta reges; eris omnia in omnibus unus;
In te unum converſi animis flagrantibus omnes
Mirari, amplectique omnes, pascique fruique, 739
Æternumque tuas resonabunt omnia laudes.

Salve summa boni, fons veri, lucis origo!
Siquid justitiæ est nobis, rectique piique,
Si quicquam virtutis, id omne, id fluminis instar
A te fonte venit recti omnis, cum tibi juncti 735
Hæsimus, hanc trahimus tua per commercia partem.
Tu pietas, tu justitia es, tu cætera virtus
Omnis, & in nostras emanans undique mentes:
Tu vigor es rerum, tu vis, tu lucidus ille
Splendor, quo coeli regitur pulcherrimus ordo. 740
Tu Soli radios, tu præbes augmina Lunæ,

Cæteraquæ accendis, pascisque micantia coeli
Sidera luce tua, & totum jubare æthera vestis.
Secula tu reparas semper fugientia mundo
Tempora dispensans, annos, mensesque diesque, 745
Et lucis noctisque pares tu dividis horas.
Atque orbis velut es fator unicus, omnium origo,
Sic etiam tu cunctarum concordia rerum,
Tu mundi tu concentus, tu consona Musa
Perpetua in seriem nectens elementa catena; 750
Suspendisque gravem telluris in aere molem,
Et suspendis aquas, tot vasti stagna profundi,
Atque pares orbis lati moderaris habenas.
Omnia solus agis, solus pater omnia curas:
Nec te centimanum dicam tamen: es tibi totus 755
Ipse manus, totusque oculi, digitique pedesque,
Brachiaque, & mundo nova semina sufficis unus.
Usque novas animas in membra recentia fundis
Humani generis fator indefessus, & orbem
Finibus in cunctis variis animantibus imples; 760
Nec sine te it quicquam aereas in luminis oras.
Per te concipiunt foecundis imbribus agri,
Seminaquæ educit dias calor almus in auras.
Gramine convestis sola; versicoloribus arva

Floribus appingis, pictisque tapetibus ornas 765

Semper vere novo; nec certus rumpitur ordo.

Spicea ferta gerens, maturaque semina curva

Falce legens alimenta animantibus ingruit æstas.

Roræ levi arentes reficis nocte humidus herbas:

Hinc varia arboribus pendentia poma coloras, 770

Et nitidas lentis suspendis vitibus uvas.

Venit hyems; nive & albenti tegis arva pruina,

Telluremque gelu premis, & vaga flumina sistis.

Tu, quoties libuit, veluti deprompta reclusis

Thesauris profers ventorum immitia flabra 775

Imbripotens, nimbos tempestatque coerces:

Fulguribus terras, & sævo fulmine terres.

Omnia mox coeli detecta luce serenas,

Aereas equitans nubes, lateque sonoris

Ventorum inVectus pennis cava nubila differs. 780

Das leges & jura polo: tibi curia sancti

Ætheris obsequitur, nutusque observat heriles

Sanctorum chorus alituum: tibi in omnia summum

Imperium: tu rex regum: tibi sceptrâ, tibi ipsa

Regna accepta ferunt Reges, & numen adorant 785

Accurvi, votisque vocant, metuuntque tremuntque,

Atque humiles uni tibi corda ferocia ponunt,

Infani, tibi qui se frustra opponere signis
Infestis audent, atque irrita bella laceffunt :
Quandoquidem ceu das, adimis quoque regna superbis,
Quanta tuæ fit vis, quam sæva potentia dextræ 791
Coelestum volucrum scit quondam maximus ales,
Olim qui roseo ceu Lucifer ore nitebat,
Et matutino præbebat lumina coelo ;
Cum fociis nunc in tenebris, & nocte profunda 795
Sontibus infelix æterno carpitur igni
Noctipotens umbris terror crudelibus, & fax,
Lucifugisque animas miseras exercet in oris.

Scit Babylon superas educta turre sub auras
Terrigenas quali disjeceris ense gigantes. 800
Scit Segoris, scitque infelix Asphaltidos undæ
Accola quas urbes subito telluris hiatu
Hauferis, & pluvio gentem deleveris igni
Aufam immane nefas, vim coeli inferre ministris
Aligeris teneræ juvenum sub imagine formæ. 805
Tantus agit furor insanos, tam cæca cupido.

Tu pedibus falsas das ire impune per undas
Suspensis genti, dum vim fugit hostis, amicæ,
Et mare velivolum concreta dividis unda.
Nec mora, vorticibus pelagi in se deinde reversis, 810

Arma

Arma inimica, viros, currusque sub æquore mergis,
Et duram Ægyptum luctu prosternis amaro,
Quam non ulla prius potuerunt edita coelo
Flectere signa iræ coelestis nuntia monstra.
Tu potes hostiles nullo ariete vertere muros 815
Ad solum clamorem hominum, sonitumque tubarum.
Tu, quoties opus, insolitis terroribus hosti
Adverso immittis tenebrasque metumque fugamque,
Et conversa adigis dare terga sequacibus umbris.
Vox tua terribile est tonitru, tua dextera fulmen: 820
Tu populum innumerum deserta per invia vectum
Concreto coeli pavisti rore tot annos.
Tu largum duris e rupibus elicis amnem;
Tu dulces in aquas fontes convertis amaros;
Tu rerum quandoque vices & foedera rumpis, 825
Et quas fixisti leges, idem ipse refigis.
Hinc precibus validi herois, dum prælia tendit,
Sol coelo stetit immotus, mirantibus astris,
Cæteraque assiduos requierunt sidera cursus.
Hinc conversa retro quoque flumina subfedere, 830
Aut subito obsceno manarunt rubra cruore;
Et fegnis quadrupes humana voce locuta est.
Olim etiam pluviam multos innubilis annos

Haud

Haud aer dedit, & latices latuere repositi,
Ante haustum largis deleras imbribus orbem. 835

Tu cererem exiguum nati convertere in artus
Divinos, corpusque potes sacrantis ab ore.

Quid mirum, si ferrum etiam natet amne liquenti
Suspendum, nec mole gravi subsidat in ima?

Si vim sponte suam dediscat mitior ignis,
Nec pueros cremet in media fornace canentes?

Arida si nitido revirescens germine virga
Non expectatos det obusto cortice flores?

Per te etiam surdis penitus saepe auribus orti
Sunt visi claras audire & reddere voces. 845

Necnon capti oculis, & blanda luce carentes
Jucundum coeli potuerunt cernere lumen:

Ut fileam, quos in media jam morte jacentes
Incolumes servas, nutuque in pristina reddis.

Quinetiam extinctos, ima & tellure repositos,
Cum libet, amissæ revocas ad munera vitæ; 850

Idque aliis das posse, tuas qui pectore casto
Implorant vires, & sanctum numen adorant.

Nil adeo nostris tam viribus inconcessum,
Quod non evaleat quisquis te pectore toto, 855

Toto corde colit, totis te sensibus haurit.

Ille

Ille etiam avulsos in falsas æquoris undas
Transferet, ac coget per inania currere montes.
Ille etiam velut ante oculos ventura videbit
Vaticinans, populisque canet longe ante futura. 860
Largius ipse homini te sæpe infundis amico,
Cætera de nihilo quem propter cuncta creasti:
Illum etiam demum coeli dignaris honore.
Respice nos bonus, & nodo tibi necte tenaci.
Nos facere id potis est unum, ac servare beatos: 865
Nam quicumque tibi se junxit, & altius hæret,
Teque habet, omnia habet, nulliusque indigus ultra est.
Omnia sunt in te, per te omnia, te omnia ab uno.
Si quid opus, nulli dees, omniaque omnibus unus
Sufficis, & te, qui sis omnibus omnia, præbes. 870
Tu vigor es fessis; jactatis æquore vasto
Tu portus, tu fons liquidæ sitientibus undæ;
Tu requies, tu pax animis placidissima nostris.
Tu modus es rerum, mensusque & dædala forma,
Metaque; tu pondus, numerusque ordoque decorque;
Tu cunctis communis honos, tu vita salusque; 875
Tu cunctis communis amor, tu plena voluptas
Omnibus, & virtus: abs te sapientia, fiqua est
Mortali: tu lex, tu spes certissima, tu lux,

Tu

Tu via, tu ratio: defunt mihi carmina; defunt 380

Verba; tibi quo plura cano, tibi plura canenda

Restant mortali non evolvenda labore:

Non te orbes capiunt, non ampli femita coeli

Ardua, non ratio, non mens, non denique sensus:

Atque adeo maris immensi tot stagna, tot undas 385

Ebibere enitor, totumque haurire profundum.

Hic mihi si æternum sonet immortalis ahenò

Gutturè vox, centumque obeant hæc munera linguæ,

Seminaque excudam laudum usque abstrusa tuarum,

Hand equidem exiguam sperem comprehendere partem:

Sint ideo potius tibi nostra silentia laudi: 390

O decus! Ô jubar æternum! inviolabile lumen!

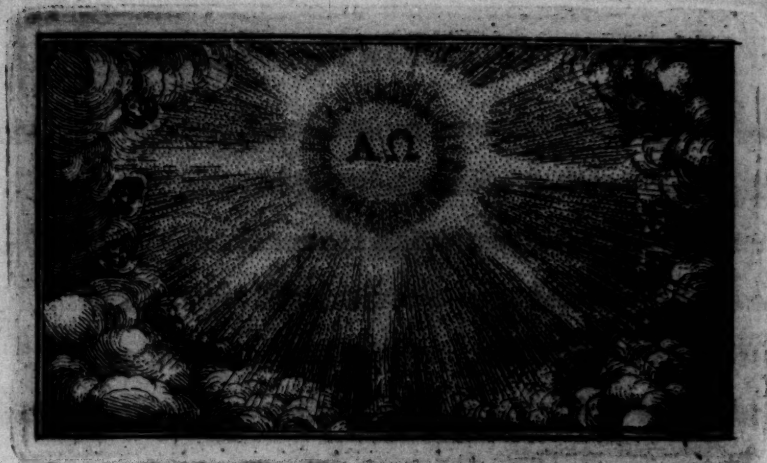
Summum unumque bonum, summarum maxima summa!

Si quid honos, si quid laus, si quid gloria, id omne

Unus habes, tibi honos, tibi laus, tibi gloria soli. 395

DEI

DEI FILIO, DEO OPT. MAX.

PRINCIPIO ante ævi primordia,
& ante creata

Omnia verbum erat æternum, im-
memorable verbum

Usque Deum propter residens, haud
numinis expers

Divinique haustus; sed erat quoque numen idipsum,
Eque Deo Deus, & verum de numine numen,
Quod Deus æterna produxit origine nullo
Temporis obsequio se in semet mente reflectens,
Concipiensque suæ proprium hinc sibi imaginis instar,
Quo sine nil horum constat, quæcunque creata.

F

Fons

Fons vitæ, fons lucis erat mortalibus ægris: 10
Lux ea sed tenebris primo radiabat in altis,
Nec claram cæcæ lucem agnovere tenebræ.
Huc missus vates, lucem qui proderet almam
Gentibus, & largo lustraret lumine mundum,
Veridicoque rudes prænuntius ore moneret; 15
Non lux ipse quidem, sed tanti luminis index.
Lux erat ille autem, qui primo lumine semper
Affulget primas mundi ingredientibus oras.
Non aberat mundo mundi fabricator, at ipsum
Auctorem haud agnovit opus, sed ei obstitit orbis; 20
Inque sua advenientem alii excludere, neque illum
Admisere sui: sed quotquot luce recepta
Accepere, piis tum primum oblata facultas,
Et monstrata via est, qua cœli surgere ad auras
Possent, seque Deo ceu pignora jungere cara, 25
Lustrati velut, atque iterum divinitus orti.
Nam verbum omnipotens (agite hic assurgite dictis
Mortales venerati animis) mirabile verbum
Dilapsum cœlo moribundos induit artus,
Factus homo Deus, & nostris habitavit in oris, 30
Unde salus omnis nobis est orta sepultis.
Tantane te pietas miserantem incommoda nostra,

Tan-

Tantus adegit amor, coeli ut de lumine claro
Te nostris velles ultro immiscere tenebris,
Cum sis æterni proles æterna parentis, 35
Luciferum ante fatus roseum? tu Lucifer ipse,
Cæteraque astra tuo tu lumine cuncta serenas,
Qui gigni neque cœpisti, neque desinis unquam,
Principio semper genitus, gignendus & usque,
Principium de principio, de fonte oriens fons. 40
Tu Sol, atque idem splendor de Sole refulgens,
Splendor, qui Solem illustras splendoribus ipsum,
Lux de luce micans, clarum de lumine lumen.
Sol omnis fons justitiæ, pietatis origo;
Splendor, qui totum illustras splendoribus orbem. 45

Tu mortale hominum genus ipsa ab origine rerum
Vidisti curas humiles, & vana fovere
Consilia, accurvum tersis, cœlestium inane.
Huc ideo accessi moribundo corpore septus
Te medium dans inter nos, interque parentem: 50
Ut nos erudiens nunquam ante audita moneres
Arcanis inscripta notis in codice clauso,
Quem septem custodibant adamantina signa.
Hic veterum coram evolvens oracula vatum
Lustrasti nos luce nova, ut concreta videntes, 55

Atque oculis subjecta, etiam possemus adire,
 Quæ fugiunt hominum visus, vix pervia menti,
 Atque ita nos veheres tua per vestigia ad astra:
 Qualis avis, non jam implumes cum sedula natos
 Invitat, tenditque volatu educere in auras; 69
 Ipsa supervolat nidum alludentibus alis,
 Paulatimque levi se tollit in aera lapsu.
 Non alia humanum genus arte obtusa tot annos
 Corda gerens poterat sublimi pectore digna
 Concipere, & volucris coelum transmittere mente. 65
 Nam tibi cuncta pater, quæ sunt, quæve ante fuere,
 Quæve dehinc ventura, uni detexit, & æque
 Omnia scis, & cuncta vides, videt omnia ut ille.
 Te quamvis genuit pater auctor, non tamen unquam
 Te fuit ante pater; nunquam non ipse fuisti 79
 Filius æterno soboles æquæva parenti.
 Ceu, quamvis longe æternis pereuntia distant,
 Splendor ab igne oritur, splendorem non tamen ignis
 Anteiiit, at simul atque ignis tum coepit oriri,
 Ortus item pariter splendor diffulsit ab igni, 75
 Æternusque foret pariter, si æternus & ignis.
 Non pater est te major; habes patris omnia, & in te
 Est pater, ut genitore itidem tu semper in ipso es;

Quæ-

Quæque potest pater, æque eadem potes omnia ab illo:
Tantum te genuit pater amplius, ipse neque illum 85
Gignis, nec pater es, sicut neque filius ille.

Tu patris æterni æterna atque simillima imago,
Tu patris invicti robur, tu dextera, & ingens
Brachium, inexhaustusque vigor, virtusque perennis.
Tu patris æterna es sapientia cuncta videntis, 85

Qua maria & terras, coelum, æthera, cuncta creavit:

Nam Deus æthereos cum mundi excuderet orbes,

Aereasque plagas conflaret; cumque liquores,

Et circumfusas laticum suspenderet undas,

Libraretque suo tellurem pondere nixam, 90

Inque vicem validis connecteret omnia vinculis,

Ipse aderas operi indulgens, nutu omnia firmans,

Omnia componens; sine te nihil; omnis ubique

Est per te decor, & rerum pulcherrimus ordo.

Namque sinu patris ipse aderas nova cuncta creantis, 95

Ante mare & terras, coeli ante patentia regna,

Ante humiles colles, ante alta cacumina montes,

Fluminaque & fontes genitus: prærupta priusquam

Fundamenta gravi telluris mole locaret,

Filius extabas ante omnia secula natus, 100

Amplexusque patrem æterno devinctus amore

Gaudebas tecum, torrens unde illa voluptas
Illa immensa fluit, gaudent qua cuncta creata,
Quæ sensus hominum supra est, super omnia abundans,
Auribus ut nemo hanc, nemo unquam mente capaci
Hauferit in terris: animas ea sola beatas
Efficit æthereis exemptas corpore in oris,
Ut nihil ulterius quærant, nihil amplius optent.

Tu tamen ô! nostros adiisti sponte labores,
Mortalesque auras haufisti has noctis in umbras
Editus, humanosque puer collectus in artus,
Verus homo, verus pariter Deus, unus utrunque
Nasceris, & cœli nostri non respuis oras;
Eque sinu patris in terras te dejicis imas
Solis lucis egens, cum sis fons lucis, & ipsum
De nihilo extuderis, nullaque e lampade Solem,
Cæteraque illustrans cœli succenderis astra.
Nasceris, & subito aspectu cœlum omne serenas
Editus in lucem pura de virginis alvo,
Quæ penitus thalami tactusque ignara virilis
Numinis afflantis sancta concepit ab aura.
Nasceris: in terris pax nascitur aurea tecum,
Pax omnem sensum exuperans, insueta voluptas.
Nasceris, ut verni species patefacta diei

Omnia

Omnia lætitia perfundis, gaudia ubique 115

Plena seris: mira rorant dulcedine montes

Undique, mellifluæque redundant nectare valles

Undique; felici distillant omnia rore.

Nam coelum omne liquens, cœlique volubilis orbes

Desuper insolitis tunc imbribus irrorarunt, 120

Et pluviam nubes felici rore dedere,

Quo tellus imbri Zephyrisque tepentibus alma

Concepit gravis, & gremio flos ortus aperto

Exeris os, campisque comas diffundis apricis

Circum suave rubens, & circumfusa coloras 125

Gramina; divinos longè rus halat odores.

Tu ros, tu pluvia, eque polo fluis aureus imber:

Expectatus ades tot secula ab omnibus imber.

Candida te excipiunt intactæ vellera lanæ;

Nec tamen excepto maduit lana humida ab imbri. 130

Porta æterna manet cœli alto in limine clausa,

Per quam aditus nulli penitus fuit orbis ab ortu;

Ipsæ sed ingrediens soli tibi sponte patentes

Isque redisque fores, nec claustra immota resignas,

Quale vitrum radiis penitus Sol transit adactis, 135

Illæsoque domus subit interiora metallo,

Intimaque illustrans penetralia lumine vestit.

Plu-

Plurima forte olim serpens tabo atque venenis
Fontesque fluviosque lacusque infecerat omnes;
Omnes errabat mors passim infusa per undas. 150
Circum victa siti longas effusa jacebant
Per ripas armenta, genus simul omne ferarum,
Nullaque suspectas labris arentibus undas
Libabat quadrupes, vicinaque flumina tantum
Spectabant veritæ cæcum sub gurgite virus. 155
Ecce! ferus cervo assimilis, capreæve fugaci
Montis ab aerei decurrens vertice summo
Tramite declivi saltus prætervolat altos:
Jamque fugam per plana tenens ingentia campi
Transmittit spatia, & volucris volat ocior aura. 160
Convertere oculos commota armenta repente
Ad sonitum, atque viam venienti abducta dedere.
Ille lacum ingrediens longo ferit æquora cornu,
Fronte quod in media solum gerit; ilicet omnis
Ad tactum subitis fervoribus æstuat unda, 165
Exultantque vada, spumisque incanuit amnis:
Nec mora, profluere feræ simul undique in undas,
Securæque mali medicatum hausere liquorem.

Currite montanæ vos, huc accurrite nymphæ,
Ferte rosas; legite alipedi candentia vestro 170

Lilia,

Lilia, narcissosque & purpureos hyacinthos :

Texite odoratas vario de flore coronas,

Atque salutiferum fertis innectite cornu.

Tu noster quadrupes coeli ô! lux clara sereni,

Vertice ab æthereo tu nostræ causa salutis 175

Certa venis, tuaque omne abigit præsentia virus.

Grex lectarum ovium cæsis custodibus ibat

Omnis Idumæis passim dispersus in arvis:

In pecus omne feræ grassari impune, fremebant.

Hic illic miseris balatibus omnia circum. 180

Pastor ab adverso Carmeli vertice missus

Venisti tu cogere oves, oviumque mederi

Vulneribus pius, ingluviemque inhibere luporum;

Unius ut tandem pastor foret unus ovilis.

Currite Idumææ vos, huc properate puellæ; 185

Visite pastorem nunquam ante hæc secula visum:

Cernite ut incessu gravis, ut spectabilis ore

Egregio, formaque viros supereminet omnes,

Cuncta Deo similis, vultum, vocemque coloremque,

Haud spirans mortale! Dei quantum instar in illo! 190

Sternite humum venienti, & olentia spargite ubique

Graminaque & flores, calathisque occurrите plenis,

Et patrio de more novum date gutture carmen.

Ecquis Idumæo venit ecce! e tramite pastor
 Tranfliens colles, montana cacumina tranans, 195
 Divini specie juvenis pulcherrimus oris,
 Undique divinum jactans de corpore amorem?
 Ecquis odorato ut thalamo novus ecce! maritus
 Egrediens multo incedit sublimis honore,
 Fragranti latos humeros adopertus amictu, 200
 Atque ipsos blando montes exurit amore?
 Omnia amant juxta, mitescunt omnia circum.
 Currite pastores, pastorem visite amantem:
 Currite longinquis reges a finibus orbis,
 Dona parate opibus, regumque invisite regem. 205

Sed quid ego aspicio textum illi informe rubore,
 Squalentem guttis tunicam? chlamys atra colorem
 Insolitum veluti calcata duxit ab uva,
 Compressique pedum macularunt vincla racemi.
 Ah! tibi quis niveos tam foede infecit amictus? 210
 Ah! tibi quo species evanuit illa repente,
 Qua sanctorum animæ in coelo lætantur amorum
 Alituum coelestium acies, gens æthere nata?
 Tune ille æternæ splendor nitidissime lucis,
 Pulcher luce magis, roseo formosior astro? 215

O coeli

O cœli jubar! ô oriens! ô Lucifer alme
Lumine cuncta rigans, illustrans omnia luce!
Lucis ubi nunc ille nitor? tun Phosphorus ille,
Præbebas mundo qui lumina matutinus?
Quem quondam vario rerum ipsa in origine cantu 220
Laudabant celerēs mundi septemplicis orbes,
Laudabant elementa tuum admirata decorem,
Laudabant alternantes & vesper & ortus,
Lunaque Solque Poloque orientia fidera utroque.
Hei mihi! Lucifero quantum mutatus ab illo es! 225
Hei mihi! mutato quam factus decolor ore!
Quam niger aspectu! quam deformatus amictu!
Quis te percoxit tantus calor? haud tibi vultus
Sol æstu infuscat: non purpura tinxit amictus:
Longe alius rubor, atque alii infecere colores. 230
Solut amor nostri fuit horum causa malorum:
Solut amor fusci fuit idem causa ruboris.
Unus tu nobis collectas comprimis uvas
Suppositus trabe, mole gravi, sub pondere iniquo,
Deque tuo expressi tortu fluxere liquores, 235
Et totum quæ vina hilarant dulcedine mundum.
Ast etiam quænam juvenili in corpore cerno

Vulnera? quam lata patefactum molle fenestra
Pectus hiat! plantæ quam dira cuspide fixæ! }
Ecce! manus ambæ ferro quoque arantur acuto, 240
Vulnificisque caput redimitus sentibus horres,
Affixusque trabi vitam heu! quoque denique fundis.
Cui hominum hoc de te licuit scelus? an Deus istis
Vulneribus, mortique etiam succumbit acerbæ?
Ipsi tunc etiam flerunt tua funera montes, 245
Aspraque saxa tuo doluerunt fissa dolore.
Ipsa parens frugum sese mœstissima tellus
Planxit, & insolito tremuit succussa fragore;
Nec potuit lacrymas Sol dissimulare, serenam
Cum ferrugineo faciem velavit amictu. 250
Ah dolor! admissi nullius conscius, insonsq̃ue
Occidis, & pœnas aliena ob crimina pendis,
Qui neque contracti proavitam ab origine culpam,
Nec tenui ipse tuum maculasti crimine nomen:
Nos inconcessa decerpimus arbore poma, 255
Unde omnis spes nostra absumpta, salusque sepulta.
Ipse tuo cunctam solvisti sanguine noxam
Arboris affixus plantas & brachia trunco:
Nostra tua de peste salus, de funere vita

Nostra

Nostra oritur, lætique tuo languore valemus. 260
Namque licet mortale tibi & violabile corpus
Effet, mortali ut matris de sanguine cretum,
Nulla tamen furti obstabant contagia avari,
Antiquæve notæ suberant vestigia nusquam,
Quam generi princeps hominum generator inurens 265
Heu! genus infelix transmisit in omne nepotum.
Quandoquidem intemerata parens genitricis in alvo
ipsa suæ afflanti circumdata numine, labem
Vel non admisit, vel protinus eluit omnem.
Tu volucris foeta illa, tuo quæ sanguine natos 270
Pascis, & admoto terebras tibi pectora rostro.
Agnus eras sacer ille, patri mactandus ad aram
Victima morte obita qui nostra admissa piales,
Ablueresque tuo nos hostia sancta cruore.
Tantæ molis erat nos cœli in regna reponi, 275
Unde procul pulsi malefuadi fraude colubri
Sedibus ignotis tot longe erravimus annos,
Pellacis colubri, hamatæ qui agmine caudæ
Magnam etiam superum detraxit ab æthere partem.
Vincis io! atque hydro tandem obluctatus acerbo 280
Infernas penetras sedes, & morte subacta

Vivis

Vivis adhuc vita meliore, animasque piorum
 Carcere perfracto Erebi vastator ab umbris
 Eripis, & tecum coeli alto in culmine fistis.

Tu leo promissus magni de sanguine Judæ 285
 Nasceris ille, malisque venis occurrere nostris.
 Vincis io! & magna vi vincula nostra refringis,
 Vincula, queis sibi nos addictos hostis habebat;
 Atque triumphatum compescis viribus Orcum.
 Quique modo informi leto sine honore jacebas, 290
 Jam pulcher visu, jam formosissimus ore
 Pristina divini præ te fers signa decoris,
 Atque agis insignem repetens supera alta triumphum:
 Qualis ubi exutus senium, nitidusque juvena
 Puniceis surgit Phoenix a funere plumis, 295
 Jamque suos adit Æthiopes, Indosque revisit:
 Circa illum volucres variæ comitantur euntem,
 Et vario indulgent cantu, plausuque sequuntur.

Tu lapis, informi primo quem mole jacentem
 Projecere viri, neque eum inter lævia saxa 300
 Miscuerunt operi, mox ipsa in fronte locatus
 Ædibus in summis, qua prominet angulus extra,
 Parieti utrique datus validis compagibus omne

Nectis

Nectis opus, totaque nites spectabilis arce.
Nec tamen hic indefensos nos deferis unquam; 305
Usque foves præsens, & amico numine firmas,
Nosque mari in vasto tot tempestatibus arces,
Nec finis abruptis victa rate obire procellis.
Tu pelagi velut in medio firmissima cautes,
Quam neque convellunt venti, neque fluctibus undæ. 310
Hac super alta novæ posuisti mœnia genti,
Quæ totum daret aucta tuis sub legibus orbem.
Hic adeo fessis statio tutissima nautis,
Huc, quæ sæpe mari in medio nostra ardua puppis
Æstuat infanis ventorum exercita flabris, 315
Se recipit, temnitque minas & murmura ponti.
Usque invicta filex te sævis objicis undis.
Impetus huc omnis, illisæque frangitur unda:
Objice quo defensa, licet vi crebra fatiscat,
Tuta tamen ponto nunquam cava mergitur alnus. 320
Tu nos, olim ut pollicitus, non deferis unquam:
Tu nos de cœlo præsens pascisque tegisque:
Sufficis æternæ tu nobis pabula vitæ.
Tu noster victus, tu nobis pabulum & esca,
Tu cœlo ros concretus demitteris alto 325

Sua-

Suavis, & optatos referens cuique ore saporēs.

Tu nobis liquidæ emanās fons vivus aquai:

Flumine ab æthereo semper sitientia labra

Nostra rigas, largumque in nobis efficit annem,

Cujus rursus aquæ salit usque ad sidera cursu 330

Impetus, & superum lætantem temperat urbem.

• Abs te omnis vis nostra oritur, vigor omnis abundat,

Nostrique siqua, tuo firma est in robore, virtus.

Tu velut in campis latis uberrima vitis

Brachia protendens, nos ceu qui plurimus inde 335

Palmes agit sese, laxisque effundit habenis,

Et gravidus circum nitidis exuberat uvis.

Tu fortunati abstrusus thesaurus Olympi,

Aurum ubi coellicolum, & gemmæ fervantur, & omnes

• Coeli claudis opes ditissimus, atque recludis. 340

In nos usque etiam mortales largus inundas:

Huc omnis pleno dimanās copia cornu.

Abs te omnis auri vis atque opulentia abundat.

Quod semel æterno longe ante exordia rerum

Munere concessit genitor tibi, conditor orbis, 345

Semper habes, nec cum hic terrenos induis artus,

Amittis quicquam decoris coelestis in æthra.

Non

Non te adeo intactæ claudebant viscera matris
 In terris, ut non quoque in æthere luce micares
 Idem eadem, æterno genitus sine matre parenti. 350
 Nec minus, ac prius æthereo Deus altus Olympo
 Regnabas cum patre, licet terraque marique
 Errares homines inter mortalia curans,
 Verus ibi, hic verus, nec nos ludebat imago,
 Et plagis cum te objicerès morti obuius ultro. 355
 In te solus homo sensu tulit aspera morte,
 Nec Deus est quicquam lacero tum corpore passus:
 Nam divina quidem, quæ simplex, quæve tuentum
 Rejicit aspectum complecti nescia sensu,
 Cum natura sibi applicuit mortalia membra, 360
 Naturamque hominum, haud maculas contraxit ab illis,
 Nullaque per talem admisit contagia nexum,
 Sed penitus seorsum pura atque intacta remansit,
 Cui nihil omnino terrenæ labis inhæsit.
 Diffimiles species naturæ utriusque repugnant. 365
 Sicut ubi immundas Sol lambit lumine fossas,
 Tetra ubi proluvies grave olet coenoque fimoque,
 Non tamen effusi radii, dum fordibus errant,
 Infusas ducunt ea per commercia fordes.

Rursum igitur solito pariter sublimis honore 370
Regnas, humani præ te fers corporis artus
Amplius, intacta quos traxi e virgine nascens
Filius omnipotens patris omnipotentis, & hæres.
Sed quod erat mortale olim, & violabile corpus,
Nunc immune necis stellæ super emicat omnes, 375
Præfulgensque novo premit ipsum lumine Solem.
Quæque tuos anima accessit divinitus artus,
Formari inciperes sanctæ cum matris in alvo,
Numinis insolito tecum dignatur honore,
Felicesque animas longè supereminet omnes, 380
Tecum una imperiùm coeli omnipotentis adeptæ.
Namque tibi, quæcunque usquam potis esse, potestas
Omnis ubique data est coelo, terraque marique,
Omnia ut æterna ditione in secula frenes.
Insuper insigni es genitoris munere adeptus 385
Præclarum & dictis non enarrabile nomen,
Insolitum, evectum super omnia nomina nomen,
Quod coelum tellusque tremunt, atque infera regna,
Suppliciterque uni genua accurvantur ubique.

Idem etiam, effoeto cum venerit ultima mundo 390
Tempestas, rapidis qua flagrent omnia flammis,

Mor-

Mortales iterum missu genitoris, in oras
 Advenies, hominum ut vitas & crimina quæras,
 Pro meritisque voces ad poenam & præmia quemque.
 Te genus humanum aspiciet fulgere per auras 395
 Aereas fulva in nebula, quem mille sequuntur
 Sanctorum hinc atque hinc acies coetusque volucrum.
 Quatuor ære cavo ventos de partibus orbis
 Omnibus humanum genus huc excire jubebis;
 Omnibus innumeræ gentes a finibus ibunt 400
 Magnum ad concilium, non tantum corpora viva,
 Verum etiam quondam defuncta cadavera vita,
 Ossaque ab exesis surgent rediviva sepulcris,
 Atque iterum blandæ data inibunt limina lucis.
 Mille hominum hinc illinc acies, novaque agmina ubique
 Occurrent tibi per volucres liquidi aeris auras. 406

Interea magr' simulator judicis hostis
 Seditione potens multos sub imagine falsâ
 Ludet, & abductos recto sub signa vocabit,
 Atque tibi infestas contrarius instruet alas: 410
 Quem verus mundi pro talibus arbiter ausis
 Turbine corripiens terræ ima in viscera condes.
 Ut vero genus humanum tot millia campis

Institerint latis, victor medio ipse theatro
Secernes, dextraque pios in parte locabis, 415
Læta gregem ceu pastor agens in pascua mites
Matutinus oves semper sejungit ab hœdis;
Læva autem coges fontes miserabile vulgus.
Tum cœlum quoque signa dabit; tum cardine rupto
Axis uterque loco abfiliet, stellæque ferentur 420
Æthere præcipites: tum Sol ferrugine tectus
Protinus amissa ceu moerens luce latebit,
Lunaque obisse suum mirabitur obruta lumen.
Omnia noctescent tenebris caliginis atræ.
Tum flammæ ultrices vibrataque fulgura cœlo 425
Corripient subitis mortalia cuncta favillis.
Ardebunt fontes: ardebunt flumina & alta
Æquora, flammescetque auris candentibus aer,
Et veter extremos confidet mundus in ignes.
Tum cœlo lignum venerabile fideris instar 430
Fulgebit nostræ monumentum insigne salutis,
Æthere mixta comas ramis felicibus arbos.
A læva fontes, & quos scelera impia damnant,
Ibunt infernos Erebi flammantis in ignes,
Omnes, ut sua quemque præment commissa, cremandi.

Dex-

Dextra autem infontes, quorumve oblita piacula, 436

Digrediens terris tecum ad tua regna vocabis,

Felicem quemque in sedem, quam cuique paravit

Protinus a prima pater æquus origine rerum,

Insignique vehes victor super astra triumpho. 440

Salve vera Dei soboles, rex ætheris idem,

Bis genite, humani generis certissima ubique

Spes atque indubitata salus, lux aurea mundi,

Nobiscum Deus, interpres superumque hominumque!

Tu capitis nostri gemmis contexta corona, 445

Ipsum tu caput, & decus omne & gloria nostra.

Tu rex, tu nostri dux agminis inclytus ille,

Quem metuunt infernæ acies gens æthere pulsa.

Tu custos vigil, & magni tu pastor ovilis:

Tu medica arte potens, qui vulnera nostra mederis. 450

Tu via, tu veri vis, tu te vita secutis.

Tu nostri fundamentum templi atque columna,

Templum ipsum & cœlo contermina vertice turris,

Perque gradus ara assurgens, aræque sacerdos,

Janua tu, ac referans cœli penetralia vectis: 455

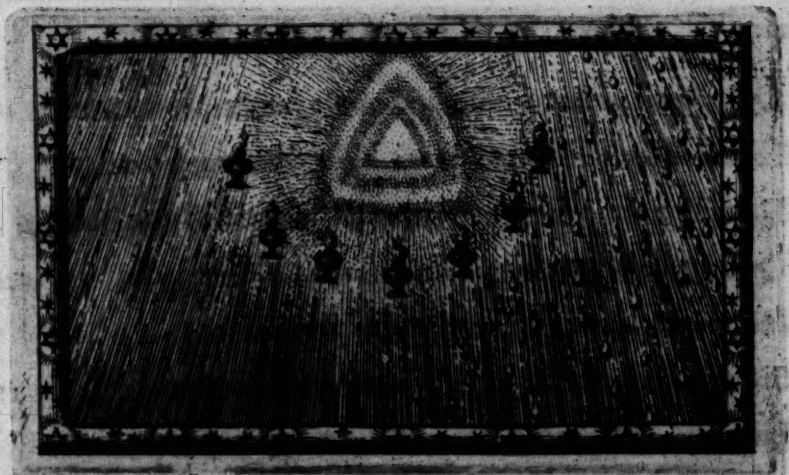
Tu ratis & portus, tu lex, tu legifer ipse.

Tu folia evolvis signato in codice clausa,

Abstru-

Abstrusasque notas, septenaeque claustra resignas.
 Tu nobis nostra auersum ob commissâ parentem,
 Et mala pro meritis cuique haud toleranda parantem
 Concilias bonus, atque tu pro gente precando 461
 Usque assurgenti te comminus objicis ira,
 Vulnereque obtendis, quæ quondam es corpore passus
 Deditus, & laceros pro nobis detegis artus.
 Tu patris admotus dextræ, subnixus eodem 465
 In folio immensum consorti numine mundum
 Majestate eadem, paribus frenatis habenis:
 Omnia perpetuo afflantes recreatis amore:
 Omnia concordî reparatis secula nutu.
 A genitore fluit per te vis omnis amoris, 470
 Mutua quo inter sese & amant, redamantque beati
 Coelicolæ, inque vicem mortales: spiritus ille,
 Qui mare, qui terras, qui coelum numine complet,
 Vobiscum Deus ipse etiam, tres ordine certo,
 Numen idem, tres tergemino Deus unus honore, 475
 Maximus, optimus, omnipotens in secula regnas.

SPIRITUI SANCTO, DEO OPT. MAX.

N Deus in nobis? quid nos morta-
libus oris

Sevocat ô, nostrasque rapit super
æthera mentes?

Non ea vis opis humanæ, non pe-
ctoris hujus:

Desuper extimulat numen; Deus infidet ipse,

Intus agit Deus, & nostro se pectore versat.

Hoc duce mortales fines transcendimus aptis,

Cognatisque animis coelo superâ alta tenentes.

Hoc sine prostratique solo, in tenebrisque voluti

Jactamur, nec mens nobis ignobilis altum

Quic-

Quicquam agitat; quicquid recti sanctique movemus 10
Hoc manat de fonte; boni hinc fluit omnis origo.
Hoc de Sole oritur lux, hoc de lumine lumen,
Quo fruimur, quo nos supra nos tollimus acti,
Hoc uno afflati præcordia ab igne calemus.
Si nunc ille meis sese implicet ossibus ignis 11
Plurimus, & sancto me coeli incendat amore:
Si lux illa meis oculis se lumine largo
Explicit, & nubem de pectore differat atram,
Quo me tollere humo valeam, & sublimia coeli
Rimari, quo fas acie fit cernere coram, 20
Unde ea vis ipsa, unde calor, quo fonte redundet
Indeprensus amor, qui tanti luminis ortus.
Si mihi nunc ipsum reseret se denique numen,
Seque suumque initum primumque ab origine fontem.
Fallor? an ille ruit calor? ecce! mihi artubus ardor 25
Ingruit; ante oculos lux en! mihi plurima oberrat.
Unde nova hæc species? unde hæc tam clara repente
Tempesta? jam tollor humo, jam plurima nubes
Rarefcit, solvitque aciem, tenebræque dehiscunt.
Jam videor (liceat dictis res pandere opertas, 30
Quisquis es, ore tuum fit fas recludere numen)
Jam videor, qua fiderei plaga lucida coeli,

Vera

Vera ubi pax, ubi summa quies, ubi plena voluptas,
Cernere sublustri non enarrabile lumen
In nebula, immensum radiis quæ circuit orbem: 35
Luminis in medio regem ipsum ardentis Olympi
Ingentem, immensum, miro splendore prementem
Omnia, & humanos stringentem lumine visus.
Omnia majestas replet: omnia gloria obumbrat.
Propter eum sedet en! natus patris unica proles 40
Æterni æternus, pariter sine stirpe, sine ullo
Semine, principioque carens, & temporis exors,
Quem pater usque alta se in semet mente reflectens
Ipse suæ æternum concepit imaginis instar,
Arcanum seu sub tacito nos pectore verbum 45
Concipimus, quod mox linguaque sonoque receptum
In vocem formetur, & extra rumpat in auras.
Ambobus par majestas, par gloria, & unum
Numen idemque, quod est genitor, pariter quoque natus,
Unum ambo, æternus pariter, immensus uterque, 50
Omnipotens & uterque, orbis fabricator uterque.
Nil patris sine, nil nati sine numine cretum.

Ecce! autem ulterius: quis tanti luminis ardor?
Mira oculis mihi se facies nutantibus offert.
Hic ego totum aciem cuperem me vertere in ipsam, 55

Inque oculos, tenuemque in mentis simplicis, auram,
Res incomprehasas sensu quo cernere possem.
Quis porro tantis radiis globus igneus ille
Circuitu longo amplexus coeli aurea templa?
Ut procul absiliunt flammæ hinc atque inde coruscæ! 60
Ut porro absistunt scintillæ! ut & ignis anhelat,
Et facibus crebro emissis fluit aureus imber!
Quam placida mihi demulcet præcordia flamma!
Quam mira mihi pertentat dulcedine pectus!
Aut me animus fallit, mentemque insomnia ludunt, 65
Aut domus hæc sancti fornaxque & fomes amoris.
Huc omnis conflatus amor, conflata voluptas
Omnis, & ex omni concessit gratia coelo.
Nam quis tertius ille, micat qui propter utrumque,
A genitore fluens per natum numine juncto? 70
In mediis vix apparet splendoribus aurea
Nube, mea prohibet quæ lumina, circumfusus.
Quam similis, parque ambobus! quam numine compar!
Hic Deus hic, ni fallor, adest, quem denique quæro,
Quem sequor, humana quem tendo expromere voce 75
Implentem maria & terras coelique profunda
Numine, & amplivaga recreantem protinus aura,
Non factum, genitumve, nec ullo auctore creatum

Profluit ecce! patris natiq̃ue e numine eodem
Numen idem, semetq̃ue ideo procedit ab ipso 80
Numen idem, calor omnipotens, diffusilis aura
Perpetuo itq̃ue reditq̃ue reciproca, mutuus ardor,
Amborum communis amor; hic aureus ille
Halitus: hic Deus ille, hic amor, quo cuncta creata,
Omnia quo constant, quique omnia condita servat, 85
Et maria & terras aurasq̃ue & fidera coeli,
Atq̃ue homines, & quæ sub coelo animantia vivunt,
Quadrupedum genus, & volucrum, vitasq̃ue natantum,
Graminaq̃ue & stirpes, animaque carentia faxa,
Erutaq̃ue effossa tandem tellure metalla, 90
Omnia quæ in nihilum redeant collapsa repente,
Sustentata fuant nisi tanti numinis aura.
Hic amor est, quo mortales regnator Olympi
Prosequitur bonus: hic idem, quo nos quoque contra
Grati illum ardemus, quo se superique hominesq̃ue 95
Mutua amant inter sese pietate foventes.
Hic amor est coeli, terrarum hæc mutua flamma
Cuncta fovens, nodusq̃ue tenax, & amabile vinclum,
Coelestum vis magna, Dei immemorabile donum.
Hinc omnis pietas, hinc omnis denique virtus, 100
Aura potens, amor ignipotens, spirabile numen,

Spiritus ipse, tui apparent vestigia ubique
 Numinis ampla, tuum est quodcunque, ubicunq; videmus.
 Tu patris æterni virtus, tu dextera, & ipsi
 Tu digiti, quibus immensum fabricavit Olympum 104
 Rerum opifex, quibus ingentem per inania librat,
 Et circumfuso suspendit in aere molem,
 Cuncta tuis elementa ligans contraria vinclis;
 Muneribusque tuis passim plena omnia abundant.

Cum pater omnipotens cum nato immania mundi 110
 Moenia constituens cœli procuderet orbes,
 Tertius ipse aderas (neque enim distractus ab illis)
 Omnia componens; jam tum aurea luce coruscus,
 Summa equitans levibus mulcebas æquora flabris:
 Jam tum purgatis liquentem fluctibus undam 114
 Flamine lustrasti, quæ dehinc mortalibus ægris
 Elueret prima contractam ab origine labem,
 Unde salus animis proavita fraude sepultis.
 Inde rudes illi prima illa a stirpe parentes
 Terrarum obliti coepere ad sidera mentes 120
 Tollere, mortalemque hominem desuescere, puro
 Pectore concepto per te jam desuper igni,
 Et peragraræ acie cœli sublimia templa
 Admissi superæ depasce lumina lucis,

Vimque Dei paulatim animis sentire latentis 127

Occultam, ingentem: tum veri pectore pleno

Cernere venturos casus, longeque remotos

Veridica populis porro prædicere voce.

Hinc sacri tripodes, hinc sancta oracula Divum;

Hinc Solymi vates numeris arcana locuti, 130

Carminaque ediderunt diæ præfaga Sibyllæ.

Idem a stirpe feros, & duro pectore agrestes

Erudiens subito egregias divinitus artes,

Instruis, atque loqui docto das ore repente,

Et causas orare, & sanctas condere leges. 135

Nam genus humanum terris extollere ab imis

Ad coeli jubar, & superis adjungere tendis,

Nubiferoque vehis nos aere in æthera purum;

Nec quisquam sanctis excluditur ætheris oris

Aut fato adverso, aut alicujus numinis ira 140

Debitus æternis mundi ante exordia poenis.

Cum primum dias exorti luminis oras

Visimus antiqua suffusi labe parentis,

Qui seseque suumque genus corrumpit in ævum,

Immemor heu! nimium promissi foedere pacti, 145

Indecores cœlo vix lumina tollimus ægre,

Prostratique solo sine spe, sine honore jacemus

Transcripti

Transcripti infernis Erebi post funera flammis.
Usque adeo veteris serpunt contagia noxæ.
Tu vero nostris ubi sensibus aspirare 150
Incipis, auxilioque venis fera corda movendo,
Admoniti incipimus paulatim agnoscere rerum
Auctorem, regemque hominum superumque fatentes
Oramus nobis facilem, veterumque malorum
Nos piget, & vitæ execramur facta prioris. 155
Jam magis atque magis (neque enim tu deficis usquam)
Spe veniæ haud dubia audemus confidere rebus.
Jamque juvat, quæcunque jubent oracula, legesque
Explorare animis, & jussa capeffimus ultro.
Continuo ne sint nobis facis abdita fraudi 160
Nostra admissa tegens, & crimina noxia deles
Imbre tuo, veterumque malorum obliviam misces,
Atque novam in nobis mentem, nova corda renatis
Sufficis, absterfaque nitent nova cuncta senecta,
Et simul optato mentes succendis amore, 165
Quo cœlo placiti, quo digni evadimus astris.
Hoc superum pater insigni nos munere donat
Sponte sua bonus, haud nostra pietate merentes.
Non opis id nostræ, non nobis tanta facultas:
Ni pater omnipotens ad cari vulnera nati 170

Respi-

Respiceret, qui morte obita mala nostra piavit,
Humanumque suo lavit genus omne cruore:
Inde salus, operum inde omnis fiducia nostrum.

Ne qua tamen priscae subsint vestigia labis,
Sponte caput sacris de more immergimus undis, 175
Præsenti quas illustras tu numine præsens,
Et veluti instillas vitam hoc sub gurgite merfis,
Unde renidescunt animæ, velut æra corusca
Deterfa prorsus prisca rubigine scabra.

His opibus firmati animi, his radicibus actis 180
Tollunt se, in meliusque suis quoque viribus usi
Crescunt, & superas per se nituntur ad auras;
Dum pietate sua meriti post funera coelum
Concilio superum, atque æterna pace fruuntur.
Hæc promissa piis animis uberrima merces; 185
Præmia tanta manent tam parvo parta labore.

Te sine nil tamen audemus, nil possumus ipsi,
Et benefacta parum valeant sine numinis aura
Nostra tui: non tantum animos impellere nostros
Incipis e tenebris revocans in lumen apertum 190
Sponte tua, haud meritis nostris (a te omnis opum vis
Nostra oritur; nostri tu fons & causa vigoris)
Verum etiam mox ipse juvas comes additus usque,

For-

Fortunaeque tua nostros virtute labores.

Ac veluti arefcant herbæ, filvæque comantes 195

Intereant, nisi mater alens radicibus imis

Sufficiat vires occultaque pabula tellus :

Sic noster sine te vigor, & vis definat omnis

Hauſta cito, incaſſumque fluant ſine fruge labores.

Mille animis ſeſe objiciunt discrimina noſtris : 200

Mille nocent peſtes, occultuſque imminet hoſtis

Semper, & egregiis hominum invidet addituſ orſis.

Quot ſclerum facies, tot nobis retia tendit,

Tot laqueos : quis enim queat hoſ evadere caſſes?

Aſt ubi noſtipotens manus haud ignara nocendi 205

Incautos petit inferno ſummiſſa barathro

Lucifugæ peſtes, tetrae ſine corpore vitæ,

Intentantque dolos, nobiſque illudere doctæ

Nituntur recto captas abducere mentes;

Ilicet ipſe ades, & medio in certamine feſſis 210

Affulges, retegique dolos, atque irrita frangis

Tentamenta, tuoque magis noſ numine firmas.

Omnibus auxilio es, fatiſ omnibus unus ubique

Didiciſ, & gentes paſſim diffuſus in omnes.

Nec quenquam tu muneribus bonus eximis ultro 215

Ipſe tuiſ; omnes invitai, allicis omnes,

Omni-

Omnibus incutiens blandum in præcordia amorem.
Infelix, qui te non audit crebra vocantem,
Pulsantemque diu; duro sed corde reluctans,
Sed tua iussa negans clausas dimittere in aures 210
Ah! miser oblato sese subducit amore,
Ipse suis obstanque bonis, lucemque perosus.
Quo monitus te quisque libentius audit, eo illi
Semper ades, propiorque, & numine largius implex;
Et cui tu semel indulges, non deseris unquam, 215
Sese sponte sui nisi deserat immemor ipse
Heu! nimium infelix, ab, semet proditus ipso.
Nam simul atque animus maculis se infecit aberrans
Curriculo huc illuc palanti corde, relictis
Limitibus, superum ac recti contemptor, & illex, 220
Continuo fugis, ac polluta ab sede recedis.
Persentit miser ille tuum evanescere numen,
Omniaque in pejus ruere, & retro acta referri,
Et magis ac magis usque obtusa rigescere corda.
Qui modo fidereo tendebat lumina coelo 225
Arrectus penetrans acie sublimia Olympi,
Colloquioque fruens superum, nunc obsitus umbris
Obscuris, atque ora solo teterrima pressus
Serpit humi, in coenoque gravi sine honore volutat,

Cunctaque se circum tenebris noctescere cernit: 240
Qualis, qui modo conspectis tendebat in armis
Actus equo prima signans intonsa juventa
Ora puer, forma ante alios pulcherrimus omnes,
Si, cum primum castra subit, forte acta sagitta
Hostis ab aggeribus candentia pectora fixit, 245
Volvitur: ora modis tabescunt pallida miris:
Labitur omnis honos, fugit omnis gloria formæ:
Et modo qui toto spirabat corpore amorem,
Nunc gravis aspectu est, aurasque incestat odore.
Sic animus te præsentis nitidissimus olim, 250
Te fugiente, situ, ac tenebris involvitur atris
Decolor, atque omni formæ spoliatus honore.
Sic olim, qui matutini fideris instar
Larga ministrabat radianti lumina coelo
Lucifer ille chori caput alitis & jubar, alto 255
Excussus coelo, lucemque exutus in ima
Conjecit sese, & nigris immiscuit umbris.
Fortunatus & ille, Dei quem filius olim
Unicus in partem regni, fortemque locarat,
Bissenos inter procures lectissimus ibat: 260
Verum sponte sua dejectus culmine tanto
In præceps ruit abs te te sine luce relictus:

Tanta

Tanta tui immemorem ceperunt tædia amoris.
Non tamen, ut primum te quisque avertitur, illum
Deferis omnino longa irrevocabilis ira ; 265
Sed longe observas, tendat quocunque secutus,
Atque iterum atque iterum mulces, nec deficis unquam :
Ac veluti genitrix puerum, qui plurima fugit
Conscius ob malefacta domi, seque abdidit altis
In silvis nunc huc errans, nunc avius illuc, 270
Prosequitur pia, & incassum vestigia pone
Observata legit : precibus nunc allicit illum,
Nunc commota minas addit, si forte latefcens
Audiat, & voces incertas irrita jactat :
Quam metuit neve esca feræ, neu præda latroni 275
Incomitatus eat, torrentisve incidat undis !
Haud secus averfa siquis te mente reliquit
Ah ! miser, oblitusque sui, ingratusque salutis,
Prosequeris, rursusque vocas, rursusque remulces
Aversum, invitumque trahis : si forte vocatus 280
Audiit, indoluitque admissis crimina fassus,
Lustratusque sacerdoti commissa piavit,
Protinus insinuas illi te, iterumque revisis,
Sopitosque juvat rursus succendere sensus,
Fœdera que ablutis maculis in prima reponis. 285

Nec semel id fatis: at quoties te avertitur ille,
Te toties ultro averſo placabilis offers:
Eſt veniæ locus uſque, & habent peccata reſſum;
Nec requies, donec vitæ labentibus annis
Ultima cuique dies moribundi advenerit ævi. 290
Tantus amor noſtri, tantæ cuſtodia curæ.

Fortunatam animam! macula cui contigit omni
Deterſa afflari tam ſancta deſuper aura,
Cui datur incendi tam ſancto deſuper igne,
Semper & in dulci flagrando vivere flamma. 295
Illa Deum, Deus illam ultro bonus ardet, amantique
Indulgens ultro dulcem reſpondet amorem.
Quicquid agit, fluit inſolita dulcedine amoris;
Semper amat tecum, dulcique in amore quieſcit:
Tota in amore, parum curans mortalia, fixa eſt. 300
Nec potis eſt ipſum tam ſanctum numen amare,
Quin quoque mortales juncto ſimul ardeat igne.

Ante alios tamen ô! felices, terque beatos,
Atque quater, gravida qui te genitricis in alvo
Hauſerunt, neque dehinc in dulces luminis oras 305
Exorti excuſſere tuum de pectore numen,
Sed culpæ exortes, & vita puriter acta
Servavere tuum intacti ſub funere munus.

Id paucis concessum autem, quos æquus amasti,
Et quibus eximia indulgisti numinis aura. 310

Non tamen, excepto divini corpore nati,
Te tam præsentī quisquam unquam numine passus,
Quam quondam Judæa genus, pulcherrima virgo,
Quæ superum puro concepit ab æthere regem
Semine de nullo, nullis temerata hymenæis. 315

Munere tu solus functus thalamique torique
Virgineam implesti foecundis flatibus alvum.
Huc omnis vis, huc æstus profluxit amoris,
Erupitque ingens totis fornacibus ignis.

Quo vero aggrediar post matrem carmine, quanto 320
Numine, quam largo torrente undaveris ipsos
In partus? mecum hic fandi vis victa laborat,
Verbaque res superat, majoraque viribus audeo,
Ardua, inaccessa, & nulli concessa priorum.

Quanto animus, qui numen erat, flagrasse putandus 325
Igne intus, toto cum dulcem corpore amorem
Jactaret! quacunque viam spectabilis ibat
Huc, illuc circum ora ferens gratissima coelo,
Omnia inundabant mira dulcedine, amabant
Omnia, non ipsi montes ardore vacabant. 330

Usque adeo occultos afflabas sensibus ignes,

Et

Et lætos membris haud ulli visus honores.

Olim etiam apparens oculis mortalibus olli

Luce palam, cunctisque videntibus affulisti

Præpetis in faciem collectus, & alba columbæ 335

Ora gerens, mira de cœlo voce secuta.

Post iterum te mortales mortalibus ægri

Conspexere oculis manifesto numine ferri,

Cum sonitu cœlo illapsum sub imagine flammæ

Multifidæ, linguis veluti vibrantibus aureis, 340

Terrificisque locum implesti splendoribus omnem.

Filius omnipotens patris omnipotentis ut olim

Pollicitus fore fidereas rediturus ad arces,

Ut pro se in terris sua deinceps munera obires,

Nec nos in tenebris volvi paterere relictos. 345

Protinus ecce! viri calefacti numinis igne,

Qui modo morte ducis prostrati cuncta timebant

In latebris, nunc intrepidi mira ore loquuntur,

7 Mira sonant: varias linguis, longeque remotas

Inter se gentes imitantur munere vocis, 350

Uno eodemque sono diverso more locuti.

Agnoscent populi patriæ commercia linguæ,

Verbaque, quisque suæ, atque eadem discrimina vocum.

Quique modo indociles vitam piscosâ secundum

Flu-

Flumina venatu tenui sine more trahebant, 355
Edocti nunc mira canunt præcepta per urbes:
Continuo penetrant aulas & limina regum,
Contra stare ausi foliorum edicta superba,
Bissenique, hominum genus id, te præside freti
Exincti ducis, ac devicta a morte reducti 360
Nobile per gentes omnes vexere trophæum;
Et factum egregium totum sparsere per orbem.
Inde alii, atque alii tanto pro nomine vitas
Effudere alacres in aperta pericula euntes.
Atque ita terrarum totius protinus orbis 365
Tam varias linguis gentes quam moribus omnes
Junxisti, ut populus iisdem sub legibus unus
Extemplo fieret, studiisque & amore coirent.
Hac homines tu pace ligas, iis nexibus unum
Efficis, & vincolo nectis fera corda tenaci. 370
Infelix domus illa, urbes cœlestibus illæ
Invisæ, quas igne tuo non plurimus afflas.
Tu placidam per corda seris mortalia pacem,
Blandatque mortali præbes solatia vitæ
Lætitia ingentem perfundens undique mundum. 375
Per te odia & lites, per te fera bella quiescunt:
Tu pacem regesque inter populumque patresque

Con-

Concilias: das te in medium, & sacra foedera fancis:
Tu thalamos focias, nova tu connubia jungis,
Quæque homines pacta inter se, conventaque firmant,
Ipse ligas, propria ut maneant compagibus arctis. 381

Quodcunque incipimus recti, quodcunque paramus,
Aspicias, & cursu in medio nostra orsa secundas,
Nec quicquam ordimur, nisi nomine rite vocato
Ante tuo, fratique solo, genibusque voluti 385
Auxilium, atque tui flammam imploramus amoris.

Ipse venis: tu pectoribus mala gaudia nostris
Excutis, abstergisque animos, purosque revisis,
Et nos largus opum dono septemplace lætos
Insignis, nostrasque vehis super æthera mentes. 390

Tu matutinus, tu vespertinus, & imber
Aureus ille venis coelo sitientia corda
Nostra rigans, lætisque feracia frugibus explēs.
Cum sese objecit nobis res dura repente,
Hæremusque diu ancipites, animisque labantes 395
In tenebris versamur, ades lux protinus, & nos
Instruis, ac mentem pulsa caligine lustras.

Nec cunctaris, ubi tristis præcordia moeror
Nostra premit; solator ades, dulcemque profundis
Lætitiâ moestis, & gaudia mentibus affers, 400

Ter-

Terroresque animis arces, & numine amico
Pectora demulcens pulsa formidine firmas.
Insuper & nobis quæcunque, ubicunque pericla
Objiciunt sese, nusquam nos deseris ipse,
Nusquam abes, & duce te casus evadimus omnes. 405

Salve hominum pax & requies, divina voluptas!
Huc ades, atque tuum populis innecte calorem.
Siquando validis hominum fera pectora flammis
Flagrasti, & rapidis fervoribus indulgisti,
Nunc opus igne tuo, nostras succende medullas 410
Acrius, & totis nobis incumbere caminis.
Aspice mortales quam densa nube premantur,
Aut quibus in tenebris jaceant, quo frigore fegnes
Algescant animi priscæ pietatis inanes.
Incipiant flammis desueta calefcere corda, 415
Et coelum aspicere, & jucundum cernere lumen,
Exutique dolos recti accendantur amore
Rursus, & ad priscas referant se moribus artes.

Præcipue tamen obscura caligine merfa,
Quæ sanctum everfis Germania numen ab aris 420
Expulit, & coelum sceleratis provocat armis,
Luce tua verum agnoscat lustrata, nec ultra
Sæviat, at veteri pietate resuscitet aras,

Unaque nobiscum sit ei sententia concors.
Quod si sponte tuis stimulis parere recusat, 425
Et lucem refugit, furisq; infistit in istdem;
Sit nostros saltem reges divinitus inter
Jam jam aliquis pariter pietate insignis & armis,
Cui largo infundas divinum numine robur,
Atque habilem pariter membrisque animisque vigorem;
Quo sese præstans animi patiensque laborum 435
Audeat indomitis urgenti opponere bello,
Atque armis petere, atque malo ad meliora vocare,
Ac ferro late serpentem excindere pestem:
Ut coeant animi, & studiis communibus acta 435
Nobiscum tendat gens effera, sentiat unum.
Siqua tamen lapsis contagia moribus obstant,
Et vetus in nobis virtus elanguit illa,
Illa, prior qua fama ætas super æthera adibat,
Irrepsitque situs dejectis legibus ater, 440
Rursus nostra tua recalescant pectora flamma,
Huc jace sancte tuis tedam e fornacibus unam,
Quæ totum accendat sanctis ardoribus orbem.
Nos primum pete, qui in sedem convenimus unam,
Saxa ubi depressum condunt prærupta tridentum 445
Hinc atque hinc variis acciti e sedibus orbis;

Ut

Ut studiis juncti atque animis concordibus una
 Tendamus duce te freti succurrere lapsis
 Legibus, & versos revocare in pristina mores.
 Teque ideo coetu celebramus, & ore ciemus, 450
 Sancte veni; penitus te mentibus insere nostris
 Aura potens, amor omnipotens, coeli aurea flamma.

JESU CHRISTO

OPT. MAX.

ET solus late locus est, & fletibus aptus,
 Et rediit, qua non mœstior ulla, dies:
 Ipsi etiam montes, densæ hac in rupe cupressi
 Ipsæ etiam querulo vertice flere jubent.
 Tunc etiam filices durum sensere dolorem, 5
 Et rupti ingenti diffiluere sono.
 Tunc etiam — sed jam erumpit mihi pectore fletus,
 Et lacrymas oculi fluminis instar agunt.
 Flere juvet saltem, lacrymisque explere dolorem,
 Quando aliud nihil est quod tibi persoluam, 10
 Mutua nec fatis est, vitamque rependere vitæ,
 O! qui nostra tuo funere damna levas.

Nos patris æterni nostra irritavimus iras

Fraude; cruore tuo tu probra nostra lavas.

Nos dulces vetita decerpimus arbore foetus; 15

Distentus dira tu trabe furta luis.

O! nimium nostros nimium miserate labores,

O! nostri nimium, nil memor ipse tui.

Non genus humanum, non mundi machina tanti,

Non tanto merces digna labore fuit. 20

Scilicet æterni proles æterna parentis

Factus homo, fontes ne moriamur, obis?

Quem pater ipse fui sine origine, concipit instar,

Dum sese æterno cogitat usque animo.

Me miserum! quæ te pietas, pulcherrime rerum, 25

Tam nova, qui quæso, tam novus egit amor?

Ah! fat erat te fidereis de sedibus actum

Tædia virginei longa tulisse uteri,

Aut hinc mortales eductum in luminis auras,

Cum pecore agresti delituisse casa: 30

Inde vagum huc illuc nostros adiisse labores,

Dum mundum ad leges & nova jura vocas.

Neve ignominias memorem, aut quæ plurima inultus

Passus es indigno corpore ludibria.

Hei

Hei mihi! non avibusve ferisve cubilia defunt; 35

At rerum auctori defit ubique locus.

Sola fuit, tibi quæ nodosis roboribus crux

Heu! nimium durum præbuit hospitium.

Hæc fuerat servis poena olim, hæc furibus æqua,

Quos tecum cerno mortem obiisse parem. 40

Quæ tam dira manus? quænam tam barbara porro

Gens tantum obtusis sensibus ausa nefas?

Quo ruitis miseri? qui tantus mentibus error

Insidet? in vestrum tenditis exitium.

Me potius, meme, qui feci, hoc perдите ligno; 45

Hic nihil admisit; fraus mea, furta mea.

Tene ita cum diris pendere latronibus, omnis

Vitai cursus cui sine labe fuit?

Qui neque contactu intemeratæ virginis alvi

Contraxti antiquæ signa luenda notæ: 50

Sed genitrix pura coeli concepit ab aura,

Nec potuit facies dissimulare genus.

Ut fileam benefacta, tot & miracula rerum,

Quæ non humana perficiuntur ope;

Insigni poteras forma, & juvenilibus annis 55

Immissæ pectus reddere molle feræ.

Pul-

Pulcher luce magis, vel sidere matutino,

Oceanus liquidis quod modo lavit aquis.

Sed quem hic te aspicio? hæc facies tuane illa serena?

Hine oculi? hic roseo gratus in ore color? 60

Aureane hæc menti lanugo? hoc verticis aurum

Propexum? hic toto corpore priscus honos?

Qua modo cunque ibas, blandi nova femina amoris

Jaëtabas, dulci in ore sedebat amor.

Huncne ego conspicio te, formosissime rerum? 65

Heu color! heu species quam tua facta alia!

Squalidula ut facies, ut lassula lumina livent!

Languidula ut cervix, mortua ut ora jacent!

Non ea cæsaries, concretaque sanguine barba,

Non est is plane qui modo vultus erat. 70

Serta tamen capiti, regisque insignia cerno,

Sed quæ vulnificis sentibus hirta rigent:

Et pictum video corpus juvenile rubore,

Sed quem haustus flagris sparfit ubique cruor.

Ne palmas morer, aut terebratas cuspide plantas, 75

Hei mihi! quam latum pectore vulnus hiat!

Quod tulit æs, quænam hasta tuo intepuisse cruore?

Nec tum æs deliquit? nec fuit hasta cinis?

Cum

Cum Sol ipse caput nitidum abditus obscurarit,

Et vasto Tellus sit tremefacta sinu.

80

Debueras Sol æterna ferrugine coelum

Occulere, & terris usque negare diem.

Debueras Tellus æterno percita motu

Collabi humano haud ultra adeunda pedi.

At vos monstriferi quid tunc ô barbara ponti

85

Condita desertis æquora littoribus?

Quæ vos quæ tenuere moræ? quibus abdita claustris

Hic nulla effusis signa dedistis aquis?

Vos tum diluvio merfas absumere terras

Æquum erat, atque hominum fluctu abolere genus:

Nam quid enim coelum, atque ultores ætheris ignes?

Flebilibus precer hic in mea vota modis,

Cum pater & coeli, rapidi moderator & ignis,

Qui poterat flammis omnia diluere,

Ipse suum natum pro nobis jusserit ultro

95

Supplicium infandæ morte subire trabis?

Agnus eras facer ille, sacram mactandus ad aram,

Pro nobis æterno hostia sacra patri.

Fixum erat id coelo, nulla pote mole moveri;

Nil Sol, nil Tellus, nil maria alta juvent.

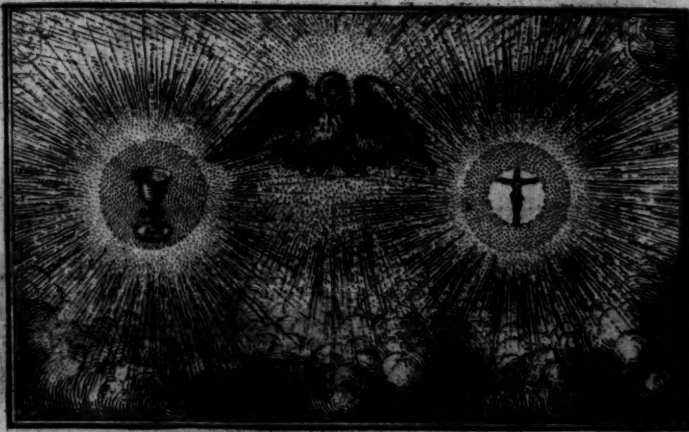
100

Tu

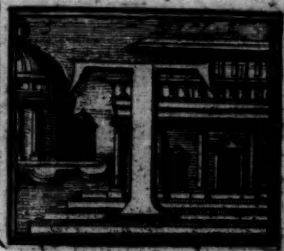
Tu quoque te nostræ es largitus sponte saluti,
Et tibi pro cunctis dulce obiisse fuit :
Atque ideo orabas moriens veniam hostibus ipsis,
Ne foret hoc ulli munus inane tuum.
Hoc quoque nos fruimur, grato sed amore dolemus, 105
Et memores tumulo solvimus exequias.
Tu tamen exutus quæ morti obnoxia, vivo
Sedibus æthereis corpore sceptrā tenes,
Venturus nostras extremo tempore noxas
Quæsitum, cum res funditus igne ruent. 110
Aspice nunc bonus, & dignos nos effice, quos tunc
Exemptos poenis in tua regna vehas.

IN EUCHARISTIAM.

HURA pii date thura ; volet va-
por ater ad auras :

Suppliciter genibus nixi advolva-
mur ad aram.

Numen inest ; magni præsentia nu-
minis instat :

Christus adest, veroque animis se corpore nostris

Terrenam in speciem vescis sub frugibus offert, 5

Mortalesque fugit crusti sub imagine visus.

Ac vero, quod non oculi sensusque capeffunt

Obtusi comprehensum, animi vis vivida sentit

Interius, pulsaque fides caligine monstrat

Indubitata, Dei ex ipsius vocibus orta : 10

Quod neque percipiant animi, nisi luminis aura

M

Di-

Divini evecti extulerint se nubila supra,
 Oblitque hominem penitus, coelestibus apti.

Ergo age prisca fides nostro succurre labori;
 Quod renuunt sensus, ratio quod nostra refutat, 15
 Ipsa doce, in tenebrisque tua nos erige luce
 Illustrans, certa dum religione parentum
 Annua sacra ferunt cives, tantoque paratu
 Intenduntque vias, & textis compita inumbrant,
 Hostia qua festam ducenda est sancta per urbem 20
 Ordine flammaram longo, pompaque frequenti.
 Nos quoque solennem læti comitemur honorem:
 Flore novo spargamus humum, fundamus odores
 Veris opes varias, interque canamus eundum
 Lætitiâ ingentem, & sacræ mysteria lucis, 25
 Ut coeli quondam rex omnipotentis homo idem
 Ac Deus, humanos indutus corporis artus,
 Bis sex cum fociis epulatus nocte suprema
 Insolitasque dapes insuetaque pocula mensis
 Intulerit, miranda novo de more locutus: 30
 Utque laboratam Cererem, immedicataque liba
 Fregerit, & sociis dederit partitus in omnes,
 Dilueritque merum patera libantibus eadem:
 Utque omnes verbis extremum affatus amicis

Non

Non illas de more dapes, non pocula fuenta 35

Testatus dare, sed formam sua viscera in illam

Vera ac viva novis epulanda apponere mensis.

Hoc est corpus, ait, mens hic de vulnere sanguis

Fundendus, commissa hominum qui diluat omnia:

Hoc este; hoc omnes haurite ex pocula fonte. 40

Sic facite, & posthac servate in secula morem,

Et sacris moniti jam nunc assuescite mensis.

Nam quoties hæc verba meo mea nomine docti

Nota super sanctis repetetis frugibus ore,

Ipsè adero, totoque epulis subito inferar almīs 45

Corpore, visceribusque meis, & sanguine opimo

Excipiam lætos, veteris solamen amoris;

Et nunquam nostri hinc abolefcet gratia læti,

Infelix vero, his dapibus quicunque carebit

Aversus, tanti meritique & muneris exors: 50

Nulla illi post funus erunt commercia nostri.

Vos tamen has lustrati animis accedite mensas,

Et manibus puris puras contingite fruges.

Este procul, quibus est foedi mens conscia facti;

Vita piis erit, atque eadem mors fontibus esca: 55

Uno eodemque salus fluet atque e fonte venenum.

Sic ait, atque suis manibus sese ipse gerebat,

Ipse onus, ipse oneris pariter moderator & auctor,
Omnes dum sacro libamine pavit ad unum,
Factorum ac decorum monumentum insigne suorum. 60
Quem ritum moniti mox fervavere minores,
Libamusque sacrum sacro cum sanguine corpus:
Nam simul ante aram verba illa augusta sacerdos
Protulit ore premens, coelo dilapsus ab alto
Christus adest, vivoque epulis se corpore miscet. 65
Illa crediderim coeli ardua tecta sub hora
Fervere, stellatasque fores, atque ostia pandi,
Plumipedesque acies læto descendere Olympo,
Et terras petere, atque aram se examina circum
Fundere, coelestique dapes sepire corona, 70
Et totum effundi tanta ad spectacula coelum;
Dum numen sese terrenis inferat escis.
Non tamen omnino manifesto corpore vulgo
Dat se in conspectum, visus tactusque refugit
Externa tectus forma, nec crede sapor, 75
Dum gustu exploras Cererem laticesque Lyæos
Divinum in corpus, versosque in sanguinis undam,
Nam penitus re mutata manet ipsa figura,
Quæ fuit ante, manet faciesque colorque saporque
Pristinus, & quamvis id sit, quod non fuit ante, 80

Quale

Quale tamen fuit ante, manet, quantumque videtur,
Nil verum exterius, sed enim simile omnia priscæ
Naturæ, ut specie queat una fallere visus
Obtufos, dum sola oculis & sensibus ipsa
Objicitur species, frugumque occurrit imago, 85
Quæ gustum visumque hominum tactumque laceffit:
Intus Christus inest, & inobservabile numen.
Tum, quamvis animo atque oculis diversa simul se
Objiciant, aliudque oculis, aliudque tuentes
Mente volutemus, tantum tamen una subest res, 90
Unaque vis, neque enim coeunt duo corpora in uno;
Quod ratio vetat, & prorsum natura refellit.
Haud secus exuvias indutus & ora leonis
Incedat si forte aliquis plaudente theatro,
Non duo tunc pariter confidant pelle sub illa 95
Vir feraque; at potius dicam exteriora leonis,
Interiora hominis: quid enim componere fando
Divina humanis prohibet, sublimibus ima?
Credite mortales, mentesque abducite ab ægris
Sensibus, atque animo cœlum peragrate volucris. 100
Credite, ne titubate; hic vera est corporis umbra,
Hic corpus verum, hic est verâ cruoris imago,
Hic verus cruor, ipse fuimet Christus imago.

Cre-

Credite mortales, animos adhibete fidemque;
Mortales genus infirmum confidite dictis 105
Illius, qui nec fallit, neque fallitur unquam.
Quandoquidem nihil externæ clarissima dicta
Lucis egent, per seque suo se lumine produnt.
Ante mare & tellus, & cœli concidat axis,
Illius quam cassa fide sint aurea dicta, 110
Sanguine quæ moriens nobis testata reliquit.
Non tamen ad nostras acies venit, hacque nigranti
Stipat se veluti nebula, atque obducitur umbris,
Quanta sit ut nostræ fidei indulgentia tectus
Explore, non visa jubens nos credere, ceu quæ 115
Luce palam sunt usque oculis obnoxia nostris.

Cum tener orbis adhuc foret, ac pubentibus annis,
Jam tum relligio hæc atavos incescit agrestes:
Jam tum aliquis longe præfaga mente recludens
Sacra abstrusa rudem congesto cespite in aram 120
Triticeos orbis & liquida vina ferebat,
Plurimaque orabat cœli conversus ad axem.

Quæ fieri humana nequeunt ope, cuncta Deo uni
Pervia sunt, & plana; potest Deus omnia quando.
Ille potis mediis pueros educere flammis 125
Illæfos, nutuque ignem sopire furentem.

Ille

Ille potis summis ferrum suspendere in undis,
Ut natet, & non jam propria vi tendat ad ima.
Ille etiam; quoties penuria adegit edendi,
Millia multa hominum solis saturavit in agris, 130
Et Cerere e tenui ingentes conflavit acervos.
Illius imperium pavet omnis victa potestas:
Assurgit rerum natura, elementaque parent,
In quamcunque jubet migrantia sæpe figuram.
Qui potuit liquidas in vinum vertere lymphas, 135
Aut virgam in colubri sinuosos flectere tortus,
Rursus & in veterem formam transferre colubrum,
Non poterat sanctum in sua viscera vertere crustum
Funditus, atque etiam forma ipsa pascere sensus,
Atque novam subito ecce! oculis offerre figuram, 140
Nec se conjicere in miras tecto ore latebras?
Illi aliter visum, ne viscera forte cruenta
Humanum horreret genus, attactusque paveret,
Dum premeret tremulam mandens sub dentibus escam.
Nam sicui veram in speciem manifestius olim 145
Ostendit sese, nudoque apparuit ore,
Ac tepido emicuit saliens cratere fugatis
Sanguis imaginibus, stetit, immotusque sacerdos
Abstenuit tactu, atque impasta altaria liquit,

In

In solitam donec redierunt omnia formam. 150
Haud fecus, admota qui morbis arte medentur,
Ne gustu horrescat languens, medicamen amarum
Melle linunt super, & dulci sub cortice condunt.
Ne vero quo liba modo, quove ordine quære
Tenuia divinos Christi conflentur in artus 155
Vi sermonis, & omnipotenti numinis aura.
Nulli fas hominum mortali corpore septo
Scire ea; vix volucres norunt sine corpore mentes
Aligerum genus, ætherei gens incola coeli.
Tantum agite, properate, sacris discumbite mensis; 160
Divinas libate dapes, libate beata
Pocula, velatumque dapis sub imagine numen
Concipite; intus inest numen, Deus infidet intus:
Christus adest, & nos invitat corpore vesco.
Ne dubitate; Deus simul hic, simul æthere in alto 165
Cunctus adest, simul hic, simul & quocunque vocatur:
Rite tamen templis in cunctis, omnibus aris,
Divinum dum farre pio libamus honorem.
Quodque hic, est & ibi pariter discrimine nullo:
Totus ibi, hic totus, neque eum tempusve locusve 170
Esse vetant, quibus haud divina obnoxia, ubique.
Quinetiam violare manu ne parcite liba

Myſtica, & in focios partiri protinus omnes.
Nam fragilem quotcunque in frufta incideris orbem
Coeleſtis libi, Chriſti inviolabile corpus
Reſtat idem in cunctis, oraſque amplectitur omnes,
Nec findi in partes ullas divina poteſt vis.
Nos tamen albam frugemque & fiſſile cruſtum,
Et liquidos latices veneramur numinis inſtar,
Non quia ſint ipſum numen color ille ſaporque,
Sed quia divini ſint numinis argumenta,
Significentque oculis, quod mens inde altius hauriat,
Quod nequeant oculi, nequeunt deprehendere ſenſus.
Atque ideo exiguo quovis in fragmine Chriſtum
Accipimus, quavis ſacrati in parte liquoris
Namq; ſubeſt ſanctum, ut nunquam ſine ſanguine corpus,
Sic quoque non ſuberit ſanctus ſine corpore ſanguis.
Nec toto hic majus, quam quæ pars eſſe videtur.
Quantus ibi, hic tantus: Deus haud includitur ullis
In ſpatiis, nec fas metiri corpora ſancta:
Omnis ibi, hic omnis, hic integer, integer illic.
Sicut ubi, quanquam ratio diverſa, liquenti
Sæpe lacu in noctem Lunæ reſplendet imago
Plurima, & hic illic ſeſe ſpeculantibus offert
Omnibus uſque eadem, atque ſui ipſa ſimillima ubiq; eſt.

Sicut item speculi si in partes fregeris orbem,
Quicquid ab adverso reddebat imaginis orbis
Integer, illud idem pars quælibet undique reddet,
Nec plura in toto quam mox in parte videbis.

At vero quanquam qui se sub frugibus offert, 200

Ille idem est, patris ætherea qui regnat in aula,
Hic aliter tamen, atque illic, utcunque se habet res:
Ille idem est, etiam trabe qui pendebat ab alta.

Hic tamen exemptus morti vim haud accipit ullam
Artubus immortale atque impenetrabile corpus, 205

Cui morbi nihil officiant, algorve famesve:

Nec toties morti locus est in corpore Christi,

Qui semel admissis pro nostris obtulit ultro

Ipse suum caput æterno sacra victima patri:

Multa licet sanctis toties eat hostia ab aris, 210

Et matutinis renoventur funera sacris.

Tum quamvis, dum languentum servantur in usus

Sancta adytis occlusa, situ consumpta vetusto

Interdum aspicias, squalentiaque exiguus mus

Carpserit, aut similes tulerint libamina pestes, 215

Vim nullam admittit tamen inviolabile corpus:

Nam rerum species ubi coeptæ peste teneri

Pollutæ, numen subito evanescit in auram,

Cor-

Corporis exuvias laceras sine honore relinquens:

Reliquiæ restant ambefæ, ingloria signa. 220

Quæ pietas, qui tantus amor tibi, maxime rerum,
Ut Deus æterni soboles æterna parentis

Tam fragili ingrediens ultro pro fruge venires,

Atque homini fieres repetitis pabula mensis,

Et matutinis toties sacra hostia in aris? 225

Hoc erat ille sacer, qui quondam apparuit agnus

Suppositus pueri infontis pro cæde parata.

Hoc erat ille, vetus quem gens epulata quotannis

Mandebat rite, ac solenni more sacrorum

Cum festinata Cerere atque agrestibus herbis. 230

Festinata Ceres tu nobis, tu mola adorea,

Farque pium, tu liba sacros lectissima in usus,

Liba, quibus nulli fas quondam assuesse profano.

Hoc erat illa atavis deserta per invia nostris

Protinus e cœlo veniens errantibus esca. 235

Copia nil aliud tostæ tanta illa volucris

Desuper insolitum nidorem halantibus auris:

Nil aliud ros concretus portenderat ille

Dulcis, & optatos referens cuique ore sapores.

Vescimur hoc vere nunc cœli rore fugata 240

Nube palam; veros nunc ista e caute liquores

Haurimus, laterisque tui nos irrigat unda
Mixta mero; suaves misces namque inde liquores,
Et dulci ambrosia, dulci nos nectare pascis.
O! hominum miserate famem, miserate labores, 249
Uno cum satures tot coeli examina verbo
Alituum coelestium acies, tot millia millium.
Quæ tibi tanta fuit, rerum pulcherrime, cura?
Qui tibi tantus amor nostri, ut tua viscera nobis
Objiceres epulanda, dares te in pocula, in escam, 250
Quos tamen ex humili finxisti pulvere quondam
Infirmos, decorisque tui nihil instar habentes?
Tu volucris foeta illa, tuo quæ sanguine natos,
Visceribusque tuis terebrato pectore pascis.
Tu, quoties facimus, teque ultro in vota vocamus 251
Verborum memores, coeli ecce! allapsus ab aula
Candidus ille venis agnus, viva hostia ad aram,
Quam veterum portendebant oracula vatum,
Cordaque nostra simul replet ecce! inopina voluptas.
Elicimus tenui liquidis te murmure ab astris, 260
Visceribus non nostra tuis quo viscera alantur,
Nec tuus ut sanguis nostri pars sanguinis haustus
Evadat; neque enim confuso corpore in unum
Miscentur quæ morte carent mortalibus addita.

At

At potius veluti gemmaeque aurumque medentur ap-
Corporibus saepe affectis, morbisque resistunt,
Non quod ea stomachi rapido concocta calore
Paulatim sese languentum in viscera vertant:
Sed quia vi quadam inspergant adnota latenti
Lætitiâ, dulcique hilarent præcordia motu.
Sic quoque tu nostris animis & mentibus hærens
Robur ades, vires occultaque pabula præbes,
Nec quicquam in nostros tua viscera digeris artus:
Sed potius nos admotus te vertis in ipsum.
Hinc primum specimen degustant corpora nostra
Vitæ immortalis, superumque affuescimus ævo:
Quippe hominum sic diffusus per pectora ubique
Mutua mortales concordēs fœdere jungis
Æterno; quos pascis amas, quos corpore sancto
Refficis, uno eodemque repente in amore calescunt,
Et dulci inter se nodo juncti usque tenentur;
Atque ita nobiscum Deus hic mortalibus oris
Usque manes, verti dum cœli desinat orbis,
Olim ut pollicitus; nec habent promissa regressum.
Te duce securi gradimur per quæque viarum
Aspera, suscepto te non deest copia victus.
Tu dux, tu comes; æterni tu copia victus:

Et

Et quæ deficiamus, tu nobis omnia supples.
Siqua forte labant in nobis spesque fidesque,
Continuo tua nutantes præsentia firmat: 290
Teque omnis præsentē viget fiducia nostra,
Solis nota piis, vulgo inconcessa voluptas.
Accedo has quoties epulas, subito æthera mente
Concipio, subito mihi sensus eripis omnes,
Inque tui aspectu liquido ardens corde quiesco, 295
Sanctum, augustum, alnum, coeli admirabile munus.
Qua te voce sonem? quæ te nunc nomine dicam?
Nullum te dignum reperimus carmine nomen:
Nullum te dignum verbis molimur honorem.
Salve! vita hominum, non enarrabile donum, 300
Desuper illabens nova coelo gratia aperto.
Per te melliflui rorant dulcedine montes;
Per te mellifluæ complentur nectare valles.
Omnia inexhausto mellis torrente redundant;
Omnia amant; sancti tu nobis pabula amoris 305
Sufficis, æterni tu nobis pocula amoris
Ipse amor, ipsa animis nostris innexa voluptas.

J. CHRISTO

J. CHRISTO OPT. MAX.

D E

CAROLO V. Imper.

DE conjuratis Germanis hæc dicat arma,
Christe tibi, has victor Carolus exuvias.
Non hoc ille sibi tanto discrimine bellum est
Aggressus, curæ sed tua causa fuit:

Quo gentem everfas victam revocaret ad aras,
Ne caderet priscus religionis honos:

Objecit sese furiis Aquilonis iniquis,
Nec timuit sævis obvius ire feris.

Vicit io! & fusos disjecit montibus hostes:
Gens fera procubuit Cæsaris ante pedes. 10

Jamque adeo ille, animo sibi qui promiserat alto
Imperia atque Aquilas, cernitur ire minor:

Qui gentem in regem regni spe captus inani,
Inque suum armavit membra coacta caput.

Quo ruis ah! demens? quæ te tam dira cupido 15
Impulit? ipse tuum tendis in exitium.

Sic adeo virtus, sic magni Cæsaris arma
Nota tibi, & nusquam cedere docta manus?

Non

Non Aquilæ imbellis forti contendit hirundo:

Non metuit cervi cornua longa leo.

20

Cum pugna abstinuit, tuâ demens arma timori

Esse ratus, subito tu tibi victor eras;

Tollebasque animos vento tumefactus inani,

Jam meditans ipsi demere sceptrâ Jovi.

Ille autem, parcens cum prælia detrectaret,

25

Horrebat gentis cæde madere suæ.

Contigit en! nulla tandem victoriâ cæde:

Victus es, & nusquam sanguine inundat humus.

Hac opus arte fuit, cognatæ ita parcere genti;

Hoc decuit cives vincere Marte piæ.

30

Haud minor invitos cives servasse putandus,

Quam foret externos sternere cæde, labor:

Sed quoties tenuit collatis cernere signis,

Te toties vicit, ter tua causa jacet:

Terque piæ Deus hac causam ratione probavit;

35

Pro vero steterunt numina, cede Deo:

Cede, animisque tumentibus altos exue fastus,

Et patrum sanctis legibus obsequere.

Nec tantum in te possit amor sceleratus habendi;

Define sacrilega carperè sacra manu.

40

Jam

Jam redeat versa ad ritus Germania avitos

Armipotens, prisco vivere more juvet:

Sentiat unanimis nobiscum nube remota;

Sit nobis eadem religio & pietas.

Siqua tamen lapsis contagia moribus obsunt, 45

Mutua communi probra lavemus aqua:

Et quæ de spatio palantia deflexere,

Priscorum ad rectum nos revocemus iter.

Interea Cæsar claris assuete triumphis,

Qua jam coepisti tendere, perge via: 50

Hac iter ad cœlum; duri clarique labores

Exemptum morti te super astra vehent.

Jamque tibi longe cedit superata vetustas;

Jam tua Romulidum gloria obumbrat avos.

Et majora manent, licet hæc sint maxima; de te 55

Sidera venturi nuncia mira parant.

Grata tua est cœlo pietas mensque optima; nil est

Quod metuat virtus præside tuta Deo.

I præstans animi, majoraque mente capeffe;

I decus, i veræ gloria militiæ. 60

Ille eris, immensum qui Christi legibus orbem

Subjicias, ubi Sol cunque colorat humum.

O

Jam

Jamjam unum duce te reget unus pastor ovile;

Dissectas cogi te duce oportet oves.

Christe gregis pastor tanti, rex maxime regum,

Huic tua pugnanti praelia dexter ades.

Cumque tua intrepidus subeat tot ubique pericla

Pro causa, objectis da superare malis:

Atque diu incolumem ferva mortalibus oris;

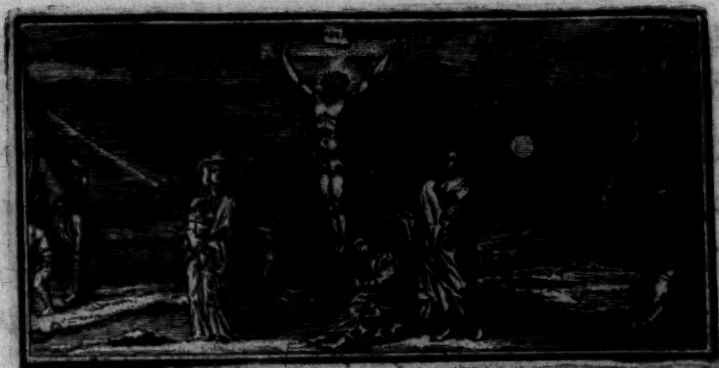
Hoc tuta in terris vindice fit pietas.

70

IN

IN J. CHRISTI CRUCEM.

AM quod te memorem? quo cæsum
e vertice lignum

Dulce optanti animo mihi robur,
amabilis arbor?

Te, bona crux, nimbi tempestatef-
que coruscæ,

Infernæque potestates fugiuntque tremuntque;

Inque tuos aciem nequeunt intendere ramos.

Infelix olim fueras, feraleque lignum

Supplicii genus, informis trabs hospita leti:

Nunc prope numen habes; sancta & venerabilis arbor,

Coelo mixta comas caput inter fidera condis

Hospitis ingentis pulcherrima reddita tactu.
 Te tulit ante humeris, quem tu mox ipsa tulisti,
 Rex hominum superumque, Dei certissima proles.
 Depositi ingentis, capitis tibi credita cura
 Tam cari; tanti tu pignoris unica custos.
 Fortunata! tibi divinos contigit artus
 Tangere, tam sanctique inspergi rore cruoris.
 Fortunata! salus in te omnis nostra pependit:
 In te meta fuit nostrorum extrema malorum.
 Per te jam pater omnipotens mortalibus ægris
 Dat veniam, & veteres bonus obliviscitur iras;
 Pro nobis stetit, atque reis pro fontibus ipse
 Filius oravit causam, & nece diluit ultro
 Crimina; tu sedes oranti grata fuisti.
 Victima pro nobis magno sese ille parenti
 Obtulit: oblato tu nobilis ara fuisti.
 Illum afflictum atro sudantem sanguine præsens
 Vidisti, & vitam per cuncta exempla trahentem,
 Tandem animam longis singultibus expirantem.
 Fortunata arbor! in te ille ille unicus ales
 Deposuit senium, moribundosque exuit artus,
 Ut novus exurgens rursus, nitidusque juvena
 Æthereas pennis coeli remearet ad auras

Omni,

Omnigenum volucrum cantu & plaudentibus alis,

Fortunata arbor! in te foeta illa volucris

Molle sibi rostro pectus terebravit acuto, 31

Atque suo implumes faturavit sanguine natos.

Quæ pietas? qui tantus amor? nos crimine nostro

Occidimus; moriens nos ille a morte reduxit,

Delevitque notas, quas non contraxerat ipse.

Nos ideo nunquam e stratis confurgimus orta 40

Luce, vel ingressa jam nocte ad strata redimus,

Nostra tuo quin nos armemus pectora signo,

Et tua lustratæ imprimimus vestigia fronti.

Nil agimus, nil incipimus, nil pectore magnum

Molimur non ante tuo munimine tecti. 45

Auspiciis tu nostra tuis incepta secundas;

Tu nostrum augurium, tu fors, tu præpetis omen.

Quinetiam ad quosvis motus, ad murmura quæque,

Et strepitus improvisos noctuque dieque

Ad tua confugimus tremefacti protinus arma, 50

Queis freti vanum revocamus corde timorem.

Proinde tibi magni curvato poplite reges

Oscula dant proni, positisque insignibus ultro

Affurgunt, tectamque auro gemmisque micantem

Suspendunt inter haccata monilia collo, 55

Et

Et duce te audentes in aperta pericula vadunt,
Præmittuntque tuum pugnanda in prælia signum.
Jamque Aquilis tua Romulidum mage nota figura est:
Hoc signo dux in campis pugnavit opertis
Inclytus infernas acies, obscœnaque contra 60
Castra, Erebiq̃ue plagas victor penetravit ad imas,
Exemitque pios vinclis & carcere cæco,
Quos secum spoliis veheret super æthera opimis.
Nobile tu signum, tu pompæ insigne præibas
Semper, & egregii testis prænuncia facti. 65
Templorum te culminibus, te turribus altis
Erigimus; tu summa tenes fastigia, ubique
Turres, tecta tua sunt omnia tuta sub umbra.
Cumque omnes nos extremo sub tempore vitæ
Deseruere, comes remanes tu sola, nec unquam 70
Amplexu, dum spiramus, divellere nostro.
Nec tantum vivos, sed & auræ munere cassos
Tutaris, positosque cavis impressa sepulcris.

Quid mirum summo si te veneramur honore?

Ipsi etiam pueri læti immixtæque puellæ 75
Serta tibi & flores nectunt, tibi carmina dicunt,
Te celebrant coetu, te festa fronde coronant.
Jamque adeo late in terris tibi templa, tibi aras

Mor-

Mortales statuunt, tibi cerea dona cremantur,
Et pia thura, diemque tuo de nomine dicunt: 80
Ac prope divinos orbis largitur honores,
Haud quia fit numen, quia fit tibi sensus, at olli
Ista ferunt, cujus leto tibi gloria parta est.

Quin, suprema dies arfuro ubi venerit orbi,
Sideris in morem fulgebis, & æthere toto 85
Flagrantem insolita lustrabis lampade mundum.
Luce piis addes animos; at fontibus ingens
Horror eris: cupient retro transacta referri
Lustra, suis frustra orantes obliviam factis.

Tu lignum porro illud eras, medicabile lignum, 90
Tactu cujus aquam in dulcem fons versus amarus.
Tu lignum, genus in quo hominum, genus omne animantū
Servatum quondam immensis evasit ab undis.
Tunc etiam malus, tunc ille altissimus olim,
In quo sublatus pendebat aheneus anguis? 95
In te oculos conversi omnes, conversa tenebant
Ora; salus id erat serpentum moribus ictis:
Quippe hominū infernus genus ōne momorderat anguis.
Tu nobis tu complexo serpente mederis
Omnibus, & validos in pristina sospita reddis. 100
Tu nos infernis pene haustos eripis undis:

Tu

Tu dulces in aquas fontes convertis amaros,
Et lacrymas tandem nostras in gaudia vertis.

Salve! hominum indubitata salus, spes certa quietis
Æternæ, per te patet alii janua cœli: 105

Utque orbi quondam ingressa est mors arbore ab illa,
Per te hominum generi sic tandem reddita vita est.
Effice mortales curis mortalibus omnes

Oblitis per te divina luce fruamur,
Amplexique tuos tollamur in ardua ramos. 110

Vitam autem quia non datur omnibus exhalare

Tali in sede, ipsumque imitari funere regem,

Ut pueri infirmo nequeunt medicamina ferre

Corpore, & altrices ipsæ acria pocula sumunt;

Ad pueros virtus tamen hausto in lacte redundat: 115

Sic fluat extincti divino e corpore regis

In nos transfusus dolor, & præcordia tangat.

Saltem animo, saltem mœsto doleamus amore

Noctes atque dies, neque nos conturbet amaror;

Verum ea amarities nobis medeatur, & ægra 120

Quæ nunc nostra jacent recreentur corda, necisque

Illius emanet nostra in præcordia virtus,

Sponte suo nostras qui solvit sanguine poenas.

MAGNÆ

MAGNÆ MATRI VIRGINI.

T quo, Diva, tuas mortali Carmine
laudes

Ingrediar, quas cœlestes cœlesti-
bus oris

Vix audent tentare chori, nec mole
gravantur

Corporeâ, atque tuos coram mirantur honores?

Ipse, mihi quoties animum tua vivida imago

Impulit, atque aciem te contra tollere tendo,

Obruor, & nimia perfundor luce, nec absens

Ferre tui valeo radios aut spicula vultus.

Nam tu Sole velut divinum corpus amicta

P

In-

Incedis regina, caput redimita coronis

10

Sidereis; tibi sub pedibus micat aurea luna,

Igneaque astra premis subter labentia mundi.

Mente olim pater omnipotens te legerat alta
(Nondum mundus erat) multis de millibus unam,
Quæ coeli regem pareres enixa sub auras.

15

Atque ideo, postquam divino foedere rupto
Primus in orbe parens hominum se perdidit ipse,
Seque suumque genus veniens corrumpit in ævum,
Sola malo exorta es, veterique impervia noxæ,
Seu tua te genitrix intactam, & prorsus avitæ
Secretam maculæ gravida concepit in alvo:

20

Seu simul atque utero concreta es, coelicolum rex
Communem exemit labem, puramque reliquit,
Ne tuus exoriens pura dilapsus ab æthra

Parte olim foetus foret insincerus ab ulla,

25

Nec priscam traheret materno a sanguine labem.

Teque dehinc crescens procul omni innoxia culpa

Sanctam, incorruptam servasti præside amico

Tuta Deo, ac veluti latis nitidissima campis

Virga oritur, primosque novo dans vertice flores

30

In regum fortunatos traducitur hortos;

Continuo sedes liquisti parvula avitas,

Tem-

Templi adytis oblata, parentum debita votis,
Sancta ubi priscorum vatū monumenta revolvens
Senfisti superum regem tot vocibus olim 35
Promissum terris mortali matre oriturum.
Jam tum lætitia dulcique cupidine pectus
Capta, Deum casta versabas mente propinquum,
Et venerans matri foetæ pia dona parabas,
Si fors ô vestris ea fors contingeret oris! 40
Si vestro concessa forent ea munera seclo!
Nescia venturi nondum tua gaudia cernis;
Nondum Nympha tuos perferentis pectore honores.
Jamjam, nulla mora, adveniet demissus ab astris
Nuntius; ille tuas quam lætis vocibus aures 45
Mulcebit? quanto implebit præcordia amore
Pennipotens? tu coelicolum acceptissima regi,
Plena Deo, nuribus felix magis omnibus illa es.
Parce metu; humanum virgo obliviscere morem;
Concipe divinos haustus, teque infere Cœlo: 50
Non aliam porro manet hujus gloria partus.
Tu rerum auctorem tactus ignara virilis
Concipies, gravis ætherea divinitus aura,
Solaque virgineum servabis foeta pudorem,
Vellus uti lanæ impenetrabile restitit imbri, 55

Cætera cum madeant gravibus circum humida nimbis.

Tu porta clausa æternum, superum ipse per illam
Ingreditur rector, nec claustra immota resignat.

Tu rubus ille oculis flamma crepitante cremari

Visus, at illæscæ mansere in stipite frondes. 60

Hinc etiam pueris media in fornace pepercit

Ignis, & innocuæ lambebant corpora flammæ:

Hæc te monstra petunt unam, hæc miracula tangunt.

Promissis nec sera fides: simul ecce! repente

Cum tonitru medium veluti discedere coelum 65

Vidisti, simul auricoma circumdata nube

Sensisti præsens in te descendere numen,

Desuper afflatam leviter spirantibus auris.

Quis tibi tunc sensus? qui virgo in pectore motus?

Credo equidem, tibi cor dulci flagrabat amore, 70

Et penitus totis ardebas suave medullis.

Tum quoque lætitia ac mira dulcedine pectus

Delicuisse reor, tibi cum montana petenti

Læta occurrit anus cognato a sanguine juncta,

Atque utero exultante tuos præsensit honores; 75

Felicemque uteri te terque quaterque vocavit.

Tu vero, teneri qualis rosa plena pudoris,

Ore rubens coelo referebas carmine grates,

Te-

Teque adeo indignam, & meritam nil tale canebas.
 Parva sed hæc; majora manent; date lilia plenis, 80
 Virginei date thura chori, date ferta canistris:
 Nascitur humana sub imagine, nascitur infans,
 Qui semper fuit, est, & erit, sine fine, sine ullis
 Principiis Deus, immensi quem moenia mundi
 Non capiunt, visusque hominum tactusque refugit. 85
 Sæpe mihi videor te poplite cernere virgo
 Subnixam, infantemque recens mirarier ortum
 Flagrantem, & radiis late vibrantibus aureum,
 Teque tuos prono venerantem pectore foetus,
 Attonitumque senem tantis vix hiscere monstris. 90
 Felices nimium pastores ô! quibus olim
 Contigit in stabulis insuetos cernere partus.
 Tantum ô! si quoque me si secula vestra tulissent,
 Pavissẽmque meas vestris in saltibus agnas:
 Me sine monstratum vos nunquam issetis ad antrum 95
 Carminibus moniti coelestibus; ipse ego primus
 Speluncæ foribus virides sylvestria myrtos
 Munera suspendissem, & florea ferta tulissem;
 Insuper & canna cecinissem carmina agresti,
 Carmina, quæ tibi nunc regina ut cunque laboro. 100
 Nec me felici quisquam extrusisset ab antro

Am-

Amplius; usque tibi famulari dulce fuisset,
Infantique senique tuo; tum me neque vestro
Indignum viles stipulas substernere aello.
Hic ego vidissem reges puero ampla ferentes 105
Munera ab Æthiopum terris duce fidere vectos,
Ante tuos carique pedes procumbere nati.
Vidissem volucres te mira in veste ministros
Sæpius affari, curasque avertere dictis,
Solarique inopem vario in discrimine rerum; 110
Dum puero metuis, capitique pericula caro
Longe arces, animo semper suspenso labanti.
Usque adeo senis in templo morientis inhærent
Sensibus extremæ voces, cum iussa recenti
Pro partu geminas aris fers dona columbas, 115
Affore, cum tibi virgo animum dolor occupet ingens,
Et quasi cor gelidum pertranseat ensis adactus.
Nec veterum deerant responsa horrentia vatum,
Natum pro multis mactandum funere acerbo:
Jamque minis tum facta fides, jam nuntius ales 120
Nocte senem monet in somnis confurgere, tecumque
Accelerare fugam, patriæ neque fidere terræ;
Ne rex, dum sceptris cavet haud securus avitis,
Divinam sobolem crudo necet efferus ense.

Impie,

Impie, mentis ubi es? quo te rerum impulit error? 115
Quid pueros jugulas cunis, & ab ubere raptos?
Tene putas posse æternis occurrere Olympi
Confiliis? morti nondum est obnoxius infans;
Nondum jussa patris supremi munera obivit
In terris; nondum factis se ingentibus orbi 130
Supra hominem ostendit per tot miracula rerum,
Quæ non humanis opibus, non artibus edet.
Ante novas condet leges, nova foedera mundo;
Ante salis ficco pede cœrula percurrenda:
Sedandi imperio fluctus, canæque procellæ. 135
Ante graves linquent languentia corpora morbi
Illius ad nutum, rursusque ad munera vitæ
Confurgent, quorum tellus jam texerat ossa.
Ille etiam prius exigua (mirabile!) fruge
Millia multa hominum desertis pascet in oris. 140
Ille etiam tacitas hominum intra pectora curas
Inspiciet; sylvæ arebunt, terræque dehiscant,
Nec gravia ora ferent, verbis dum fulminat, hostes;
Omnia quæ coram admirans lætabere virgo.
Imprimis tibi cor mira dulcedine tanget, 145
Cum puer in templis, adolent dum sacra, relictus,
Quæsitusque diu velut ecce! repente oriens Sol,

Lucidus ore oculisque nitentibus apparebit.
 Illum de magnis mirabere rebus agentem,
 Et veterum dictis referantem oracula vatum 130
 Primores inter proceres juvenumque magistros,
 Quos omnes jam tum bis sex vix messibus actis
 Erudiet puer, atque rudes docto arguet ore
 Aureus, immortale fonans (mirabile dictu!)
 Sensibus illapsus penitus præcordia tanget, 135
 Et dulcem toto jacet de corpore amorem
 Luce recens orta, vel sidere pulchrior aureo.
 Tunc illam circumfusæ longo ordine matres
 Laudibus attollent, quæ tales optima partus
 Ediderit, tenerisque immulserit ubera labris. 160
 Illum amplexa sinu, toto illi pectore inhærens
 Oscula fragranti capiti, dabis oscula fronti
 Sidereæ, stellisque pares libabis ocellos
 Ore alterna flagrans dulci præcordia amore.

Nec minus inde etiam tacita lætabere mente, 165
 Fontis aquam latices cum Bacchi vertet in atros
 Te mandante: tuo promet liquentia vina
 Munere, & insolitos hospes mirabitur haustus.
 Hæc tibi mater erunt; oberit nihil ante tyranni
 Vesani furor: ipsa tamen cœlestibus ultro 170

Con-

Coniliis pare, quæ fides detulit ales;
Tolle moras; pete Niliacas interrita sedes:
Cuncta favent; tibi nox nigrantes explicat alas,
Et te sublustri gradientem amplectitur umbra.
Cernis ut intonsi prærupta cacumina montes 175
Demittant, plaudantque comis nemora alta coruscis,
Et solitum præter varios humus afflet odores?
Illa, credo, etiam noctu volucresque feræque
Adventante Deo numen sensere propinquum,
Obviaque abrupto stupuerunt flumina cursu; 180
Donec lætanti vos Nilus condidit alveo,
Fama ubi jam totam non læta impleverat oram
Bethlen largifluo puerorum undasse cruore,
Dum tuus ante omnes nequicquam quæritur infans.
Quid tibi tunc animi? toto hæsit pectore sanguis, 185
Et tua ceu gelidus subiit præcordia mucro.
At non hic, virgo, vestrorum hæc meta laborum
Hæserat, ingentis neque erant ea debita luctus
Tempora: verum olim longe majora manebant.
O dolor! horrendæ quis morti crederet illum 190
Deberi, pater est cui clari rector Olympi,
Cui mare, cui tellus, cui coelum paret & æther?
Verum sponte neci caput obvius obtulit ipse,

Primi hominum ut lueret scelus exitiale cruore
Ipse suo, moriensque genus mortale piaret: 195
Id placitum patri æternum, cœloque fedebat.
Id quoque venturi virgo tu præscia noras,
Cuncta oblita velut tamen, atque ignara malorum,
(Tantus amor matris) crudeli victa dolore es.
Fama tuas simul ac sævissima perculit aures, 200
Heu! natum scelere exceptum insidiisque suorum.
Unigenam summos foedatum immaniter artus
Trudi ad supplicium, atque trabem jam stare nefandam;
Exiliisse ferunt subito extra mœnia, & omnes
Te plangore vias, queruloque impleſſe ululatu. 205
Qualis avis pastu rediens, cui pastor ab alta
Arbore suspensum nidum deiecit, & aufert
Implumes foetus etiam nunc ore querentes;
Illa volat circum: vix se raptoris ab ore
Temperat, & querulis late loca vocibus implet. 210
Tunc tua inhumanæ miseratæ incommoda rupes,
Atque tuo aeræ sylvæ doluere dolore.
Aſt ubi pendentem ferali robore porro
Vidiſti approperans, mediaque in morte teneri
Jaçantem huc illuc oculos, ſi forte ſuorum 215
Siquem forte alas inimicas cerneret inter,

Deficis, & fessos ægre collaberis artus.
Quos gemitus? quas deinde trabem complexa querelas
Ore dabas? non hæc olim tibi gaudia cœlo,
Non promissa tibi hæc divino pignore dona. 220
Sic nuribus te felicem magis omnibus unam?
Sic ventura tuos florere in secula honores?
Felices illas fortunatasque vocabas,
Pignora cara quibus flere ipso in limine vitæ
Contigit, & longo paulatim assuescere luctu. 225
Parcite mortales iter illac forte tenentes,
Quos omnes in sese, atque in sua funera mater
Victa animi armatos lacrymosis vocibus excit,
Ipse quoque ut simul in trunco moriatur eodem.
Parcite, & aerei nimboſa cacumina montes, 230
Ne cadite in matrem subita convulsa ruina,
Exorata licet, licet ultro sæpe vocata;
Dum juvat immitem sic saltem explere dolorem.
At non sic etiam positus caræ genitricis
Filius oblitus media te in morte supremum est 235
Affatus: quas ô voces! quæ verba vel ipsi
Rector ab invalido rupit miserabilis hosti!
Tandem in te ah! moriens morientia lumina liquit,
Et dulcem, ut potuit, vultu fervavit amorem.

Hic tu muta files, lacrymisque absumpta profusis 240
Non jam ullos gemitus, non jam ullos amplius edis
Singultus: tacito dolor intus pectore fævit.
Ipsa parens frugum pro te moestissima Tellus
Planxit, & ingenti tremuit succussa fragore;
Et filices erat hic nulla vi cernere apertos 245
Findere se, & moesti, ut poterant, dare signa doloris.
Palluit aspectu coelum, atque illustre repente
Desuper insolitis umbris caput alta petens Sol
Occuluit, medioque die nox plurima oborta est,
Et populi æternas mundo timuere tenebras. 250
At non te longo virgo intabescere luctu
Passus, ubi primos lux tertia protulit ortus,
Jam nigras Erebi fedes populatus, & umbris
Educens fursum manes, animasque piorum
Evafit tumulo, saxumque reliquit inane, 255
Atque tibi primum divino apparuit ore;
Post aliis, sibi quos lectos subjunxerat olim
Confortes tantorum operum, sociosque laborum.
Quas lacrymas tibi crediderim excussisse repentem
Lætitiâ? quali tibi tum præcordia motu 260
Exultasse? fides tua quæ præsenferat usque,
Nunc oculis adaperta vides; nunc clara liquet res.

Aspice

Aspice ut exutus moribundos filius artus
Divinam induerit speciem, inviolabile corpus
Insolitis radiis, infueta luce coruscum. 165

Parva mora; hinc terris illum supera alta relictis
Vidisti petere, atque cava se condere nube,
Ad coelumque aperire viam mortalibus aëgris.
Nec tamen in terris desertam inopemque reliquit,
Dum mortalis adhuc vitali vesceris aura; 170

Ipse sed omnipotens tibi plurimus insidet, & te
Noctes atque dies præsentî numine fervat;
Præside quo, quæcunque premant, secura malorum,
Coelestium degis moribundo corpore vitam,
Nunc veterum relegens latebrosa oracula vatum, 175
Nunc animo coelum peragrans, totaque volutans
Mente Deum, frueris nati omnipotentis amico
Numine, perpetuum tibi qui tuus afflat amorem:
Desuper ambrosia hac, dulci hoc te nectare pascit.

Jamque dies aderat lætissima, qua tibi terras 180
Linquere fas erat, & claro succedere coelo.
Vix placido moriens clausisti lumina leto,
Turbine corripere rapido, veherisque per auras
Solis inardescens radiis, te lucida nubes
Purpurea longe fulgentem amplectitur aura: 185

Te

Te circumvolitant dextra lævaque frequentes
Alituum coetus, coeli stellantis alumni,
Subvectamque ministerio te præpetis alæ
In sublime ferunt sanctæ de vertice Idumes.
Pastores admirati videre sub auras 290
Enantem, & claro signantem tramite coelum.
Talis ab Eois Aurora attollitur undis:
Talis Luna recens roseo caput exerit ortu;
Utraque sed longe obtuso tibi lumine cedit.
Sed neque te primo jubare æquet maximus ipse 295
Sol lucis fons exoriens comitantibus horis.
Sic coelum expectata subis, thiasique chorique
Te circum, & liquidi resonant per nubila cantus
Castrorum in morem, nitidis cum exercitus armis
Pulcher it, ære acies de monte adversa refulget. 300
Antiqui procures, gentis decora alta vetustæ
Occurrunt, vatesque pii ventura loquuti
Excipiunt lætam, & summa ad fastigia ducunt,
Lætitiæque fremunt superi. Mariam alta beati
Ingeminant per templa chori, Mariamque frequentant,
Ingentique procul reboant supera ardua plausu, 306
Et totam exercent intus nova gaudia coelum.
Filius hic etiam sancti regnator Olympi,

Qui

Qui dextræ æterni patris affidet, æthera torquens,
Optatos dedit amplexus, tibi que oscula fixit 310
Pronus, & æterno matrem devinxit amore.

At pater insignem folio sublimis ab alto
Æterna capiti implicuit de fronde coronam,
Affixitque tuæ gemmantia fidera fronti,
Et super alituum superum templum omne locavit 315
Sublimem, rerum dominam coelique potentem;
Unde humiles mundi labentis despicias orbis,
Lunamque Stellasque videntemque omnia Solem,
Angustæque procul telluris inertia rides
Pondera, & infanis exercita pectora curis. 320

Salve! sancta parens; eadem salve! innuba virgo,
Regia progenies, genus alto a sanguine Judæ,
Cui pater omnipotens pleno se numine fudit,
Gratiaque acceptam matres superextulit omnes.
Qua primum dias prodisti in luminis auras, 325
Luce eadem nostræ spes est exorta salutis.
Foemineos lapsus ignominiamque pudendam
Ulta tui generis genus ipsum ad fidera tollis.
Prisca hominum genitrix, & matrum maxima mater
Prima tulit generi tristis contagia leti: 330
Tu virgo longo post tempore prima salutem

Fe.

Felici peperisti utero mortalibus ægris.
Illa dedit merſo lacrymas, tu gaudia mundo:
Illa homini invexit pœnas, tu præmia; per te
Janua aperta piis cœli, quam clauſerat illa 335
Circumventa dolis maleſuadi & fraude colubri.
Ipſum tu valido victrix pede proteris anguem
Fruſtra inſultantemque, & ſibila colla moventem.
Munere quo ſuperas cœli rēgina per oras
Inveheris, cœlique nurus te mille ſequuntur, 340
Mille chori celebrant, fervatricemque frequentant.
Coelicolæ aſſurgunt omnes: tibi regia paret
Ætheris immenſi, quodcunque ubicunque creatum
Infra te longe jacet, & tua juffa faceſſit.
Nos quoque divinos, ut cuique eſt copia, honores 345
Largimur; tibi centum aræ, tibi maxima centum
Thure calent delubra: tuis pia munera templis
Afferimus caſiasque & nardi halantis ariſtas.
Ipſæ te matres adeunt, peplumque ferentes
Textilibus donis augment, & templa coronant 350
Primitiis florum, ac ſuſpenſis frondibus umbrant.
Ut primum fari incipiunt, te nomine juffi
Compellant, primaque ſonant te voce minores.
Omnis ubique tuis indulget laudibus ætas,

Omnis

Omnis ubique domus: totæ de turribus urbes 355
Te veniente die, te decedente salutant,
Plurimaque auratis resonat tibi tibia templis.
Tu laudes bona mortales, tu munera vocis
Humanæ non spernis, opis nihil indiga nostræ:
Vota hominumque precesque audis, ubicunque vocata,
Rite tamen, nostrosque levas miserata labores. 361
Tu bellum morbosque graves, pestemque famemque
Avertis, coelique minas, tot sospita mortes,
Tot clades, tot das miseris evadere casus.
Utque mari magno jactatos turbine nautas 365
Servat stella, polo si tandem affußerit alto:
Sic tua lux, quæcunque insistent, quæcunque præmantve,
Nos regit, inque omni tutos discrimine reddit.
Nunc ô stella maris nostri nos aspice præfens!
Eripe tot pelagi pene haustos fluctibus atris: 370
Nunc lucem, lucisque tuæ jubar exere, & orbi
Exorere, ac radiis nigramentem discute nubem.
Ne, quæso, ne nos inopes hic desere; siquid
Dulce tibi fuit in terris, & amabile quicquam,
Per te, per carum oramus tua pignora natum, 375
Perque sinus illos, quibus hærens vagiit infans,
Brachiaque implicuit collo, innexusque pependit

R

Dulce

Dulce onus interdum, perque ubera, quæ tener haufit,
Per pueri dulces risus, perque oscula blanda,
Per teneros lusus, per quicquid denique in illo 380
Dulce fuit tibi curarum, gratumque levamen;
Ipsum illum patris ad folium complexa precando
Da genitrix facilem: & si forte piacula nostra
Aversum terris faciunt, tu sedula nobis
Concilia, ut justas patris in nos leniat iras; 385
Et quæcunque suis merito miscetve paratve,
Diluat ille fui præsentis rore cruoris.
Mille procul cerno nobis instare pericla,
Mille neces, rebus prope versis, mille ruinas.
In nos Turca ferox toto ruit agmine, & armis 390
Cuncta movens nos extremis conatibus urget;
Jamque sibi ingentes orbis promittit habenas.
Interea nostri, quos huic se opponere monstro
Æquum erat, inter se reges fera bella moventes
Confligunt, totoque (nefas!) concurritur orbe. 395
Tu tantum terrorem animis labentibus aufer;
Tu nobis tu diva, pios miserata, quietem
Redde petens; placida mitescant secula pace.

BEATO

BEATO
MICHAELI.

QUEM te esse dicam, præpetum pulcherrime,
Quo te profectum ex agmine,
Coeli volatu qui pererras atria

Armis coruscus aureis ?

Tune ille coelitem inclytus princeps ducum,

Dux alitum ales mentium ;

Quas ipse in orbis maximus primordio

Creavit omnium fator,

Aulæque præposuit beatos incolas

Felicioris ætheris ?

Ut te ferocem intueor ense, ut ænea

Hosti imminentem cuspide,

Simul juventæ flore, & impubi gena,

Et ore dulci amabilem !

Ut arma pectus masculum fulgentia,

Plumæ ut leves humeros decent !

Salve ! volucris alme ductor agminis,

Cui creditæ coeli fores.

R 2

Tu

Tu contudisti insanientis Phosphori
Bellator insolentiam ; 20
Contaminata cum manu ille corrui
Inhospitale sub chaos,
Ubi filentes territat remugiens
Umbras tremendo murmure :
Satis superque debitas poenas luit 25
Inefficax superbia
Ultore te ; referre militaria
Te signa fufis hostibus
Videre ovantem fidera admirantia ;
Uterque te vidit polus. 30
Et ipse summus civium in medio pater
Laudavit alitum choro ;
Post quem tibi omnis aula cœli militat
Secreta coetus in novem.
Regi ipse femper affides propinquior . 35
Reconditorum particeps ;
Quæ deinde subsequenter tu detegis,
Mox alter aperit alteri,
Ad infimum descenderit donec gradum
Semper minor scientia. 40
Nec

Nec alter alteri invidet præstantiam;

Sed forte quisque amplius sua est.

O plurimum beata gens coelestium,

Felix genus volatile!

Vos Solis usque illius intuemini

45

Os, quo beantur omnia;

Metus nec ullus vellicat, ne forte sit

Perennis hæc felicitas,

Quæ fixa clavo firmitus adamantino

Hæret moveri nescia.

50

Vos ætheris regis ministri fidera

Torquetis, & coeli vagos

Orbes rotatis, unde tempus, & dici,

Et noctis immotæ vices.

Vos temperatis aeris flatus truces,

55

Imbres, pruinas & nives;

Et fulminum sævas coercetis faces,

Ne mundus ingens conflagret.

Vobis profundum in æquor est imperium aquas

Volubiles regentibus;

60

Globumque terræ sustinetis pendulæ,

Et quicquid in terra viget.

Vos

Vos alites hero ab supremo crebrius

Ad nos venitis nuntii;

Deique nostra afflatis almi pectora

69

Inusitato numine,

Animisque nostris infidetur additi

Ducesque adestis in via;

Nos donec exemptos humo nil invidi in

Vestros adoptetis choros.

70

Adeste nobis; namque, quos vos praelio

Fregistis, hostes nos premunt,

In nosque victi virus omne colligunt,

Et tuto inermes provocant.

Adeste; diris pestibus resistite

75

Non insueti laureis.

Tuque ô! supremo ductor agminis die

Princeps ades certantibus,

Cum falsa veris addita exprobrant probra,

Absolve nos calumniæ;

80

Vitasque corpus exuentes suscipe,

Hasta procacem arcens manum.

EX

E X

CANTICO MOSIS.

CANTEMUS inclyto ætheris regi Deo,
Deo omnium fortissimo.

Incomparabili extulit se gloria

Suant hic potentiam explicans;

Equos & equites hostium sub æquore

Vorticibus involvit rubro.

Deus ille virtus mea, Deus potentia,

Mei & triumphi gloria:

Deus salutis auctor effectus meæ

Servat sua me dextera.

Deus hic meus, præ omnibus Diis mihi:

Ejus canam usque gloriam.

Deus hic parentium meorum antiquitus:

Ejus canam potentiam.

Deus velut bellator arma Pharaonis,

Currus & omnem exercitum

Nos insequentem fluctibus maris asperi

Inhospitalibus obruit.

Huic

Huic nomen omnipotens : potentes hostium

Demersit alto principes.

20

Illos profunda ponti inexplicabili

Haussit vorago gurgite :

In ima desedere, ceu moles gravis

Excisa monte ab arduo.

Dextera tua, Deus, omnium pulcherrimo

25

Sese trophæo insigniit.

Dextera tua hostem contudit validissima :

Tuos es ultus æmulos.

Excanduiſti ; absumpsit ira eos tua,

Flamma aridam ut stipulam vorat.

30

Excanduiſti iratus ; in eos æquoris

Opes coegisti humidas.

Nobis recessit unda, & alti gurgites

Lato relicto limite,

Fundum ut per inum de manu insequentium

35

Elaberemur hostium.

Videns propinquus hostis, omnibus mare

Patere concavum ratus,

Alensque inanes spes ait secum, insequar ;

Concludam eos ; spolia auferam ;

40

In

In hostium pecunias grassabimur,

Auro potiti explebimur:

Stricto dehinc ferro irruemus acriter,

Totum genus delebimus.

Hæc colloquentes irriti falsas vias

45

Medio tenebant æquore.

Tuus ecce! spiritus repente insibilat,

Concretaque unda solvitur;

Nec æreas fert humido tergo rotas:

Omnes in ima, plumbum uti,

50

Pelagi profunda corruere protinus:

Nos jam recepti littore,

Ejecta porro vidimus cadavera

Virum atque equorum fluctibus.

Quis tibi queat bellantium fortissimus

55

Virtute compararier?

Tu sanctitate incomparabili inclytus,

Tu fortitudine unicus

Orbi usque maxima exhibes miracula,

Quæ nullus alter audeat.

60

Dextram tuam excitasti, & hausit terra hians

Repente vires hostium.

S

Genti

Genti tuæ vero dedisti te ducem

Jam servitute liberæ

Nostri misertus, nos ut in pinguißimum

65

Traduceres manu solum.

Hæc audientes undique populos pavor

Invasit, ac simul dolor.

Fama hac Palæstina omnis attonita jacet,

Et ora Chananeitis tremit

70

Cum regibus populisque barbaris; tu eos

Metu coactos illiga;

Pertranseat donec tuorum exercitus,

Immobiles stent, ceu flex;

Nobis nec obstant; sed tibi placitum genus

75

Super aquilarum alis vehes

Montem ad beatum; hæreditario in solo

Ut furculos lectissimos

Nos inferas, domumque in altam transferas,

Quam fabricasti tu tibi

80

Sacrarium Deus tuum, quod affabre

Tuæ expoliverunt manus.

Regnans, io triumphe! victor imperat

Æternum, & amplius Deus.

In-

Ingressus eques Ægyptius mare invium

85

Tot curruum rex millibus;

Rex ætheris cum immerfit æquoris rubri

Sub vorticosis fluctibus:

Ast Isaci nepotibus tendentibus

In medio itér stravit mari.

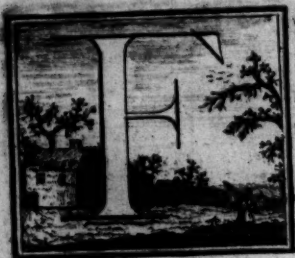
90

DIVO DAVIDÆ REGI PROPHETÆ.

ACCESSITE hinc, vani Poetarum
greges;

Auferte vestra hinc fomnia.

Non est quod audiam, quod am-
plius legam

Diferta vestra carmina,

Seu Græca, seu Latina sint ea, ut lubet;

Me Musa detinet altior:

Inusitata dulcior citharæ sonor

Meis inerrat auribus,

Et

Et intimis alte insidens præcordiis

Totum mihi me surripit.

Jordanis usque ab algida Cygni audio

Ripa canori carmina:

Ut ille luce, ut nocte de multa canit,

Quæ nullus antea audiit.

Cui te sacrorum conferam vatum parem?

Cui regum eundem comparem?

Quid majus in te mirer? an peritiam

Belli, an canendi gloriam?

Artesve, quas callere reges addecet

Clavum tenentes urbium?

Pastoris ultimus Ephrathæi e liberis

Oves paternas pauculas

Pascens puer jam tum imperabas omnibus

Amabilis pastoribus.

Jam te supremus ætheris rex legerat,

Cui regni habenas crederet.

Pascente te, nihil timebant pascua;

Feræ abstinebant saltibus:

Fremens supremum graviter ursus in tuis

Efflavit ulnis halitum;

Tuo-

Tuoque pressu vastificus olim Leo
Discerptus ingens occidit.
Tu mole vasta corporis teterrimum
Puer gigantem ab hostium
Vallo superbis provocantem vocibus 35
Vellet sibi qui congredi,
Et insolenter exprobrantem civibus
Turpem tuis ignaviam,
Cum muta legio omnis tuorum abfisteret,
Nec quisquam adire cominus 40
Auderet; ipse aggressus ultro fortiter
Neci dedisti: protinus
Insonuit ad coelum graviter immanibus
Percussa tellus artubus.
Tum facto in hostes impetu, innumerabiles 45
Invictus ense demetis;
Nec sustinere versa possunt agmina
In terga dextræ vim tuæ;
Quotiesque confecto redibas prælio,
Multis peremptis millibus, 50
Auro coruscus, omnium pulcherrimus,
Ipsos amore urens agros;

Victori

Victori ab oppidis puellæ ubique obviæ

Tibi canebant carmina ;

Supraque regem ipsum efferebant laudibus

55

Ter inclytum, ter amabilem.

Quid mox ? ubi ætas firma venit, regiis

Elapsus infidiis quater,

Ut regis inimici necem defleveris,

Cui sponte bis peperceras,

60

Manu in tua cum esset tot ense injurias

Ulcisci, & hostem perdere !

Hinc regnum adeptus pace ut alta rexeris

Late subactis hostibus !

Deo ut tot ædem sumptibus paraveris,

65

Quam filius mox conderet !

Tu luce pugnabas manu, noctu fide

Arguta agebas gratias.

Deo usque grata concinebas carmina

Haud munerum tot immemor,

70

Quibus tuos evexit ad fidera atavos

Ab orbis usque exordio.

Tot hic triumphos, tot canis miracula,

Antiqua gentis prælia.

Quin

Quin & futura prævidens longe refers 75

Coram velut præsentia,

Et nasciturum prædicas mortalibus

Heroa de Deo Deum,

Qui nostra penitus demeret piacula,

Cruore nos lavans suo: 80

Nobisque nostra ostendis idem tempora,

Et nosmet ipsis indicas.

Salve procul videntium vatum optime!

Regum idem ave lectissime!

Nobis ab alto dexter ades, & nos tua 85

Prece junge summo numini.

Nobis tuis innitier vestigiis

Detur; imitentur te duces

In præliis, reges sequantur formulam

Tuam in regendis urbibus: 90

Sat mihi foret tua æmulari carmina,

Dum fila percurro citharæ.

Quod si neque id penitus datum est accedere,

Nec pluma tam alta volat mea,

Abstrusa mitto versibus mytheria, 95

Divina mitto evolvere,

Qui-

Quibus alta coeli transilis cacumina,

Quibus inferum penetras chaos,

Unum erudiri aveo; doce saltem meis

Orare veniam noxiis:

100

Unis mihi his te præbeas saltem rogo

In versibus imitabilem,

Quibus juventæ errata deprecans studes

Placare regem coelitem;

Ut flebilibus atque miserabilibus modis

105

Nostros in animos influis.

Miserere, miserere ô! mei Deus, iterans,

Mecum tua age clementia.

Ego enim piacula mea novi; quod male

Feci, mihi est usque præ oculis.

110

Soli tibi peccavi, inique egi pater

Tuis sub oculis impius.

Contaminatis sum parentibus fatus,

Conceptus ipso in crimine.

Tu, quicquid admissum est, tua indulgentia

115

Ignosce noxiæ immemor.

Delicta dele; nequiter facta occule;

Meas remitte amentias,

T

Et

Et, inquinatum quidquid in me est, dilue,

Me rore respergens tuo: 120

Novamque mentem in me, novum cor suffice,

Virumque verte in alterum.

Affla tui aura numinis mirabili,

Hilara tuo me spiritu.

Demum ita priori restitutum gratiæ 125

Aspice benigno lumine.

Laudes aperies ita mihi labia ad tuas,

Flectantur ut tibi impii.

Meæ tibi hæ sint victimæ; hos immolem

Super tuum altare vitulos. 130

D I V O

JOANNI BAPTISTÆ.

QUÆSO quid id negotii? quamobrem boni

Semper premuntur improbis obnoxii?

Quo nullus ortus major unquam gentium,

Dei loquentis vera testimonio,

Perit, perit vates ter ille maximus

Infanientis mulieris libidine,

Quod abdicari is tenderet regem illico

Opor-

Oportuisse inauspicatis nuptiis,
Fratricque reddi clamitaret conjugem;
Ipsa ferente incesta animo id ægerrimo, 10
Vatque pestem interminante pessimam.
Tantumne mulieri uspiam licentiæ?
Indignus ille qui satus fit masculus,
Cui serio imperat mulier, & arduis
In rebus advocata semper consulit, 15
Cum procreandos conjuges ob liberos
Tantum viris sint additæ imperantibus;
Nec foeminæ ingenio suopte pessimæ,
Sed sint equorum sicut optimum genus,
Eumque, quem vult fessor, incedant gradum. 20
Freno viri si uti sciant, quisque in suas,
Possit carere mundus hac molestia;
Nec tot fuissent gentibus tragoediæ.
Mandavit illa saltitanti filiæ
Incesta, regem posceret sibi aurei 25
Tradi amputatum vatis in disco caput:
Mero ille, ludo, amore captus annuit
Juratus; in patina sacrum affertur caput
Squalore fuscum, tabo & atro sanguine,
Horrentibus quotquot aderant convivio. 30

Convivium incestum! efferum spectaculum!
Insane, cæce, brute rex! tun' optimi
Viri muliebri offers caput libidini?
Tun' inclytum, sanctum, Deoque proximum
A Solis almo aspellis almi lumine, 35
Quem tu colebas, expetebas pessima
Tua exprobrantem probra confidentius?
Lugete valles, antra, solitudines,
Et quicquid est ubique montium avii
Lamenta, flebilesque voces rumpite 40
Tam destituta amabili solatio.
Non audietis amplius vocis sonum
Felicis ævi nuntiæ, venisse jam,
Quem nesciebat nocte mundus obrutus,
Deum patri futurum, ut agnum victimam, 45
Mortalibus qui tolleret piacula,
Coelique clausas panderet nobis fores.
O pessime factum! adeon' innocentia
Cessit subacta? vicit impotens furor?
Nec Sol repente lucidum abdidit caput? 50
Nec terra ruptis dissilivit vinculis?
Nec ignibus coruscus orbis arbiter
Mortalia in cineres redegit omnia?

At

At at quievit ira credo coelitum,
Coeli quod omnis curia id providerat, 55
Vates ut esset ille, non modo voce qui
Deum indicaret editum mortalibus,
Vita sed ipsum, moribusque redderet,
Et morte dira prævius præcurreret;
Quod tu sciebas ipsemet prælagio 60
Pectus futuri plene Joannes sacrum,
Lubenſque morti te obtulisti fortiter.
O morte felix non minus natalibus,
Quibus tibi queat nemo compararier !
Tu regis index coelitum prænuntius, 65
Tu matre sterili, anu fatus divinitus
In matris alvo labe communi omnium
Ante expiatus, quam fores luci editus,
Nec noxiæ ulli mox fuisti obnoxius.
Ne te inquinarent civium commercia, 70
Sylvis latebas victitans in abditis :
Sylvestre mel stillans vetusta ab ilice,
Nuceſque & unguibus revulſa gramina
Regale erat ſemper tibi convivium.
Præbebat ultro viva flumen pocula; 75
Pelles ferarum delicatam purpuram.

Hic

Hic nationes perluebas flumine,
Suadens probrorum voce poenitentiam,
Monstransque ad altas ætheris viam domos.
Felix ter ô & amplius! qui venerat
Maculas lavare & omnium piacula,
Dei regentis cuncta ubique filium
Tu proluisti vulgus inter cæterum.
Sanctum lavacrum! balneum admirabile!
Nec te fefellit artubus mortalibus,
Sed nare ceu canis procul odora feram
Numen sagaci deprehensti pectore.
Repente gurgite aureo resplenduit,
Igni fluentum ceu flagrantibus vadis;
Tuis simul vox insonuit ampla auribus,
Ruptis ut olim cœlum ubi tonat nubibus,
Quem proluebas, quis foret, denuntians.
Salve! orientis alme Solis lucifer
Jubar propinquum gentibus prænuntians:
Ades; & adhuc quicquid potes, nos erudi,
Et rectam ad astra errantibus viam indica;
Nostrisque abolitis nos piaculis lava.

D I V O
PETRO APOSTOLO,
De ejus CATHEDRA.

PAPÆ! potestate uspiam mortalium
Diis proxima adeo quemquam in altum subvehi,
Ut summus unus cæteris mortalibus

Præscribat, illi nemo prorsus omnium;

Mussent sed omnes, sponteque uni pareant

Pietate sola adducti in animis insita

Suapte vi parentiumque ritibus?

Porro ille mortales adhuc apud manens,

Quæcunque de hominum constituerit noxiis,

Sunt rata apud ipsos cœlites arbitria;

10

Animæque corporum expeditæ nexibus

Sive illigarit idem eas, seu solverit,

Hærent ligatæ, & inferis fornacibus

Cremantur igne, vel solutæ devolant

Feliciores cœlitum invectæ domos:

15

Recto modo arbitrio, nec errore id fuat.

Dei hæc potestas maximi, Dei optimi est

Com-

Communicata filio unigenæ optimo,
Et maximo, de virginis utero edito,
Mortalibus cum se artibus mundo obtulit
Spectabilem, doloribusque obnoxium,
Mortique acerbæ pro salute publica.
Ille inde tibi mortalibus præ omnibus
Eam reliquit ætheris repetens domos,
Hæreditario velut jure caperes,
Tibique concessit suas prorsus vices
Petre, five Cephas, seu Simon dici eligis.
Quid hoc negoti? quo tuo istuc facinore
Meritum esse dicam, quave gratia rear?
Tu pisculento natus in gurgustio
Parentibus sane fatus pauperrimis,
Nulla inclytus nisi arte piscatoria,
Nihil patraſti glorioſi facinoris:
Nonnulla potius, ſi merita perpendimus,
Malefacta te plane arguunt, & peſſima
Quidem, ferenda neque gregario in homine.
Tun' ille, qui tutus, proculque periculo
Magnifica verba prolocutus ampliter
Spononderas te mille ſubiturum neces,
Si opus fuiſſet, pro duce meritiffimo?

20

25

30

35

40

At

At mox ubi usus venit, in discrimine
Deferere eum haud puduit, ab hostium globo
Obsessum, inermem, dum metu perterritus
Fuga saluti consulis turpissima,
Foedeque dissimulans tibi usquam cognitum 45
Eum ter abjurasti amicus optimus.
Convincimus se habere ita hæc, nec quispiam
Potest negare: poenitentia hanc tamen
Moerens luiti noxiam celerrima.
Factum putamus provide divinitus 50
Deo volente, scilicet quo fontibus
Expertus hinc ignosse disceres reis
Statim futurus arbiter mortalium.
Quod deinde factum est; namque tibi concreditas
Tot civium vitas fovens humanitus, 55
Nullo usus imperio acerbitateve,
Benignitate temperabas unica.
Demum quod olim perperam peccaveras
Morte expiasti gloriosa occubans
Pulchre pro eodem, quem antea fefelleras: 60
Atque is fuisti tam ardua in provincia,
Nunquam ut pigitum eum sit, tibi hanc qui credidit,
Tibique succedere adeo innumerabiles,

U

Alium,

Alium, deinde alium instituit in secula,
Eadem ut potestate pariter præcellerent 65
Sella sedentes in tua, eodemque folio,
Consultum ut hominum generi ita deinceps foret,
Omnes ut unum agnoscerent ultro caput.
Periculosum, forte si quis dixerit,
Tandem hæc potestas ne in potentiam exeat, 70
Merumque regnum hominis soluti legibus
Latissime patenti adeo licentia:
Tua, Petre, cautio hæc; tuum est succurrere
Gregi tuo olim, ne unquam id ei mali accidat.
Es ubi caveri id detur, es apud quem omnia 75
Orare possis, facileque istuc assequi.
Quare, quod hominum legibus fieri est nefas,
Saltem impetrato, ita ipse, qui solus potest,
Tantæ potestati modum statuatur Deus,
Nobis ut usque præsit optimus pater, 80
Pietate sanctus re magis quam nomine,
Castis initiis qui ad honores reperit,
Non imperandi cupidus, aut sitiens opum:
Qui non oves deferat, ubi lupum aspexerit,
Eviscerandas, dum timet rebus suis, 85
Ut cavit olim pastor omnium optimus.

Nil

Nil tibi arroget, nisi id jure optimo,
 Sed ipse tibi sit sponte lex & terminus,
 Quem præterire peste pejus censeat,
 Et, quam rogarit ipse, legi obtemperet, 90
 Mente ætheri semper quam humo propinquior.
 Privata penitus missa faciat omnia,
 Domus suæ oblitus, suumque liberum:
 Primum procuret publica, æquus proximos
 Sibi remotosque eodem habeat omnes loco, 95
 Dum Christiano censeantur nomine:
 Sitiât & omnium salutem æque ac suam.
 Ac pastor ut tibi traditas oves domum
 Reducere omnes satagit, una ne abfuat;
 Sic creditas animas tibi mortalium 100
 Deo optimo resignet ultimo is die
 Pro singulis paratus, haud tibi degener,
 Mortem, si opus sit, oppetere pulcherrimam.
 Talem usquè nobis, si merebimus, patrem
 Dabit, nec unquam negliget suos Deus. 105

DIVO JOANNI

APOSTOLO.

ECQUA leves adeo se cœli ardentis in auras
 Tollit avis? viden' ut celeri super æthera penna
 Enarit, liquidique secet supera ardua mundi?
 Ut nostris ablata oculis, vix denique visa
 Radit iter facili lapsu, neque conciet alas?
 Stare putes, nec gressum usquam proferre, volando
 Æthereis cœli libratam corpus in auris;
 Sed tacitam secum cœlesti in lumine pura
 Luce frui, propiusque vago succedere Soli
 Gaudentem, & liquidos oculis depascier ignes,
 Obtutu hærentem, lucis dulcedine mira.
 Quod genus hoc volucrum? neq; enim regina volantum,
 Quæve altam præpes supra volat ardea nubem.
 Fortunate ales! qua te de gente volucrum,
 Qua de stirpe rear? neque enim te præpete pluma
 Credo equidem fretum, neque enim pernicipibus alis,
 Humano sed te potius de femine cretum:
 Quisquis es, auguror haud nostræ rationis inanem.
 Nec tamen agnosco corpusne, an corporis expers:

Quic-

Quicquid id est, sese liquidas super efferat auras: 20
Quales sæpe hominum mentes, animique volucres
Corporis in terris terrena mole relictæ
Tollunt se, & superi peragrant confinia cœli
Summa leves, celsaque diu regione fruuntur.
Quis vero ille adeo felix, cui contigit uni 25
Longe alios supra sese alite tollere sensu,
Rimarique acie nostros fugientia visus,
Sanctaque coelestum penitus penetralia adire,
Et cœli insueto libare e fontibus haustu?
Quid fuerit vasti longe ante exordia mundi, 30
Omnia quo constant, quo cuncta auctore creata,
Quæ sunt, quæ fuerunt, & quæ ventura sequentur.
Mira quidem hæc; nam cuncta sibi jam redditus ales
Ore canit, nostrosque vehit super æthera sensus,
Insolitas rumpens voces, insueta locutus, 35
Ut Verbum omnipotens, dictu mirabile Verbum
Illapsum cœlo moribundos corporis artus
Induerit Deus, & nostris habitat in oris
Factus homo; illius decus & facta inclyta testes
Vidimus, illius, inquit, uti stellantis Olympi 40
Rege fati, omnipotens, non enarrabile Verbum
Vidimus, ac veros geniti attrectavimus artus,

Gratia

Gratia cui comes, & nudi vis plurima veri.

Quis canat hæc, nisi divino qui numine plenus,

Cuive olim rege ipse satus radiantis Olympi

45

Eximio præsens eadem instillarit amore?

Quis canat hæc, nisi Ioannes, quem maximus heros

Unigena in terris focium sibi pectore toto

Junxit, præque aliis miro dilexit amore,

Atque unum erudiit, superumque arcana retexit?

50

Ales, Ioannes, tu certe, ille inclytus ales

Alta petens sensu, coelique abstrusa recludens.

Felix! e tali cui talia plurima fonte

Haurire, & largo perdiscere contigit haustu.

Felix! quem tanto sancti rex ætheris ipse est

55

Complexus præsens mortali in corpore amore,

Et juvenem juvenis dilexit, amicus amicum.

Non genus ista tibi præclarum, aut ulla parentum

Nobilitas dedit exigua Bessaide creto,

Ars ubi erat tibi per ripas muscosa secundum

60

Flumina deceptos in retia trudere pisces.

Is tamen unus eras, generosis omnibus illi

Posthabitis, cui præcipuo indulgeret amore,

Quique parem sibi responderes gratus amorem.

Dulcis amor; dulces animi super omnia curæ;

65

Præ-

Prædulces nexus amborum, & amabilis ardor.

Quænam mente rear tum gaudia vestra fuisse

Mutua, quasve vices flagrantis pectora amoris

Utraque, quam dulces subter præcordia flammæ!

Te tamen ô! certe felicem, terque beatum, 70

Evenit cui talis amor, cui qualis amicus

Nusquam alias inter mortalia corpora visus,

Gratus luce magis, vel fidere pulchrior aureo.

Aspiceres quoties oculos pulcherrimaque ora,

Insolitumque decus, totoque in corpore honores 75

Divinos, visu dulcem jaculantis amorem,

An poteras totis non exaruisse medullis?

Audires quoties voces & verba loquentis,

Divinas juvenis voces, divinaque verba

Lætitiæ æthereæ instillantia mentibus aulæ, 80

An poteras totis non delicuisse medullis?

O! certe te felicem quater, atque beatum,

Cui se talis amans, soboles æterna parentis

Æterni interdum est solitus committere seorsum

Omnibus ab caris, tutoque affarier unum, 85

Inque omnes socium curarum admittere casus,

Et tibi divinos animi concedere sensus.

Testis eras, cum cœlestem clam sæpe parentem

Affatus

Affatus miras hauriret ab æthere voces,
Interdumque suas divino redderet ore 98
Illustris radiis, & clara luce coruscus,
Confessusque Deum se toto corpore verso.
O! quoties illum supra radiantia cœli
Lumina fulgentem Solis septempace luce
Miratus subitis fulgoribus expavisti! 99
O! quoties rupto velut acta tonitrua cœlo
Territus ad voces divinas contremuisti!
Ipse tibi placidis firmabat pectora dictis,
Arcebatque metus juvenili vinctus amore,
Consilia æterni referans æterna parentis. 100
Cumque alios omnes sua per vestigia cœlum
Ingressos perimi sit funere passus acerbo,
Unum te ferro exemit, plagisque cruentis,
Annis qui placida centum actis morte jaceres,
Si tamen absumpto defunctus corpore obisti: 105
Nam perhibent vulgo comperto corpore nusquam,
Degere adhuc vitam Syriæ felicibus hortis,
Nec te posse mori, donec flammantibus auris
Undique supremos mundus confidat in ignes.
Atque ideo, immitis cum te vis effera regis 110
Ureret impositum gremio exultantis aheni,

Nil

Nil æstus nocuit flammis stridentis olivi,
Molliter unde unctus tantum, haud exustus abisti.
Nec tibi supplicio exilium fuit; æquore vasto
Inclusus sylvas & inhospita littora circum 115
Ibas, ac veteres repetebas carmine amores,
Atque Deo plenus foliis inscripta notabas,
Quæ ventura forent labenti secula mundo
Clara videns, sed cuncta tegens obducta sub umbra:
Sublustrî tamen e nebula undique tralucebant. 120
At non passus amor, tibi erat qui plurimus oris
Æthereis, pelagi arceri te semper ab undis
Extorrem, merita sublato morte tyranno
Redditus in patriam vicinis gaudia terris
Quanta repente refers? tunc ad tua vota precesque 125
Fama canit nuper defunctos munere vitæ
Aereas blandi rediisse ad luminis oras,
Et tibi plus heros devinctus amore rependit,
Quam pro te ac pro fratre parens male cauta poposcit.
Ille etiam tibi supremo sub funere pendens, 130
Ut poterat, solitum ex oculis respondit amorem,
Et tibi dilectam genitricem credidit uni,
Dulcibus extremum verbis affatus utrumque,
Illa tibi ut genitrix, illi ut tu filius esses

Pro sese post hinc, dum in terris vita maneret. 135
Tantus amor, tanto cumulatam liquit honore.
Tantum in te potuit supremum munus amici,
Ne tibi quam velles tēda fociare jugali
Ignarusque expertusque tori, dum visus in orbe es.
Scilicet addecuit costodem virginis esse, 140
Qui neque connubia, Veneris neque munera nosses.
Sanctior intus amor, fax gratior intus edebat
Noctes atque dies veniens illius ab ore,
Qui cœlum vultu, tempestatesque serenat
Sole oriente recens, vel Eo pulchrior astro. 145
Ante ferunt hesternis etiam te vespere amico
Incubuisse sinu, somno ac mœrore gravatum
Cui positus caput hærebas, sublimia cœli
Arcana hinc sensusque Deum traxisse per omnes.
Hic tibi præcipue divini pabula amoris 150
Largius hausta reor, quæ verbis te inde juvabat
Suavidicis late mortales spargere in omnes.
Nil nisi prædulcem, quæcunque effatus, amorem
Ore loquebaris: tibi erat tibi dulcis in ore
Semper amor; blandum spirabas semper amorem, 155
Mutua concilians hominum fera pectora dictis
Inter se, placidæque ferens bona semina pacis,

Unus

Unus paciferi sator atque hortator amoris,
Unus amans, unum nil curans præter amorem.
Omnia amor tibi; vivus adhuc in corde vigebat 160
Priscus enim calor ille Deo abscedente relictus:
Vivus adhuc residebat amans in sensibus heros,
Et veterem innexus cordi integrabat amorem.
Ac veluti, ut faxis liquefactis plurima fornax
Incensa est, longoque ardens incanduit æstu, 165
Materies subducta licet sit pabulaque igni,
Ignis adhuc tamen intus inest, & flamma superne
Luxuriat, vivaxque diu furit ardor ad auras.
Felices ô mortales! si mutua sese
Conjuncti pariter nullo discrimine amarent, 170
Inque vicem mites animis sine fraude foverent:
Aurea conversis irent nova secula rebus;
Nil cuiquam desit, nec opum ulli defuat uber;
Divitiæ fluere vulgo; omnes omnia haberent.
Quandoquidem unum animis omnes concordibus essent;
Auri dira fames & habendi sacra cupido, 175
Fraudesque insidiæque & furta latentia abessent.
Omnibus una etenim lætandi causa dolendique
Effet & una salus, unum & commune periculum,
Et labor, & lætis accedat gloria rebus. 180

Tot curis hominum careat genus; omnibus omnia
Tuta forent; degant sine vi, sine cædibus ævum
Mortales securi, altaque in pace quiescant,
Et passim pleno fluat aurea copia cornu.
Hic fructus, placidi sunt hæc commercia amoris; 185
Aureus hic hominum generi omnia sufficit unus:
Hoc uno sumus, hoc orimur, hoc vivimus uno.
Unus amor nobis præsentem numinis auram
Conciliat: quin ipse favor, quin gratia & ipsa,
Qua fruimur, qua nos sibi jungit numen amicum, 190
Lustratosque iterum qua nos in pristina reddit,
Nil nisi amor pius est; ipsum quoque denique numen
Est amor ille Deus, Deus ille affusus ubique
Regnat amor, coelumque movet, terrasque fretumque
Omnipotens, requies hominum superumque voluptas.
Talia suaviloquo per gentes ore canebas, 196
Omnibus inque locis miscebas pocula amoris,
Omnia demulcens; discebant omnia amare:
Omnia largiflua dulcedine distillabant.
Cum vero solus sola sub nocte relictus 200
Errares, ubi corda sopor mortalia solvit,
Nulla quies animo tibi erat; sub pectore semper
Versabas, quali fueris dejectus amico,

Et

Et dulces nunquam in somni discedere curæ.
Illum absens oculis absentem cernere coram 205
Usque videbaris, blandosque agnoscere vultus,
Optatosque oculos, & gratæ frontis honores,
Cujus ab aspectu jucundo lumine cassi
Sæpe resurgebant repetitas lucis in auras.
Usque videbaris dulces haurire loquelas, 210
Cujus ab eloquio jam vitæ munere functi
Sæpe resurgebant in blandas luminis oras,
Atque iterum dulcis visabant limina lucis.
Usque animo tibi fixus erat; tibi dulcis imago
Ante oculos, blandum obversari nomen ad aures, 215
Quo superi coetus atque omnis curia cœli
Audito lætantur, & infera regna tremiscunt.
Illum per nemora & sylvas, perque alta canebas
Littora, & in solis per noctem montibus ibas.
Reddebant valles tibi JESON undique, JESON 220
Saxa resultabant; iterabant omnia JESON.
Hæc placidam semper duxti per munera vitam
Dulce querens, dulci fallens ingrata querela
Tempora, confectus donec membra ægra senecta
Corpore paulatim absumpto lux sola remansti, 225
Et sonus, in nostras qui nunc quoque laberis aures.

Huc

Huc ades ô! seu te jam functum corpore cœli
 Regia habet, seu vivus adhuc spiransque sub auris
 Felices Arabum saltus & amœna peragras
 Rura canens, felix utcunque, utcunque beatus, 230
 Huc ades, & præsens te sensibus inferre nostris.
 Te referante acie nostros superantia captus
 Cernamus, quæ tu Ægæis vallatus ab undis
 Obscuris vera obducens ventura canebas,
 Atque Deum colere, & nos assuescamus amare 235
 Mutua te monstrante, piumque bibamus amorem.

DIVO ANDREÆ APOSTOLO.

QUAM veteres nulla arte tuo de nomine dictam
 Coelicolum regi quondam posuere parentes,
 Labentem, victamque situ renovavimus ædem,
 Andrea, tibi, conspicuoque polivimus ære,
 Marmoreque e niveo candentem ereximus aram, 5
 Huc quicquid nobis bellum exitiale reliquit,
 Contulimus, tibi nec pro tempore rebus egenis
 Defuimus: si fortunæ foret illa prioris
 Copia nunc, nec opes nostras fera bella tulissent,

For-

Forſitam hic lento templi quoque plurimus auro 10

Fulgeret tholus, & rigui plebs læta Ticengi

Dives te dignos aris inferret honores.

Illa Deum te poſt unum veneratur, & omnem

In te ſpem locat; iterum tu ſæpe Tonantem

Concilias nobis, & juſtæ te objicis iræ. 15

Quandoquidem nihil omnipotens non annuit ultro

Devinctus tibi, nil veteri non donat amor:

Quæque olim in terris fuerat tibi gratia vivo,

Hæc eadem te conſequitur cœli arce receptum,

Cœleſtumque choros inter ſpectabilis omnes 20

Incedis bis ſex procerum non ultimus unus,

Quos Deus humanos indutus corporis artus

Subjunxit ſibi delectos ex omnibus unos,

Retiaque & piſces & flumina linquere juſſit.

Fortunati omnes! vobis pro retibus hamisque 25

Æthereus vigor eſt menti divinitus altæ

Additus, unde animas hominum pro piſcibus ipſas

Venari datur, & ſuperum conjungere regi,

Ad ſuperosque aperire viam mortalibus ægris.

Piſcoſis pro fluminibus, pro fluctibus alti 30

Æquoris, ætherei vobis data regia cœli,

Ventorum ſtabra unde abſunt violenta, nec ulla

Tem-

Tempeſtas metuenda, feri neque prælia ponti,
Sed placida, & fine fine quies, ſecura voluptas,
Votaque plena, omniſque animis exempta cupido eſt. 35
Jam quid enim cupiant æterna luce fruentes,
Atque bonis ſaturati omnes, & forte beati
Quiſque ſua dulci complexi mutua amore?
Sed vos præcipue pater inſignivit honore
Omnipotens longe ante alios, quos ſcilicet omnes, 40
Cum ſuprema dies perituro illuxerit orbi,
Atque iterum natum cœlo demiferit alto,
Arbiter ut vitas hominumque & crimina quærat,
Addet ei arbitrii ſocios: bis ſena ſedentes
Vos folia accipient bis ſenos ardua: ibi omnis 45
Vos tremet, atque metu muſſans venerabitur orbis.
Fortunate, domus ſub tecto pauperis ortus
Craticeo ad patrias pauper Beſſaidos undas
Piſcator, tu ſublîmi conſpectus honore
Judicis æterni lateri ſubjunctus amico 50
Hærebis, neque te ſociorum ante iverit alter
Poſt fratrem, quem præfecit mortalibus olim
Arbiter ipſe heros terrasque hominesque relinquens.
Tu prior acceſti divina voce vocatus
Ad lucem, verumque datum eſt tibi cernere lumen. 55

Ante

Ante alios, Petrus ipse tua est post voce secutus.
Fortunate! datum est tibi coeli cernere regem
Mortali, & sanctos manibus mortalibus artus
Tangere: tum veras voces divinaque verba
Haurire, & fociis toties accumbere mensis. 60
O! ego tunc illas cur non sum natus ad undas
Piscator? quos non hamos, quæ non cava lætus
Retia liquissem & lembum & cum flumine pisces,
Nassasque cratesque & vimineos calathifcos,
Et tectum & patriam & caros? me denique & ipsum
Omnibus adjiciens hæsissem protinus uni, 66
Omnia qui superat, quique omnibus est fatis unus;
Quem qui habet, omnia habet, nulliusq; indigus ultra est:
Quæ tu præfagi sensisti pectoris haustu.
Omnia despexti, præque uno nil ratus esse 70
Cætera, flagrabas ardenti unius amore.
Illum animo suspirabas noctesque diesque,
Et dulcem cupido pascebas pectore curam.
Præcipue postquam moriens terrena reliquit
Sponte sua, & nostram delevit sanguine labem; 75
Protinus ætherea afflatus divinitus aura
Cum fociis, miroque animum inflammatus amore
Quos casus, quæ non discrimina sponte subisti

Intrepidus, totum quo ferres facta per orbem
Illius, & sanctas vulgares undique leges, 80
Mortalesque novo lustrares luminis ortu?
Cumque alias alios purgandas issset ad oras,
Cura tibi Scythiæ cecidit concredita forti:
Quam postquam insolitæ recreasti lumine lucis,
Atque omnem factis implesti ingentibus oram, 85
Græcia restabat divinæ impervia luci,
Dum nimium freta humanis sese artibus effert,
Nec cedit nisi fallaci ratione subacta.
Divinæque potestati nihil arrogat ultro,
Quæ sensus hominum longe prævertitur ægros, 90
Et refugit tardos animorum ob nubila captus.
Protinus Argolicas perrexisti navus ad urbes:
Nec te ullæ tenuere moræ, quod multa piorum
Corpora missa neci Danaïs acceperis oris,
Præsidis Argivi invidia cæcoque furore. 95
Ut faciles omnis tibi Achaia præbuit aures,
Audiit ut mira rerum novitate loquentem:
Atque animis verum lucemque volentibus haufit.
Impie quid furis Ægæa, lucique repugnas?
Tene putas posse illustres abscondere coeli 100
Auricomi flammæ, ipsumque extinguere solem

Un-

Undantem luce, ac toto res orbe rigantem?
Forfitan humentem nebulam proflare, brevemque
Obsessis poteris radiis obtendere nubem;
Erumpet lux, erumpet rutilantibus auris 105
Lampas, & auriflua face nubila differet omnia.
Nempe pium nihil obstantem, nulla arma moventem
Pro se vim contra, sed mortis amore ruentem
Optatæ infando potuisti perdere letho
Efferus: at clarum vis nulla extinguere nomen 110
Evaleat, quod per populos magno ore sonabat.
Sed quo tu magis obstabas, hoc latius illud
Serpebat, penitusque animis hærebat adauctum.
Id potuere, quibus præeras, ostendere Patræ,
Felices Patræ, quibus almam cernere lucem, 115
Hoc monstrante, datum, & certam sperare salutem
Pignore tam certo: quis enim non se eximat ultro
Protinus abruptis, si detur copia, vinclis?
Sed tibi dulce, senex, (etènim ad te, sancte, revertor)
Vilem per mortes omnes effundere vitam 120
Pro duce, qui sese nostra ob commissa necandum
Obtulit, infamique trahi suffixus obivit.
Quod mortis genus efferres cum multus ad astra
Laudibus, & nostram hinc caneres prodisse salutem,

Supplicio obsequium simulans te affecit eodem 125

Impius, ingentique parem dedit esse magistro.

Te poteras tam crudeli subducere morti,

Cum subito tota urbe ruens manus omnis in arma

Arfisset, dirique faces in tecta tulissent

Præsidis, infonti tibi ni vincla arcta levasset. 130

Tu vitæ magno æternæ correptus amore

Mortalem optabas quam primum effundere vitam,

Atque ideo tendens exutas vincula palmas

Obvius orabas populum pietate furem

Ne faceret, studio tibi ne male amicus obesset, 135

Ne prope jam partum eriperet sub fine triumphum.

Atque adeo sævis qui tempestatibus actus

Per maria Arcturi dubio sub sidere iniqui,

Si quibus impegit ventorum munere tandem

Littoribus, cumuloque ratem subjecit arenæ, 140

Non tam avido ficcum arripiat telluris amore,

Quam tu tunc procul aspiciens feralia ligni

Brachia flagrabas, miraue cupidine captus,

Impatientsque moræ orabas dispendia tolli:

Utque obiturus olor moriens insueta canebas, 145

Et dulcem amplectens inhiabas pectore truncum.

Ut te conspicio, ut te animo, Crux alma, volenti

Acci-

Accipio, inscendoque libens, & pectore glisco!
Suscipe me; dignare tuo mea viscera fulcro,
Quæ prius ingentis divinos hospitis artus 150
Læta onere insolito felici fede tulisti,
Unde decus tibi per gentes, & gloria parta est.
Nunc ducis ingredior tanti vestigia longe:
Nec fuerit mihi rex tantum, dum vita manebat.
Me me etiam quamvis longe inferiora secutum 155
Suscipe, & optato sublatum redde magistro.
Nam veluti angustas duplicis per roboris oras
Vere novo ingrediens renovat se lubrica serpens:
Sic tua dulce mihi est nunc inter robora molem
Linquere, & exuvias moribundi corporis hujus, 160
Liberiusque poli volucris petere ardua lapsu.
Hæc repetens robur tandem es sublatum in altum,
Heu nimium duos perpeffus morte dolores!
Nunc frueris placida felix in secula pace.
Salve bisfenos inter, pater optime, patres! 165
Aspice nos bonus, atque tuo nos junge magistro.

DIVO

DIVO PAULO

APOSTOLO.

ET sunt, qui tendant coeli explorare profunda
 Confiliâ, ac penitus tectas deprendere causas,
 Nec dubitent in jus prope sacra voce vocare
 Regem ipsum coeli, si forte quid evenit usquam,
 Legibus a nostris quod longe ac moribus absit,
 Obductum nube, ac picea caligine opertum?
 Non equidem meritis præsentem numinis auram
 Assequimur freti nostris, nostrique labores,
 Aut benefacta parum profint, ni desuper adsit
 Auxilium prius, & favor omnipotentis Olympi.
 Ecquibus egregie factis, quo munere Saulus,
 Qua pietate Deum sibi conciliavit, ut ultro
 Tam nigra mentis de nocte repente vocatus
 Tam claram in lucem, tantisque ereptus ab undis
 Tam tuta, pelagi securus, in arce sederet?
 Ille quidem primis veri contemptor ab annis
 Gaudebat Christo infestis se opponere signis,
 Ne nova religio surgens se ferret in auras,
 Quam pater omnipotens tandem mortalibus ægris

Offen-

Ostendit placitam sibi prisca nube remota, 20
Legiferi adventu nati, qui cuncta novaret:
Quoque magis sancti cultores incumbabant
Hanc veluti eductam struere, atque attollere coelo,
Atque recens latas orbi diffundere leges;
Acrius hoc urgens animis hostilibus ille 25
Omnia deturbare, piisque obsistere coeptis:
Tantus amor patrias inerat defendere leges.
Ille etiam, cum pene puer pubescere primum
Inciperet, mollique genas vestire juvena,
Sacrilegis sese adjunxit focia arma secutus, 30
Dum Solymi infontem saxorum grandine dira
Obruerent juvenem, qui primus sanguine fuso
Post coeli indigno mulctatum funere regem .
Purpurea meruit caput insignire corona.
Nec dehinc ille etiam crescens juvenilibus annis 35
Destitit incepto, usque piis minus æquus, ad unum
Omnibus intentans lethum, genus omne perosus:
Donec præcipitem altitonans, & ad ima ruentem,
Suscepit pater, eximioque evexit honore.
Proh coeli obscuras latebras, noctemque profundam! 40
Sensibus a nostris quantum summotâ recedunt?
Coelicolum arbitria & sortes abstrusaque jura

Ju-

Juribus humanis quanto discrimine abhorrent?
Omnibus horror erat Saulus meliora secutis
Cæde madens multa infandum, plenusque minarum, 45
Terrorumque potens Solymum sævibat in oris.
Forte olim missu primorum gentis ab urbe
Arduus ibat equo, galea cristisque superbus,
Ense minax hastaque, & athena luce coruscus.
Haud impune olli quisquam pius obvius isset : 50
Quippe magistratus jussu discrimine nullo
Correptos omnes atrox in vincla petebat,
Quos pietas nova, religioque incoëpta tenebat.
Jamque advectus erat prope opimæ antiqua Damasci
Moenia, jam summas spectans de vertice turres, 55
Et jam se cædi spirans immane parabat
Terribiles acuens animos, irasque manusque :
Qualis nocte lupo, quem dudum infana libido
Faucibus errantem siccis exercet edendi,
Cum caulas videt, & balatus haud procul audit, 60
Incaustum fremit, ac rictus frustratur hiantes.
Protinus æthereæ superum regnator ab arce
(Qui cœli tantus favor?) hæc speculatus, amico
Lumine respexit juvenem in sua damna ruentem,
Supposuitque manum dexter, mentemque benignam 65

Con-

Concipiens in eum præfenti numine fovit.
Namque improvifo vibratus fulgor ab æthra
Tendenti venit ecce! repens, & luminis aura
Afflatum ætherea lux plurima circumfulfit.
Ilicet actus equo ad terram ruit, atque relictis 70
Câlce petens auras jacuit refupinus habenis:
Audiit hinc vocem horrificam: quid, Saule, quid ultra,
Saule, furis, mihi que adverfis opponere castris?
Nequicquam cœlo arma moves, ftimuloque repugnâs.
Saulus ad hæc tenebris fustollens lumina obortis, 75
Quæfivit lucem fruftra, extimuitque negata.
Demum hæc fummiſſo vix hiſcens pectore fatur:
Sancte edice; mones quæcunque, ego juſſa capeſſam.
Vix ea, cum volucres vox rurfum audita per auras:
Surge age, ſolve metus, urbi ſuccede propinquæ: 80
Hinc reſponſa feres, quæ porro obeunda tibi inſtent,
Qui te hac dehinc maneat pro religione labores.
Quæ pariter comitum juxta manus audiit omnis.
Obſtupuere viri: nam vox veniebat ad aures
Omnibus hauſta quidem: ſed vocis cominus auctor 85
Nuſquam apparebat vocalibus abditus auris.
Vix ægre ſeſe attollens ſurrexit, iterque
Ingrediens fruftra tenebris tentavit in atris.

Lapsantem, & dubios nitenti cuspide gressus
Firmantem manibus focii intra moenia ducunt. 90
Jam tres in tenebris exegerat urbe receptus
Et frugum & laticum penitus sine munere Soles;
Cum subito Ananias, quo non servantior æqui
Tunc illa urbe fuit, nec cœlo gratior alter,
Hospitis antiqui penetrali in sede jacenti 95
Improvissus adest, jussis cœlestibus actus,
Compellatque virum, & divino pignore firmat.
Saule, ades huc animo: tibi amico ab numine veni,
Luminis amissi jucunda ut luce recepta
Desuper affleris cœli omnipotentibus auris. 100
Haud ignota audis: eadem scio, nam modo qui me
Huc adigit, tibi detexit manifestius idem.
Ille tuos etiam mihi porro ostendit honores,
Quanta tuæ faveat cœli indulgentia laudi,
Quam junctus superum sis regi, præ omnibus unus 105
Delectus jam, qui totum nova sacra per orbem
Divulges verborum opifex, uberrimus oris.
Quæ furiis modo carpebas agitatus iniquis,
Omnibus hæc propter caput objectare periclis
Haud renues, ultroque insigni occumbere letho. 110
Hæc fatus, liquida accurvyum lustravit in unda,

Unde

Unde animis scelus eluitur, veterumque parentum
Crimine contractæ excedunt contagia labis :
Inde manum super imposuit, templisque sacratīs
Præposuit, populisque ducem dedit esse docendis. 115
Interea afflato visi cava lumina circum
Scintillare ignes, velutique erumpere ahenæ
Squamæ oculis, lucemque hausit, visusque recepit,
Atque suæ victu rediere in pristina vires.
Continuo Saulo plane mutatus ab illo, 120
Qui modo ubique pios ferro vinculisque petebat,
Longe alios verso accepit cum nomine sensus;
Et jam Paulus erat: subito illi copia fandi
Verborum, rerumque potens prudentia venit
Orta magis, studio quam aut ullo parta labore, 125
Jam claros hominum fandi fabricator adibat
Conventus, medioque foro divina loquutus
Pendentem populum insueto sermone tenebat,
Semine ab æthereo terris venisse virum, quem
Venturum toties vates cecinere per orbem, 130
Quo veterum lueret scelus exitiale parentum
Proditus, & læsum placaret sanguine numen
Ipse suo, morti pro cunctis deditus unus,
Atque hæc crebra quidem, populosque ad sacra vocabat

Multa querens super extincto, super arbore multa 135

Infami, & poenas fando integrabat acerbas.

Obstupere omnes, nimiumque ea mira videri,

Unde nova hæc species, tam versa repente cupido,

Et veterem in Pauli quærebant pectore Saulum.

Haud aliter suadente fame implacabilis ingens 140

Exitium pecori modo qui, cædemque parabat,

Ille lupo, pleno si forte receptus ovili

Mitescat, jamque inter oves innoxius errer,

Et pavidos lambat, linguaque remulceat agnos.

Nec mora jam Solymum magnæ quoque redditus urbi

Commovit totam monstris ingentibus oram: 146

Vix oculis credunt: nec primum fiditur illi,

Infidiasque pii metuant: vix ducere amicum

Possunt, quem tot erant experti cædibus hostem.

Parte alia patriis trepidi pro legibus omnes 150

Concurrunt urbis primi, durique resistunt,

Et se certatim contra exhortantur ad arma:

Bella cient, & saxa fremunt, rapit arma juvenus.

Ille autem nullisve minis, nullisve periclis

Territus inceptis perstat, nec flectitur usquam. 155

Quove magis pugnant acres, hoc amplius ore

Fulminat, atque aperit vetiti nova lumina veri,

Præ-

Præfatus sanctas nil se convellere leges,
Sed legum arcanos penitus recludere sensus,
Amotisque palam nebulis ostendere Solem. 160
Dum loquitur, circum ora silent, & sensibus imis
Illapsus faciles animos, ac mollia fando
Fingit corda premens, vivæque loquentis ab ore
Visæ exire faces, labrisque erumpere flammæ,
Et vibrans rupto velut æthere lingua tonare. 165
Jamque Palæstinam monitis impleverat oram,
Atque omnes, genus Ifacidum quas incolit urbes
Cornigeri degens sub vatis legibus ævum,
Cum pater omnipotens templi in penetralibus altis
Astitit oranti, atque alias quoque luce carentes 170
Jussit adire plagas, aliasque capeffere gentes,
Barbaricas, Graiasque, Italoque à sanguine cretas,
Quas coleret, lucisque novæ splendore rigaret
Nil veritus, fidens nil se præfente timeret.
Ergo animi intrepidus nil ille horrebat acerbi, 175
Omnes per mortes mente imperterritus ibat
Sponte sua; quas ærumnas, quos mente labores
Invieta tulit, huc illuc, terraque marique
Jactatus? non ille dapis, non ille quietis,
Aut fomni memor instabat, placitoque labori 180

In-

Indulgere odiis primorum objectus iniquis.
 Ille etiam infidias muro demissus ab alto
 Per funem evasit, nocti & se credidit atræ.
 Ille etiam saxi quoties jactante petitus
 Plebe tulit diros lapidum sub grandine jactus? 185
 Terque magistratus virgis per compita sectus
 Contempsitque minas, ignominiaque pudenda
 Verbera, divini facibus succensus amoris.
 Jamque illi carcer requies erat, usque adeo omnes
 Pertulerat lethi securus vincla per urbes. 190
 Quid referam quoties veluti contagia secum
 Dira ferens fuerit muris exclusus, & atra
 Nocte graves tulerit coeli intractabilis iras,
 Inter saxa jacens pernox, fociusque ferarum
 Montibus aut gelidis, aut horriferis speluncis? 195
 Flumina non illum ab studio torrentibus undis,
 Aut objecta feri tardarunt æquora ponti;
 Terque mari in medio fracta rate navit, & haustus
 Noctem omnem, totumque diem sub gurgitis imo
 Deerravit lethi parvo discrimine fundo. 200
 Ut fileam infidiasque hominum, incursumque ferarum,
 Et quæ mille die non parva pericula adivit,
 Hic illic quo mortales in nocte jacentes

Obscura erigeret bonus, in lucemque vocaret,
Palantesque, proculque errantes tramite recto 205
Inveheret cœlo sibi per divortia nota.

Cernere erat late hic illic per regna, per urbes,
Atque hos atque illos ad veræ surgere lucis
Lumina, lustrarique undis, & credere dictis.

Felices, Paulum magno quibus ore tonantem, 210
Mulcentemque iras, invictaque corda prementem
Coram audisse datum est, quantus scelera impia fando
Invectus quateret, quantis assurgeret undis,
Vel cum rege fatum superum omnipotente referret
Morte sua nostris ultro cavisse periclis, 215

Quanta animos mœsti afficeret dulcedine amoris
Egregius linguæ, foecundo pectore veri?
Quantove ipse loquens intus flagraret amore?
Frustra eadem feri optabunt vidisse nepotes,
Et votis hoc in summis numerabitur unum. 220

Jamque ea Grajugenum regnabat lingua per urbes
Altitonans, victrixque animos ducebat hiantes.

Jamque novis Asiam sacris permoverat omnem,
Resque illi externis melius successit in oris,
Verus ubi penitus Deus omnipotentis Olympi 225
Rex ignotus erat, sed diis simulata colebant

Saxa

Saxa, hominum multo manuum fabricata labore.
 Jamque opibus quondam Romæ suspecta Corinthus
 Pene omnis nutare, suæ & diffusa Dianæ
 Alta Ephesus celebri paulatim absistere templo, 230
 Miratæque virum doctæ narrantur Athenæ
 Orantem, ignotique Dei nova sacra canentem:
 Carmine quo capti è primoribus Actæorum
 Nonnulli ad verum properarunt surgere lumen
 Signorum memores, quæ quondam maxima Sole 235
 Viderunt nulla coeli ratione subactis;
 Cernere dum piget æterni fera funera regis.
 His actis venit in mentem Solyma alta redire,
 Quamvis multa palam vatum responsa minentur,
 Vinculaque ipse sibi vulgo canat inde, futurumque 240
 Exitium, suæ nec Graiis ultra ora videnda.
 Hic circumfusi nequicquam plurima amici
 Orabant, fletuque amplexi genua tenebant,
 Parceret, insensæ ne se committeret urbi
 Rursus, ubi nuper perpeffu haud mollia passus. 245
 Ille autem precibus nequicquam flectitur ullis;
 Coeptum tendit iter: nec quæ tulit aspera quondam,
 Nunc subeunt, sed quo graviora instare pericla
 Sentit, eo major semper furit ardor eundi:

Qualis

Qualis nocturni pingues ad luminis ignes 250
Plurimus illectus volitans fert tangere flammam
Jucundam visu, propiusque accedere lucem,
Usque sibi admotam licet experiatur iniquam,
Urat & extremas in amatis ignibus alas:
Non tamen absistit ludo; sed lumina circum 255
Itque reditque, vagoque assultat plurima gyro,
Dum cadat, & moriens crepitanti pendeat igne.
Tantus amor lucis, flammæ tam dira cupido:
Talis abire fuga, Paule, imperterritus ardes.
Nulla quies animo; non mentem horrentia vatum 260
Dicta movent, coelique minæ, quæque ipse videbas
Præscius Ifacidum tibi tendi vincula in oris
Primorum scelere, invidia flagrantis Idumes,
Denique Romulea portendi funera in urbe.
Noctes atque dies optanti pectore versas, 265
Instent quanta tibi capto discrimina terra,
Quanta mari, Ausonias ibis cum vinctus ad urbes:
Littora Graiorum fubeunt relegenda, tot oræ,
Tot maria, atque urbes, pelagoque tot insulæ in alto,
Bellaque ventorum, tempestatesque futuræ; 270
Italiæ tandem portus, Laviniaque arva,
Et pulcher Tybris: tibi enim super omnia in ipsis

Roma oculis, dirusque Nero est, & Romulus ensis.

Felix Roma ducum non tantum elata trophæis,

Quantum morte tua, felicique inclyta busto: 275

Scilicet huic uni coelum concesserat urbi,

Ut Cilicas inter natus Perseide Tharso,

Quam vastum procul à nostris mare dividit oris,

Hic spoliis moriens peteres supera alta relictis.

Illa tuos obitus vidit miserata cadentem, 280

Explentem regis crudeles sanguine pœnas,

Regis inhumani materna cæde madentis.

Illa tuum vidit caput à cervice recisum,

Dum caderet, resilire icta ter pondere terra,

Atque solum undanti toties signasse cruore; 285

Ad signum subitos laticum erupisse liquores,

Tresque adeo, ut fama est, secretos margine fontes

Diffiluisse, nova & maduisse aspergine terram.

Nunc etiam sanctas venerati visimus undas,

Teque illi focium donis, & honoribus addunt 290

Usque parem, cui rex coeli mortalia linquens

Credidit arbitrium, ac rerum commisit habenas.

Utque tibi consors fuit hic necis, atque laborum,

Sic aræ, sic sacrorum tibi junctus honore est,

Ossaque vestra tegit pariter commune sepulcrum. 295

Vos

Vos ambos pariter juvat altæ moenia Romæ
Tutari, atque Italas studiis consortibus urbes.
Tu regis superum interpres lectissimus unus
Ante alios, vatumque potens, orbisque magister
Terrarum, edoctæ tibi debent undique gentes, 300
Acceptamque ferunt veram tibi secula lucem.
Ipsi bisseñi, rerum queis credita cura,
Mirati procures te mira arcana canentem,
Linquentem terras, atque æthera voce sequentem,
Inter quos ipsum, qui sese primus agebat, 305
Cum veri specie deceptus tramite recto
Digrediens dubia inciperet regione vagari,
Corripere, in meliusque ausus revocare magistrum es.
Tu falso Argolicæ delusum numine pectus
Virginis, atque illam rabido actam sæpe furore 310
Sedasti, veroque implesti numine versam.
Tu falsum magicis vatem artibus illudentem,
Et tibi nequicquam verbis certare parantem
Obtutu solo terres, & lumen obortis
Victo adimis tenebris, cæcumque in nocte relinquis, 315
Quærentem tennes manibus prensantibus auras,
Quo nitens trepida regerêt vestigia dextra.
Unus amor tibi fixus erat, cura una sepultas

Nocte animas revocare novæ ad nova lumina lucis.
Utque novam semper traheres ad retia prædam, 320
Omnibus omnia eras, tu civis civibus ipsis,
Inter & externos externi verba sonabas,
Romanis Romanus eras, Argivus Achivis,
Omnes obsequio, simulatis moribus omnes
Concilians; sic credentem circumvenit auceps, 325
Et volucrem fictæ deludit imagine vocis.
Nemo adeo vacuis Gallorum in saltibus olim
Venatu assiduo indulgens tot retibus apros
Implicat, aut canibus tot agit de vertice capros,
Quot tu hominum tibi corda die devincta trahebas. 330
Tu lupus ille die primo nascentis in ortu
Cæde madens toto multum grassatus ovili,
Vespere dein prædam focios partitus in omnes,
Bissenum ut procerum moriens pater ipse minori
Prædixit nato, unde tibi descendit origo. 335
Jam tunc ille tuos spe percipiebat honores,
Quæ secum tulit ad manes solatia lethi.
Quos vero semel illectos sub signa vocaras,
Hærebant validis tibi juncti nexibus usque,
Certi animo te ardente seq̃li, quocunque juberet. 340
Illi etiam, quo liberius cœlestia obirent

Mente,

Mente, alacres rebus spretis mortalibus agros
Vendebant, pretiumque tuos æs grande ferebant
Ante pedes, tecum læti omnes rebus egenis.

Tu vero placita tibi paupertate fluebas 345

Tecum dives opum, rerum licet omnium egenus,
Atque inopum potius vertebas omnia in usus;
Et tibi dulce famem manuum tolerare labore.

Per populos ideo gressum quocunque ferebas,
Ceu lux gratus eras, & magni numinis instar: 350

Digredientem ægre semper dimittere cives
Cum natisque domoque ad littora curva sequenti,
Mutuaque amplexi, noctemque diemque morati
Hærebant, totoque erat ingens littore fletus,
Remivagamque ratem, quo fluctibus usque dabatur, 355
Spectabant, donec pelago evanesceret alto;

Vixque inde avelli poterant bona verba precati.

Rex etenim omnipotens, quo se nova tolleret astris
Te duce relligio, sensusque ut flectere quires
Spectantum huc illuc, decus, ori, oculisque decoram 360
Addiderat speciem, diumque afflarat honorem,
Tecum habitans, intus diffusus pectore toto.

Altior hinc, majorque homine haud mortale sonabas;
Nam tibi sufficere ille animo præsentia semper

Verba

Verba nivis ritu, toto cum ex æthere ningit: 365
Ille tibi occultam quoque vim inspirare, nec usquam
Deferere, ut tanto posses superare labori;
Claraque signa dabat cœlo mortalibus, & te
Casibus eripere interdum, variisque periclis
Illæsum, ut quondam, cum carceris ima teneres 370
Nil opis expectans humanæ, protinus ecce!
Sub pedibus tota cœpta omnia in urbe moveri
Ingenti terræ motu, quo cuncta soluta
Vincula parietibus patefactis carceris ultro.
Olim etiam egressum navi te vipera ab igne 375
Experrecta petens morfu nihil obfuit acri:
Vipereum hinc parere tibi genus omne, tuosque
Attrectare ferunt diras impune colubras.
Ille tuis etiam precibus, quæcunque petebas,
Annuere, humanis & nunquam viribus ausa 380
Posse tibi dabat, atque tuo indulgebat honori.
Hinc quibus impositis umbrabas tempora palmis,
Protinus afflati cœli divinitus aura
Tollebant actas ab humo super æthera mentes;
Teque etiam orabant omnes, quibus ægra jacebant 385
Corpora: tu miseratus ope auxilioque levabas.
Et quoniam haud omnes poteras accitus adire,

Sæpe

Sæpe tuis ipsos operibant vestibus ægros:
Ad tactum pulsi linquebant corpora morbi.
Tu longo jam depositum languore parentem 390
Præfidis Aufonii, morbo de corpore abactō,
Servasti revocans ad priscae munera vitæ.
Tu miserum incurvis plantis genua ægra trahentem
Stare jubes, pedibusque suis consistere nixum:
Continuo ad vocem erigitur, (mirabile visu!) 395
Incessu properata ferens vestigia recto.
Tu puerum in somnis dejectum pariete ab alto,
Quassatumque artus, crepitantiaque ossa refractum
Morte obita luci reddis, flentique parenti
Incolumem, utque prius, valido se robore agentem. 400
Tu tempestatem cœlo multo ante sereno
Prædixti fociis nil tale timentibus augur,
Sed tamen è numero fracta rate defore nullum.
Hæc propter tibi divinos manus omnis honores
Cum ferrent, struerentque aras, & thura pararent, 405
Tu fugis, inspecto veluti qui forte colubro
Horruit, inque Deum oblatos traducis honores,
Qui mare, qui terras, cœlum, æthera, cuncta creavit;
Nos animas viles, mortalia corpora fassus,
Pulveris exiguum partem, nil tale merentes. 410

Cuncta

Cuncta accepta refers illi, cui gratia, & omnis
Debetur cui laus, & honos, & gloria soli,
Quem propter tantos gaudebas ferre labores,
Præque uno, unius tantum inflammatus amore
Omnia fastidis, cupis hunc, nil cætera curas : 415
Hunc unum tibi cor, tibi mens hunc deperit unum ;
Quem semel expertus haufisti pectore toto,
Toto animo, tota seclusus corpore mente.
Fortunate animi ! quod paucis contigit olim,
Haufisti mortalis adhuc mortalibus oris 420
Lucis inaccessæ jubar, immemorabile lumen.
Illa tibi vivo subblata nube tueri
Ora datum est, quorum aspectu illustrata beantur
Omnia, quæ superæ vix possunt cernere mentes,
Alituum coelestium acies, gens incola coeli. 425
Fortunate animi ! quam dulci pectus amore
Tunc tibi flagrabat ! quanta dulcedine ! quali
Nectare perfusus præcordia distillabas !
O ! ego cur illo infelix, si fontibus ista
Præmia erant ipsis, non sum quoque tempore natus, 430
Servatus sterile, extremumque relictus in ævum ?
Scita tamen coeli alta latent, penitusque reposita
Arbitria ad nostros non pervenientia sensus :

Omnia

Omnia quæ te tunc oculis vidisse putarim.

Hæc ideo sunt illa, nefas quæ ferre sub auras 435

Mortali aiebas, sed religione premenda.

Hinc largum epotus mortali pectore flumen

Hauifisti, quo corda rigas, quo plenus inundas.

Hinc largam effulgens mortali lumine lucem

Hauifisti, qua corda reple, qua nubila differs. 440

Et licet omne ipsum vulgo diffundere flumen,

Arcanamque tibi vetitum sit prodere lucem:

Attamen ipse adeo torrens fluis undique, ut ad nos

Stillantes veniant transfusim in pectora guttæ,

Eque tuo erupti radii de Sole redundant. 445

Timotheus bibit inde, bibit Titus, inde Philemon,

Et Solymi imprimis hausere, humilisque Colosse,

Cumque Epheso solo nunc nomine clara Corinthus;

Et Galatæ, & Macedum populi, Æmathique Philippi,

Atque potens Latium, ac rerum pulcherrima Roma. 450

Felices! queis parta tuis ea gloria dictis:

Nunc etiam monumenta manent, semperque manebunt.

Salve hominum interpres! lux gentibus addite ubique,

Nunc ades, obtentas hominum de cordibus umbras

Lumine pelle, tua lustrati luce fruamur; 455

Nec tua quosdam adeo dubios oracula reddant,

In partesque animos varias obnubila raptent,
Ne rem discerpens late discordia turbet.
Aspice ut hinc illinc studia in contraria passim
Oppositæ inter se placitis discordibus urbes 460
Confligant, sua dum studiis inventa tueri
Adversis tendunt certi non cedere utrique,
Inque suas certent hostes deducere partes
Conversos: proh quanta animis discordia gliscit!
Quam tenui, quam raptim ingens exorta favilla 465
Undiquæ seditio cœlo caput extulit altum
Protinus, & terras regnat bacchata per omnes!
Illinc nos contra totis Germania castris
Invehitur, veterumque audet patrum aurea scita
Oblinere, & sanctas dictis evertere leges, 470
Sive errore novo capti, tenebrisque sepulti,
Seu potius scelus est, animisque volentibus errant.
Nos contra hinc tegimus priscorum jura, tuisque
Responsis freti leges tutamur avitas,
Frustramurque feros, vanosque eludimus ictus. 475
Illis affer opem, tuaque alta ediffere fensa;
Ipse ades, atque animis te protinus inferre captis,
Ut tandem nebula lucem mirentur abacta.
At nobis, nostris si quicquam moribus obstat,
Si nostris quicquam insinceri mentibus hæsit, 480
Sit

Sit fas diluere, & precibus nos effice, & illos
Unum omnes, simul infusa quo luce fruamur
Unanimes positis odiis, eademque foventes
Lucis inextinctæ jubar, inviolabile lumen
Quæramus, vitamque inhiemus sine carentem. 485
Interea pietas ea nos, is mutuus ardor
Tantus edat, quanto te olim flagrare canebas,
Ut cuperes aliis prælatis omnibus unus,
Æternum miser ipse amplexu, atque ore carere,
Illius ore (ah ne sit fas mihi credere tantum!) 490
Cujus ab aspectu fluit illa immensa voluptas,
Qua saturati animi cœlestum in secula gaudent.
Hunc tu oro, hunc nobis innecte argentibus ignem:
Hæ flammæ nostro vivæ usque in pectore alantur,
Dum tua fixi animis depascimur aurea dicta. 495
Tende preces ideo, nostrisque occurre periclis:
Ille tibi orandus pro nobis, qui tibi sese
Ostendit coram, tenebrisque evolvit ab atris,
Ut, quoniam quos vult liber damnatæ probatæ,
Hos acuens, illos permissa nube retundens, 500
Ut libet, ipse operum dominusque, potensque suorum,
Nobis corda sinens non asperet ipse, sed ultro
Molliat, atque sua præsens nos subvehat aura.

DIVO PAULO APOSTOLO.

HOC, Paule, Christi ad optimi divinitus
 Converſe partes Vida tibi fanum addicat,
 Haud paſſus obſoleta in æde tuum amplius
 Solariolli nomen implorarier,
 Places ut iram ſæpe læſi numinis.
 Id, quicquid eſt, tu muneris lubens cape,
 Tuo & datorem ſub patrocinio tege,
 Tuosque ab alto ſpiritus ei ſuffice:
 Fidei ut ſuæ docere queat accreditos,
 Bonumque cum illis noſſe verum, & aſſequi,
 O! doctor orbis, inſtitutor gentium.

DIVIS INFANTIBUS BETH. INNOCENTIBUS.

BEATÆ animulæ, parvuli integelluli,
 Quos hauſit immaniſſimi regis furor
 Ab ubere abreptos, parentium ab ſinu;
 Dum perdere ſimul autumat, regno cavens,

Incognitum sibi aureum puellulum, 5
 Quem nuntiabat fiderum præsentia
 Regem universis nuper ortum gentibus;
 Vos vere veluti gemmulæ quas primulo
 Adusit albicans pruina primulas,
 Ætatulæ ipso concidistis flosculo. 10
 Pro illo ante vobis contigit pulchre mori,
 Qui pro omnium vita immolandus venerat,
 Beatæ animulæ, flosculi cœlestium.

DIVO STEPHANO PROTOMARTYRI.

D IIS alii laudes aliis, & carmina dicant,
 Tete ego, sancte puer, qui post fera funera regis
 Coclicolum insignem meruisti morte coronam
 Primus, & effuso tinxisti faxes cruore,
 Dum juvenem immerita testaris cæde peremptum; 5
 Te, Stephane, ipse canam: tu, dum mihi vita manebit,
 Muneribus, semperque meo celebrabere honore.
 Non tua nequicquam Leo mi delubra tuenda
 Crediderit pater, atque tuæ præfecerit aræ,
 Huc ades ô, seu felicitis te regia cœli 10

Nunc

Nunc habet, & superum regis juvat ora tueri:
Seu juvat interdum mortalia visere templa,
Et patrias Solymorum arces lustrare, ubi quondam
Te perhibent sese indigenæ vidisse per altas
Jordanis ripas prima sub luce sedentem, 15
Dum liquido solus sacrum lavis amne cruorem.
Huc ades, indignæ linquens loca conscia cædis;
Hic tibi digna domus, melior (ne despice) sedes.
Hanc patrio antiqui Ligures in littore molem
Ingentem posuere, tibi que hæc templa sacrarunt. 20
Hic tibi thure calent, æternisque ignibus aræ:
Hic patrio de more canunt tua maxima facta,
Alternique tuas jactant ad sidera laudes.
Ipse audis, tacitusque lates, nec cerneris ulli,
Et tibi tranquillam demulcent gaudia mentem. 25
Huc olim quicumque tuam miser imploratum
Venit opem supplex, voti reus usque recessit,
Donaque fervati tibi solvunt debita nautæ.
Salve! sancte puer, cœli decus, haud tibi quisquam
Coelicolas inter Divos certarit honore. 30
Tu procures longe ante omnes, qui sanguine fuso
Ante diem veræ pro religionis amore
Projecere animas meriti post funera coelum,

In-

Incedis Tyrio chlamydem spectabilis ostro,
Purpureamque aciem ducis per lucida Olympi 35
Atria; ductorem te cuncti sponte sequuntur,
Et tibi præcipuum non invidet alter honorem.
Nam quis non magno te afflatum numine quondam
Protinus obstupuit mira atque insueta loquentem;
Dum patrum intrepidus semper mandata faceffis, 40
Quos olim comitesque viæ, sociosque laborum
Biffenos numero ipse omni delegerat heros?
Illi etiam tua sæpe adeo tua maxima facta
Mirati stupuere, sacro dum numine plenus
Illa audesque potesque puer, quæ scilicet æque 45
Paucis posse datum est coelo divinitus ante.
Non ullus potuit tua contra tendere dicta,
Dum canis invictumque ducem sine crimine morti
Demissum, regemque ipsum testaris Olympi.
Fortunate puer! tibi sese regia coeli 50
Omnis, coelicumque domus patefacta reclusit.
Mortali tibi fas superum vidisse parentem
Immensum, ingentem, qualis Diis cernitur unis,
Et quantus, rutilans flammis, radiisque coruscus.
Ecce! autem invidiæ stimulis exercita iniquis 55
Effera te insurgit subito Solyma omnis in unum:

Saxa

Saxa fremitque, rapitque simul commota juvenus,
Præcipitemque agitant, atque extra moenia pellunt
Infontem, & meritis non præmia digna ferentem.
Hinc atque inde sonat circum cava faxeus imber 60
Tempora, & inscribunt sacram fera marmora frontem:
Ipsæ te rupes, ipsa & te flumina mœsta
Labentem videre, animæque extrema trahentem.
Tunc & te Libani flerunt palmeta propinqui,
Eque sacro aeræ lacrymarunt vertice cedri. 65
Tu tamen attollens passas ad sidera palmas,
Immotosque oculos, media ipsa in morte rogabas
Coelicolum regem, crudeli parceret hosti,
Cum ferus interea non ille absisteret ictu,
Sed magis atque magis stimulis agitatus iniquis 70
Sæviret, donec lapidum sub grandine dira
Efflasti felicem animam, coelumque petisti;
Unde hominum curas rides miseratus inanes,
Supplicibusque faves, tua qui prece nomina poscunt.
Me nunc, qui novus ingredior tua templa sacerdos, 75
Et tibi sacra fero puero puer, aspice præsens;
Da fraudis scelerumque exortem ducere vitam;
Da contemnere opes, & vulgi gaudia, honores,
Et casto usque tuis operari pectore sacris.

DIVO

DIVO LAURENTIO MARTYRI.

TAntane te juvenū quondam pulcherrime virtus
Impulit, ut facibus flagrans melioribus intus
In mediis diros tuleris fornacibus æstus
Impavidus, regemque ferum irritaveris ultro
Instaurantem ignes, incendiaque igne novantem?
Me si bella mea paterentur vivere fede,
Pulcher ubi Tanarus rigat arva Ligustidis Albæ,
Sacra tibi facer hæc hodie rite annua ferrem
Longe omnes supra in mediis penetralibus astant,
Solemnemque tibi, ut mihi mos, præfarer honorem,
Tectum auro caput effulgens, & vestibus aureus,
Prosequererque tuas haud ficto carmine laudes;
Ut genere haud humili terra prognatus Ibera,
Parvulus & dulcem patriam, carosque parentes
Liqueris Italiæ captus florentis amore:
Ut flavum ad Tyberim, magnamque in vectus ad urbem
Æneadum, cunctas quæ se super extulit urbes,
Hæseris Actæo Xysto, cui tempora fulgens
Insula tergemina redimibat sacra corona.

Ut dehinc ille tua virtute inductus, & acri 20
Pectore Divum adytis post se præfecerit unum,
Qui secum sanctæ libares frugis honorem
Semper, & in templis populos peragenda moneres.
Ut demum ille neci pro religione parentum
Devotus truci invidia furiisque tyranni, 25
Mille tibi instantes prædixerit ore labores
Veridico: ad mortem senior lætissimus ibat
Ensis in mediis; morituri pone magistri
Actus amore pio sequeris vestigia, nec te
Absterrere queunt edicta immitia regis; 30
Sed te luce palam mediis in millibus offers.
Me me etiam: quo tractus abis? quo proripis? inquis,
Sancte audi: casus quoque me tecum arripe in omnes.
Est hoc est etiam præsens in corpore virtus:
Est animus lucis contemptor, lucis amore 35
Alterius, toto quo dudum pectore tendo.
Me sine nulla tuis accedat gloria rebus.
Omnia constitui; quæ me ad majora reservas?
Tecum tolle, tuisque volentem adijunge periclis.
Talia vociferans: quæ vero deinde sequuntur 40
Mens refugit luctu, atque animus meminisse perhorrens
Deficit, & victi torpent ad carmina sensus.

Quæ

Quæ, proh sancta fides! quæso, superumq; hominumque,
Quæ quadrupes sacris viva unquam est tradita flammis
Victima? quis memoret lacrymis sine talia sacra? 45
Summa tamen sequar, & rerum fastigia tangam.
Mox te digna canam, positis si tempora bellis
Mitescent, reddentque meas mihi denique sedes,
Templaque, quæ surgunt tibi coeli educta sub auras.
Urbis Romanæ imperio, sceptrisque positus 50
Audierat Decius Xysti post funera Iberum
Divitias templi juvenem occuluisse repostas,
Ingens argentum, priscorum munera regum,
Crateras magnos, lancesque, urnasque scyphosque,
Cymbiaque & lychnos, vectesque crucesque lebetesque,
Et tripodas, mensasque, & cladem thuris acerras, 56
Effigiesque sacras, simulacraque grandia Divum,
Hæc super & vestes ostroque auroque nitentes,
Inclusasque auro gemmas, aurique talenta
Plurima, quæ cuncta, hisque etiam majora tyrannus 60
Pectore dudum inhians sibi jam spondebat avaro.
Continuo tota id propter Laurentius urbe
Quæritur: ille die rerum haud ignarus agebat
Occultus vitam in latebris: sed nocte per umbras
Ibat, & huc illuc inopum cava tecta subibat, 65

Quos omnes larga miserans ope sustentabat,
Donec quicquid opum fuit, hos absumpsit in usus.
Hinc tunica ad talos demissa inducitur aurea,
Sericaque ex humero dependet tænia lævo,
Fibula quam lateri dextro subnectit eburna, 70
Muneris ante aras commissi insignia nota.
Atque ita conspicuus, sacraque in veste coruscus
Emicat, & recto ad regem se tramite confert,
Divini jaculis haud mollibus ictus amoris
Ibat ovans, cupidus ceu pactæ it conjugis olim 75
In thalamos juvenis primæ ad nova gaudia noctis.
Siquando tamen in ripa subsistit amœni
Tybridis, aspectans auras, coelique profunda,
Solis ad occasum versus, non te amplius, inquit,
Aspiciam dives regnis Hispania opimis, 80
Nec vos ô patriæ fluvii, carique parentes,
Qui spem forte mei reditus agitatis inanem.
Tuque ô Tybri vale! colles salvete Latini!
Quos colui, heroum tumuli sacrataque busta,
Nec me sancta urbis delubra videbitis ultra: 85
Me terris meliora vocant nunc templa relictis.
Hæc ait, unigenamque flagranti pectore Christum
Versabat memor; hunc amor ingerit ossibus ignem.

Cui

Cui rex: Tune sacrum furatus comprimis aurum,
Contemnisque Deos omnes, novaque orgia templis 90
Inducis vana sub religione dicatis?

Aut aurum huc deprome, Deumque hic numen adora,
Aut Xysto inferias merita te morte remittam.

Ille autem intrepide vultu immutabilis infit,
Irritatque virum dictis, & voce laceffit. 95

Quid Xysto me prærepto sævissime terres,
Aurea quem jam nunc stellantis regia cœli
Accipit, & Divum numerum non ultimus auget?

Pone auri quam dudum animo spem pascis inanem:
Quicquid erat, quod quæris, inops miserandaque turba
Abstulit, & cœli penetralibus abdidit imis. 101

Nec tua frigida saxa colo simulacra Deorum:
Est unus mundi omnipotens fabricator & auctor,
Qui mare, qui terras, qui cœlum numine complet:
Hunc colimus; huc fas est omnia nostra referri. 105

His rex auditis curarum carpitur æstu;
Irarum cæcos tamen abdit pectore fluctus.
Stat cunctis prius artibus omnia pertentare,
Sive illum abstrusi tenet auri extrema cupido,
Seu speciem egregii juvenis miseratur & annos: 110
Quippe erat ante alios forma spectabilis omnes,

Vix

Vix prima ora puer signans intonsa juventa;
Atque illum hic vultu gratum mage fecerat ignis,
Quem sparsus rubor accenso subjecerat ori.
Nunc hos atque illos aditus, blandisque retentat 115
Vocibus oppugnans, nunc sæva territat ira
Infrendens, variisque incassum assultibus urget,
At juvenis magno coeli perculsus amore
Obstat inaccessible, penitusque immobilis hæret
Contemptu vitæ, & mortis amore superbus. 120
Hic rex, se nihil ut vidit multa irritus arte
Profecisse, omnes irarum effudit habenas.
Continuo loris corpus juvenile, flagrisque
Horrificis plumbo infuto, atque hærentibus hamis
Subjecit, pulchrosque jubet foedarier artus: 125
Sic cordi affixum sperans divellere Christum.
Omnia quæ superans animo, ingratusque salutis
Perpeffu gravia & sensu aspera pertulit heros:
Quem demum fessis lacerum tortoribus imas
Trudunt in latebras, & tetro carcere claudunt. 130
Postera vix aderat lux, & jam nuntius ardens
Evolat ad regem, monstrisque ingentibus implet.
Nil agimus rex; moliris frustra omnia porro:
Carceris ut limen subiit Laurentius, ecce!

Terrifica subito visa omnia luce cremari. 135
Respicimus; lacero puer actus ab æthere præpes
Pulcher adest, miroque absterfit rore cruorem
Immundum, & priscum membris afflavet honorem.
Hic lucem jucundam oculis Lucillius hausit,
Quem penitus cæcum jamdudum lumine adempto 140
Vidimus, Hippolytusque, omnis cui credita cura
Vinctorum, foede mutato pectore versus
Detrahat tua jussa, fidemque oblitus, & omnia
Vincula longe alio jactat se numine haberi,
Vana superstitio socios quæ serpit in omnes: 145
Quos simul allata lavit Laurentius unda,
Religione nova, & magicis ligat artibus omnes.
Talibus accenso gliscit violentia regi:
Æstuat, & stimulis furiarum haud mollibus actus,
Magna parat, medioque foro jubet ilice secta 150
Ingentem struxisse pyram, juvenemque superbum,
Ni cedat, flammis vivum torrere minatur.
Protinus undanti cœli alta ad culmina fumo
Ingens erigitur, dum robora pascitur ignis.
O! qui res hominum mortaliaque omnia fummis 155
Imperiis regis, atque tuo sub numine torques,
Hæcne vides, paterisque? adeon' te deficit ignis,

Fessa-

Fessaque dextra tua est? cur coeli innubila cerno
 Atria, & aereos piceo sine turbine campos?
 Cur tonitru ingenti cessas cœlum omne ciere? 160
 Disjice crudeles cœlestibus ignibus ignes:
 Hic nihil iste suos nisi nomina vana tyrannus
 Sentiat esse Deos: tremat unum cuncta videntem,
 Cuncta gubernantemque, & nutu cuncta moventem.
 Vosque adeo maria alta voco, pelagique profunda, 165
 Quæ siccam assiduis tellurem tunditis undis,
 Fontesque fluviique lacusque huc ite liquentes,
 Et plenis diras rivis restinguite flammâs.
 Aut vos ô gravidæ pluvia succurrite nubes,
 Et sancto infamem juveni defendite pestem. 170
 Jam superans alte congestam exhauferat ignis
 Materiem, & multa stabant sola fervida pruna.
 Huc statuunt fulcrum infandum, exitiale cubile
 Vectibus intextum ferreis, atque ære rigenti
 Compactæ in morem cratis, cui plurimus ater 175
 Subjicitur fumus, femustaque roborâ subdunt.
 Ecce! autem egregius juvenis, miserabile visu!
 Haud dubiam ad mortem rapitur: hinc comminus atque
 Spectantes animis cuncti miserantur euntem. [hinc
 Adjuvat insignem formam pudor: haud metus olli 180
 De-

Dejecit vultus pallentes morte propinqua.
Non alias grato magis unquam apparuit ore:
Illum suprema Deus ille afflaverat hora,
Quem propter tantos libuit perferre labores,
Impressitque genis divini signa decoris, 189
Et totum multo corpus perfudit honore.
Ut passim circumstantum rorantia vidit
Ora puer lacrymis, has fudit ad æthera voces:
Non mihi ob admissum foede tam dira parantur
Supplicia; hæc cœlo jampridem me sacra debent; 190
Hic mihi erit requies, cunctorum hic meta laborum:
Quique ferus vitam mortalem auferre tyrannus
Nunc tendit, meliorem affert mihi sine carentem.
Ille prius, cui sponte mea nunc immolor igni,
Pro nobis graviora tulit; nos crimine nostro 191
Æterni justas patris irritavimus iras:
Ille luit diras infonti sanguine pœnas.
Ipse mihi hos ignes infuso protinus iambre
Desuper, aut solo posset restinguere nutu,
Cujus ad imperium pueris infontibus olim 200
Abstenuit vapor in mediis fornacibus ardens.
Ipse egomet precibus flexi illum, ne mihi mortem hanc
Demeret haudquaquam indecorem, auxilioque levaret:

Meq; ideo indefensum, inopem, atque reliquit inermem,
Totus adest animo tamen, & mentem erigit altam. 205
Olim tempus erit, cum corda ferocia ponent
Romulidæ, & magnæ Christus dominabitur urbi:
Tum neque per gentes erit hoc sine nomine lethum.
Hæc memorans medios per coetus flebilis ibat.
Ut vero infandos perventum est denique ad ignes, 210
Rursus ait, coelum aspectans, Solemque cadentem:
Ardua coeli equitans Sol, splendorque alme diei,
Quandoquidem properas te gurgite tingere Ibero,
Funera uterque parens mea per te, hunc nesciat ignem,
Quos nunc longinquis Hispania dividit oris. 215
Fama incerta malum prius illis mitiget, & se
Spemque metumque inter dubio solentur amore,
Atque ita quicquid id est, assuescant ferre timendo.
Hæc fatus sacros humeris rejecit amictus:
Diffulsit roseos lumen juvenile per artus, 220
Et dulcem toto jaculatus corpore amorem
Spectantum molli labefecit corda dolore.
Porrectum duro tandem extendere cubili,
Quod dudum impositum subiecto incanduit igni.
Avertere oculos ipsi, visuque ministri 225
Abstinuere, feri execrantes iussa tyranni.

Horruit aspectu coelum; perterrita toto
Sydera clara polo faciem obduxere serenam,
Lunaque sublustri latuit circumdata nimbo,
Atque adeo fortunatum nimiumque beatum 230
Mundi oculum illustrem Solem, cui talia sacra
Contigit haud vidisse, infra dum circuit orbem.
Jamque vapor serpens per viscera viva, per artus
Strinxerat expresso pingui sudantia membra:
Ast heros superans animis, patiensque dolorum 235
Sustulit, ut potuit, turgentia lumina fumo,
Ætheraque aspectans tanti velut immemor ignis,
Oblitusque sui coelestum gaudia versat,
Quo properat lethi securus; pectore toto
Vivus inest amor; unum animo voluitque, tenetque 240
Hærentem, quantos obita morte ille dolores
Pertulerit Deus, atque Dei indubitata propago,
Quo clausum generi humano referaret Olympum:
Illiusque graves dum versat pectore pœnas,
Ipse suas contemnit, obustisque artubus ardens 245
Jucundo fruitur sensu, lætusque dolorum
Ipse per æstatem gelida sibi valle videtur
Propter aquæ rivum, vel fontem propter amœnum,
Aut flores varios legere, aut viridantibus herbis

Mollibus in pratis prædulces carpere fomnos. 250
Jam magis ac magis ambusto de corpore sensus
Undique diffugiens, & vitæ lumina linquens
Cesserat, & totos prope mors immissa per artus
Vaferat: irridens hostem tamen, ocyus, inquit,
Viscera tosta viri epulanda apponite regi. 255
Hæc dicens vitæ morientia claustra reliquit.
Projiciunt corpus, campique in pulvere relinquunt
Deserto; admotus medium perstrinxerat ignis,
Servat adhuc medium priscae vestigia formæ:
Quale rubens roseo malum plerumque colore, 260
Cum cadit ante diem, maternaque brachia linquit,
Sole sub ardenti coquitur qua parte per æstum
Tabescens, pulchrum cutis almæ amisit honorem:
Cætera pars veteri manet inspoliata nitore.
Impie, mentis inops furiis, sævissime regum, 265
Qui potes infantes, & corpora viva cremare;
Non scelus hoc Tybris, non tota plurimus unda
Proluet Eridanus; nil ô! nil proficis; olim
Adveniet lustris mundo labentibus ætas,
Cum domus Æneæ præstans, Romana propago 270
Infanti juveni flammis extrema sequuto
Centum aras, centum magnis penetralia templis

Eri-

Eriget, & tumulo divinum imponet honorem.
Tu vero, venerande puer, sanctissima coelo
Digna anima, informi quæsitos morte triumphos 275
Lætus adis; potuit mortalia membra tyrannus,
Et corpus sævis tibi vivum exurere flammis;
Non valuit te sydereis avertere regnis,
Est ubi vera quies, nunquam peritura voluptas.
Ille avido infontem dum fert te perdere corde, 280
Servavit, cupidusque nocendi profuit igni;
Nam tibi sine carens parta est in funere vita,
Partus honos ignominia, atque in cæde triumphus.
Sic flammis ultro senium exiit unicus ales,
Purius & multo sic aurum redditur igne. 285
Nunc tibi adepta quies coeli in penetralibus altis
Purpureos inter procures, qui sanguine fuso
Per varia æternam meruerunt funera palmam,
Atque humiles celso mutarunt æthere sedes.
Respice nos inde, & nostri miserere laboris: 290
Quandoquidem regnant quot nostro in pectore curæ,
Undique quas nobis acuit non una libido,
Nostra tot incendunt intus præcordia flammæ,
Quæ nos sæpe ipsis nobis furantur, aguntque
Præcipites, nostri oblitos, rationis inanes. 295

Auri

Auri hinc sacra fames, & amor sceleratus habendi,
Hinc laudum, hinc plausus, & honorum immensa cupido,
Et Veneris curæ, & cæcæ mala gaudia mentis,
Iræque, invidia, atque odium, studiumque nocendi,
Unde tot & cædes, fraudesque, & plurima, quæ nos 300
Crimina foeda premunt, coelique à sedibus arcent
Indignis nimium succensos pectora flammis,
Tu nobis miseratus opem flagrantibus affer.
Nil tibi (credo equidem) merito negat optimus ille,
Cujus amor sævas suasit tibi temnere flammæ. 305
Ille faces diras facito, hos nos exuat æstus,
Atque tuum nostris bonus implicet ossibus ignem.
Me vero jam nullus opum, jam nullus honorum
Tentet amor, nec tantum aliis ambita fatiget
Purpura, sed placida contentus pace quiescam; 310
Nec mihi commissis usquam regionibus absim,
Dum fedet hic multos opibus, monitisque juvare.
Tantum compositis rebus fera bella quiescant,
Nec ferox in nostris dominetur finibus hostis.
Sin nos nostra premunt commissa, suosque relinquens
Damnavit Deus, & victor ruet omnia Turca, 316
Me nemo indecorem victori tendere inermes
Aspiciat palmas, sacrataque solvere jura,

Et

Et numen violare nova sub religione.

Sit mihi dulce aras dextra, legesque tuendo 310

Oppetere, & calidas mihi linea texta per artus

Inficiat cruor; hæc capitis sit purpura nostri;

Hoc facer incedam sacro conspectus in ostro,

Purpureosque petam tua per vestigia honores.

DIVO LAURENTIO MARTYRI.

HUC ades clarum jubar inter omnes
Coelites, partam nece qui coronam
Induunt, pictasque suo colorant
Sanguine palmas.

Huc ades, dum te canimus frequenti 5

Æde, Laurenti, tua dum quotannis

Dicimus læti redeunte certa

Luce trophæa.

Seu Tagus te nunc, patriæque fines

Detinent dulcis, sacra feu Quiritum, 10

Quæ tuos olim miserata vidit

Terra labores;

Nos

Nos quoque alternos adeas vocatus
Rite solenni prece, ne vocantem
Temne non queisvis minus addicatam
Urbibus Albam.

15

Post Deum quæ te venerans secundum
Spes suas in te locat advocato,
Et tuo hæc regi superum dicavit
Numine templa.

20

Tu potes nostris mala molientem
Multa peccatis prece flectere ipsum
Maximum coeli, superumque regem
Numine læso.

Asperas pro quo puer horruisti
Nec minas regis nimis efferati
Prodigus vitæ, nec acerba spretis
Funera flammis.

25

Tu levas omni, fera iussa contra,
Pauperum coetus ope destitutos,
Queis sacrum templi bonus erogasti
Divitis aurum.

30

Tu rofas inter velut in viretis,
Ustus in prunis mediis triumphas,
Despicias flammæ meliore tostus
Intus ab igne.

35

Nunc

Nunc pii fructu frueris laboris,
Coelitum gaudens vagus in rosetis.
Hic tuis spirant Zephyri perennem
Ignibus auram.

40

Civium hinc dexter varios tuorum
Aspicias casus, & in omne tutos
Protegis tempus, tibi nil negante
Numine fretus.

Hujus imprimis tibi cura tractus
Adfit, & nostros tueare fines:
Sint fames pestisque procul, quiescant
Aspera bella.

45

Sint nurus castæ; valeat juvenus
Optimas artes studio æmulata,
Et fenum coetus potiora callens
Consulat urbi.

50

Utque nil obfit, face quos libido
Suggerit menti, excutiamus ignes,
Et tuas nostris animis salubres
Injice flammæ.

55

Ut Deo regi superum canamus
Gratias, a quo bona cuncta, qui ter
Optimus, ter maximus omne ubique
Regnat in ævum.

60

E e

DIVO

DIVO LAURENTIO MARTYRI.

QUÆ Vida cecinit, ediditque carmina
 Commissa chartis laudibus Christi optimi
 Et maximi indulgens, caduca fore ratus,
 Sibique diffusus tua has in æde tibias
 Syringa multifonoram & omnifariam
 Factam organis è musicis versuum loco
 Erexit, & commendat has quam maxime,
 Beate Laurenti, tibi, qui præfides
 Albæ advocatus plurimum Ligustidi.
 En! ut coruscæ, ut templum ubique illuminent!
 Argenteas dicas, vel argento pares:
 Discriminatae auro ut nitent interlito!
 Expressam ubi hæ de follibus tumentibus
 Auram hauriunt, prædulcibus sonant modis,
 Neque simul omnes, sed vocatae scilicet,
 Jussæque solum; cæteræ interim silent.
 Hic Musicorum omne audias prorsum genus,
 Seu tibias veras velis, seu barbiton,
 Seu fistulam, seu tympanum, seu cornua,

Tu-

Tubamve bellicam, lyram quoque & lituum, 20
 Quæ cuncta Syrinx, aliaque refert plurima
 Modo hoc, modo illud musici ad libidinem.
 His Vida saltem concinet Christum modis,
 Chartæ & caduca si peribunt carmina.

DIVO DALMATIO MARTYRI.

NEC te nos tacitum indictumve relinquere
 fas est,
 Nec finire ire tuos sine carmine, Dalmati,
 honores,

Quos tibi rite die memores redeunte novamus.
 Huc ades ô! quondam clarum jubar addite cœlo
 Post tantas vitæ ærumnas, post mille labores, 5
 Et, quos insigni es perpeffus morte, dolores
 Pro Christi decore, & veræ pietatis amore.
 Huc ades, & festas quas læti ereximus aras,
 Inter & Eridani ripas, & fluminis Ollij,
 Dexter adi, populi que tua prece vota secunda; 10
 Seu Rhodani te gens halantibus invocat aris
 Accola, quam quondam in tenebris & nocte jacentem

Erexti, verumque dedisti cernere lumen,
Omnem luce nova radiisque recentibus oram
Perfundens, dictisque hominum fera pectora lustrans: 15
Seu Ligurum extremis tenet inclyta finibus Alba.
Quandoquidem haud procul inde ferunt te lucis inisse
Limina, & in Tanari ripa vagisse sonantis.
Mox caram implesti meritis ingentibus urbem,
Celsa docens rectas ad sidera tollere mentes: 20
Nec potius te Ticini liquidissimus amnis
Detineat, sedesve juvet cognominis urbis,
Quam pater imperiis sacris placidissimus olim
Rexisti gentis custos, templique sacerdos.
Illic, credo equidem, fumant majoribus aris 25
Templa tibi, quæ quondam atavi eduxere sub astra
Indigenæ tua mirati immortalia facta.
Illi jure quidem hæc memores, visuque coacti:
Nos vero, quos longe alia regione remotos
Vix tantorum operum tenuis famæ attigit aura, 30
Ad nomen tibi præcipuos largimur honores.
Sponte autem: non dives opum, non æris abundans
Stat pagus; sed enim pietate in teque, fideque
Nulla fasellifero certaverit ora Paderno:
Nulla tuas tendat melius gens dicere laudes. 35

Nam

Nam simul ac lætum in coetum convenimus omnes,
Foemina virque choros agimus, tuaque inclyta facta
Æquamus coelo; responsant densa salicta
Undique, & aerea recinit de turre Cremona
Armipotens, gaudetque procul pietate suorum. 40
Primus ego ante aras vates, vicique sacerdos
Carmina mille cano, totidem plebs consona reddit.
Primum ipsam ut meritis præsens devinxis Albam,
Expulerisque adytis mentitos numina divos
Indigetes, verumque Deum detexeris urbi 45
Implentem maria, ac terras, coelumque profundum,
Concinimus: tum ut tota tuis ultroque citroque
Gallia præbuerit faciles hortatibus aures,
Admirata hominem supra te plurima ubique
Posse Deo plenum, vanasque reliquerit aras, 50
Et simulacra Deum falsos reddentia vultus:
Sparferis ut veri divinos numinis haustus
Per populos in corda, animosque in nube jacentes
Obscura illustrans monitis erexeris aureis
Ad sanctum jubar, immensique ad luminis ignes; 55
Omnia per terras quæ late fama canebat.
Hoc te Ticini gens accola nomine tanto
Præfecit divumque adytis, morumque magistrum

Haud

Haud urbi indecorem summo insignivit honore,
Multa ubi mira olim superum regnator ab alto 69
Te poscente hominum solitas superantia vires
Edidit: obstupuit regio ad miracula rerum.
Tu variis ope divina de casibus ægros
Mortales nulla eripuisti præditus arte:
Tu vocem furdis, tu lucem lumine cassis 65
Reddis, & in media positos jam morte, relictosque
Erigis: elatos tu prisca ad munera vitæ
Restituis, animasque in frigida membra reponis:
Tu ductori Italo, cum te miser imploratum
Finibus æquoreæ venisset ab usque Ravennæ, 70
Incolumem ac validum prædixi vivere natum,
Quem modo discedens ægrum, mortique propinquæ
Luctantem, & superis prope functum liquerat auris.
Addimus innumeros, quos nocte dieque labores
Pro superum decore, & vera pietate tulisti: 75
Quot casus, quot per mortes, per quanta pericla
Iveris, aut diros quoties evaseris enses.
Ipse aderat pater omnipotens, teque ocyus usque
Ceum fulvarum avium subvectum insignibus alis
Omnibus eripiens servabat casibus ultro. 80
Hujus ope instantem fugeres cum protinus hostem,

Ticinum, pleno tibi qui se objecerat alveo,
Tranasti suspensus, iterque impune tulisti
Aera per, fluctusque supra sine ponte, sine ullis
Navigiis rapidæ correptus turbine nubis 85
Ocyor aut Euri pennis, aut fulminis igne:
Nec te oculis potuere sequi trans flumina, donec
Conspexere amnis ripa ulteriore canentem
Coelicolum tanto grates pro munere regi.
Talia frustrati viderunt multa, nec unquam 90
Gens infesta tuum potuit contingere corpus,
Donec purpurea emeritum insignire corona
Omnipotens statuit pater, è tenebrisque vocare
Jucundam ad lucem semper florentis Olympi.
Tum demum ipsius Ticini in littore captum 95
Sponte ferunt gladio colla objecisse secanda,
Et nil mutato lætum isse ad funera vultu.
Nec commune tamen fuit, aut sine numine lethum:
Nam caput exectum penitus cervice cadendo
Blandum nomen adhuc servantis cuncta sonabat, 100
Et longo erectus tenuit se tempore truncus,
Vivus adhuc veluti vigor, & vis pristina adesser.
Quo monstro attoniti crudeli cæde madentes
Agnovere Deum, veniamque immanibus ausis

Oran-

Orantes verum tenebris hausere fugatis. 105

Omnia quæ in numerum memores altaria circum
Dicimus; hic nullus qui non mihi succinat ordo est,
Nulla tuis quæ non titulis indulgeat ætas.

Nempe tibi primos pueri, mixtæque puellæ
Semper vere legunt flores, & cerea cantu 110

Dona ferunt, variisque onerant altaria frugum
Primitiis de more viri, matresque suorum

Ipsæ etiam tibi dant operum testantia fructum
Munera, bombycum folles, linique maniplos
E nodis, albumque oculo nigrante fasellum. 115

Tu populi præsens vota audis rite vocatus,
Avertisque tuis precibus mala plurima genti,
Concilians nobis aversum crimine nostro
Coelestum regem, & quodcunque piacula pubis
Infecere, tuo tu diluis ipse favore, 120

Et tua, qua multum polles, nos gratia servat.
Nunc vero si nostræ unquam fuit ulla salutis
Cura tibi, aut nostri si te movere labores,
Nunc ô! nunc pater auxilio, nunc munere nobis
Est opus alme tuo, tantis occurre periclis, 125
Quæ nostris, nisi pulsa vetes, cervicibus instant.
Inter se reges adversi bella laceffunt:

Mi-

Militis ipsi inopes nos semper prætereuntis
 Præda sumus: nostros manus est externa labores.
 Aspice nos, & tanta tuis dispendia pelle. 130
 Vitam inopem nostro liceat tolerare labore,
 Solarique famem, parvosque educere natos.
 Siquid præterea in nostris fraudisve dolive est,
 Corrige tu, & meliorem animum prece suffice genti.
 Nos furto nihil inter nos carpamus avari, 135
 Dives quisque suo; pateant noctesque diesque
 Prædia nostra: domus nullo custode relictæ
 Nullos nocturno metuant neque tempore fures.
 Ipsi jam culmis sint tuti arentibus agri,
 Prataque, sylvæque, & pictis vineta racemis. 140
 Surripiant nec iusta avari plus parte coloni:
 Affuescantque fatis dominorum inhibere juvencos,
 Sponte sua pactos nec agro subducere sulcos.

DIVO CASSIANO MARTYRI.

COMMENDO tibi, Cassiane, nostros
 Hic quoscunque vides virere agellos:
 Non frustra hoc pia struxerit vetustas

F f

Dictum

Dictum nomine de tuo facellum,
 Quo matres pueros gravedinosos
 Albenſes querulis ferunt grabatis,
 Et plerique tua levantur aura,
 Morbus quos diuturnior peredit.
 Idcirco id vetus, erutumque bellis
 Nuper Vida tibi tuus reſectum
 Forma reddidit elegantiore.
 Hinc nos aſpice, plurimumque noſtros
 Commendo tibi, Caſſiane, agellos.

D. CHRISTOPHORO MARTYRI.

CHRISTOPHORE, infixum quod eum uſ-
 que in corde gerebas,
 Pictores Chriſtum dant tibi ferre humeris:
 Quem geſtans quoniam multa es perpeſſus amara,
 Te pedibus faciunt ire per alta mari:
 Id quia non poteras, niſi vaſti corporis uſu,
 Dant membra, immanis quanta gigantis erant;
 Ut te non capiant, quamvis ingentia, templa,
 Cogeriſ & rigidas ſub Jove ferre hyemes.

Omnia

Omnia quod victor superasti dura, virentem

Dant manibus palmam, qua regis altus iter. 10

Quod potis, ars tibi dat, nequeat cum fingere vera:

Accipe cuncta bono tu bonus ista animo.

DIVO SILVESTRO PONT. MAX.

URBIS facerdos maxime Romulæ

Silvester olim cum fugeres opes,

Causam malorum, victitabas

Urbe procul latitans superba,

Soractis antro sive sub horrido, 5

Seu Tusculanæ rupis in angulo,

Ubi tuo hoc extat dicatum

Nomine nunc etiam facellum.

Ubi morari me quoque nunc juvat

Regis canentem coelituum aspera 10

Majore plectro personanda

Funera, carminibus Latinis.

Hic tu beata pauperie potens,

Parvoque lætus coelitibus parem

Vitam actitabas: non tibi aurum, aut 15

Purpura, non triplices coronæ

F f 2

Gem-

Gemmis nitentes multicoloribus,

Tanti ut decebat Pontificis caput,

Præstans sed alta mente regum

Altior omnium eras coronis.

20

Opes perosum te tamen occupant

Opes, & usque iis juncta potentia;

Repente dives fis, potensque

Urbis ad imperium vocatus.

Coeli secutus prodigia optimus

25

Cæsar relicta sede Quiritium

Tellure decessit Latina,

Sedem aliis positurus oris.

Urbem potentem Romulidum tibi,

Lateque regnandum Latium ferox

30

Concessit ultro, posterisque

Perpetua ferie insecutis.

Non tantum ut esset relligio suis

Vallata muris, tutaque viribus,

Vique abstinerent, atque cæde

35

Hac ratione truces tyranni.

Sed rex id egit maximus ætheris

Periclitatus, dives an is fores

Qui pauper olim, nec tibi æquus

Divitiis animus labaret:

40

Ut-

Utque eniteret conspicuo tua

Virtus theatro maxima, posteri

Quam deinde possent æmulari

Haud tibi degeneres futuri.

Non horruisti munera Cæsaris;

45

Non hæret ipsis divitiis malum,

Nobis sed ipsis; dantur æque

Nempe bonisque malisque habendæ.

Tu sicut ipsa pauperie prius

Dives fuisti, divitiis item

50

Pauper fuisti mox adeptis

Plurima egentibus erogando.

Non cruda duri robora militis,

Decebat ut tantum imperii caput,

Non arma formidanda terra,

55

Non tibi erant metuenda ponto.

Non proferendi cura erat imperi,

Urbesve captas adjicere urbibus,

Te sceptræ regum nil movebant,

Nil perituum animo extruebas.

60

Mens fixa coelo sed penitus tua

Regnabat alto exercita in æthere:

Ibi locabas regna, & urbes,

Quosque ageres alacer triumphos.

Ibi

Ibi beatus nunc ideo viges:

65

Curas inanes, & studia irrita

Mortalium spectas ab alto

Continuos miserans labores.

Tuis adesto: ne officiant opes,

Quas per te adepti sunt humiles, face:

70

Tuamque mentem illis precare,

Sintque tuis studiis potentes.

Mens prisca nostris, & pietas tamen

Resurgat ante in regibus, ii sacra,

Olim ut solebant, absque fraude

75

Mente pii tueantur ipsi.

D. AUR. AUGUSTINO HIPPONIS EPISCOPO.

UT te, dive potens Libyæ, nunc pectore toto
Accipio, patiorque libens, me lumine quando
Lustrasti vates olim, divumque sacerdos,
Nunc ipsos inter divos stellantis Olympi
Templa tenens: audi, atque tuas ne despice laudes,
Dum nos mortali facta immortalia voce
Libamus, sacrosque aris adolemus honores.

Huc

Huc omnis chorus, huc pariter juvenesque senesque
Ferte pedem, lætoque faventes agmine adeste.

Hæc est illa dies, penitus caligine merfis 10

Quæ claram rebus lucem attulit, atque nigramtem
Eloquio noctem insigni, tenebrasque resolvit.

Nam cui non notum quanta perculsa jacerent

Olim corda patrum formidine, queis pia cordi

Relligio? quem non Tyriæ telluris alumnus 15

Terruerat linguæ confusus fallere doctæ?

Cui non audacis, cui non audita furentis

In superos, superumque ipsum convitia regem?

Non tulit omnipotens genitor miseratus ab alto,

Et juveni immisit mentem se pectore toto 20

Diffundens; subito est oculis densissima nubes

Discussa, & ratio manifesta in luce refulsit.

Quos ah tum gemitus, quæ tum suspiria ab imo

Pectore jam culpam fassus dedit! haud mora victus

Exuit hostilesque animos, mentemque benignam 25

Accipit in veros divos, divumque parentem,

Jam melior, jam noster, amans quos oderat ante.

Protinus illa animi vis vivida, & aurea lingua,

Quæ modo coelicolas toties exercita contra est,

Invigilat veterum pro religione parentum. 30

Ille

Ille quidem in mediis hominum conventibus ore
Incipit effari immortalis gaudia vitæ
Ostendens, altique acie penetralia coeli
Mentis adit; sed quæ nunc prima exordia sumam?
Nam modo nascentis canit incunabula mundi, 35
Quis rerum fator, immensum per inane quis auctor
Terrarum validis vinclis libraverit orbem.
Nunc docet obliquos Solis Lunæque meatus,
Astrorumque vices, pascentiaque æthera dium
Sidera inexhaustis flammis laticesque coactos 40
Astra super, quæ dehinc liquidi ignis femina, quæ vis
Torqueat immensi irrequieta volumina mundi.
Addit coelicolum fedesque, domosque quietas,
Agminaque alituum superum ter terna recenset.
Quinetiam ulterius solertis lumina mentis 45
Sustollit, figitque oculos in luce suprema.
Qua ratione animæ nascentibus insinuentur,
Quæve animis natura, quis & vigor, omnia dictis
Illustrans: tum nescio qua dulcedine mentem
Captus, vitam aliam post secula fera futuram, 50
Atq; alios populos, nova regna, nova arva, novum æquor,
Aeraque, stellasque alias, renovandaque Lunæ
Lumina, nec motu volvendos ætheris orbes

Per-

Perpetuo canit: ac tempus jam jam affore, cum Sol
Aureus, atque suos dediscent fidera cursus. 55
Tum canit, ut multum miserans incommoda nostra
Vera Dei soboles, cœlo divinitus olim
Demissus Deus, intemeratæ virginis alvum
Implerit clausus: mox ut mortalis in auras
Prodierit puer: utque patres eduxerit antris 60
Morte obita infernis, magna & vi straverit hostem,
Regnatorem Erebi, spoliisque animosus opimis
Victor ovans rursus astra petiverit: addit & olim
Affore, cum terras iterum idem viset ab aula
Siderea, ut vitas hominumque & crimina discat 65
Quæsitior, damnetque Erebo (miserabile!) fontes,
Atque pios cœli vocet alta ad fidera manes.
Nempe iterum vita functis, ac lumine cassis
Pristina deberi sua corpora cuique ferebat.
Atque ideo contemnere opes, & gaudia vitæ 70
Mortalis lapsu subito peritura monebat,
Justitiamque, animisque Deum, & virtutis amorem
Infundens, veris purgabat pectora dictis.
Continuo in melius mores formavit, & artes
Humanas, legesque dedit, quas mille sequuntur 75
Nunc etiam gentes, observabuntque minores,

Dum circum astriferi volvetur machina mundi.
Quid mirum illius si, Sol quacunq̃ue recurrens
Aspicit extremum Oceanum, cita didita porro
Exiit immensum terrarum fama per orbem? 80
Quis nescit quantos etiam mox ille labores
Pertulerit sacra pro re, pro regis amore
Coelicolum objiciens certis sese usque periculis?
Ut formidatos toties superaverit hostes
Fandi ope? ut aversumque Deum mortalibus ægris 85
Assidua supplex prece conciliaverit? utque
Excidium patriæ belli flagrantibus armis
Inconcusso animo tulerit, plebemque patresque
Solatus? neque enim quisquam certaverit unquam
Laudibus, Augustine, tuis: tu maximus ille es, 90
Nobis labentem qui verbis restituis rem:
Templa tibi, tibi religio non perdita debet.
Te nunquam ullius fando violentia vicit:
Te nulla incautum veri sub imagine fugit
Pellacis hostis fallacia: solvere nodos 95
Tu bonus, atque dolos verborum aperire latentes.
Se tibi se ratio ostendit; tibi sæpe futura
Nosse datum, & vera populis prædicere voce.
Tu mulcere potens hominum fera pectora dictis

Exacuens,

Exacuens, animosque rudes formare colendo. 100
Nunc merito cœlum mortali corpore functus
Incolis, Æthereæque plagæ juga læta: tibi omnis
Astrorum chorus affurgit: tibi lucidus æthra
Siderea applaudit polus: altum nubila longe
Te nigra, te fugiunt, nimbique Auftrique mādentes, 105
Terroresque, metusque, & inexorabile lethum
Sub pedibus jacet: aereis tibi carmina campis,
Perpetuasque canunt laudes vatum chorus omnis,
Coelestum vatum chorus omnis, amœna per arva
Qui te incedentem medium comitantur ovantes, 110
Sublimemque humeris attollunt, atque beatos
Per cœli populos alacres arcana canentem
Magna ferunt, sistuntque supremi ante ora parentis.
Salve! inter fummos lumen venerabile divos,
Magne pater, facilis precibus nunc annue nostris, 115
Dum tibi solennem de more novamus honorem,
Et coetum celebramus: adi hæc tibi sacra secundo
Templa pede, & proprias tibi quas ereximus aras,
Seu Libyam patriæ captus telluris amore
Nunc colis, atque, Hippona, tuam: seu propter amœni
Ticini ripas Insubrum respicis urbes, 121
Ossa ubi marmoreo tua sunt tumulata sepulchro.

Da deinde auxilium pater: en! nunc aspice quantis
Degitur hoc ævi in tenebris, vitæque periclis,
Ut curæ nostra affiduæ præcordia carpant, 125
Utque auri malefuada fames, & dirus habendi
Ducat amor captos, veræ & rationis egentes.
Eripe nos his, sancte, malis: fit nescia vita
Culpæque, fraudisque, & prorsus criminis expers.
Suffice dehinc animis visum: da tollere mentes 130
Ad cœleste jubar, fontemque ad lucis, ut artus
Exuerimus ubi moribundos, Tartara fontes
Impia non fubeamus, & illætabile regnum.
Hoc precibus, pater, hoc prohibe, per siqua parentis
Longævæ est pietas, quæ te terraque marique 135
Sola anus ausa sequi per mille pericula quondam
Finibus excessit Libycis, patriaque relicta
Littoris Ausonii ignotas penetravit ad oras,
Nostraque nunc etiam tellus complectitur ossa
Illius, & proprias Divæ sacravimus aras. 140

JO. MATTHÆO GIBERTO
VERONÆ EPISCOPO,
NON IN ΑΠΟΘΕΩΣΙΝ RELATO,

QUI poterat fluxis unus succurrere rebus,
Atque hominum lapsos revocare in pristina
mores,

Coelestum æquiparans mortali corpore vitam,
Occidit ante diem, & spes nostras morte fefellit!
Scilicet omnipotens genitor mortalia nondum 5
Respicit, humanis sed adhuc irascitur ausis.
Spes mihi pacis erat, res citra posse ruinam
In melius verti, dum se & sua quisque retractat
Hoc duce, & egregias priscorum accingimur artes.
Hujus enim simulatque Atheism lux propter amoenum 10
Diffulsit, squalens ad tantum protinus omnis
Obductos oculos passim jubar extulit orbis.
Fortunatæ Atheſis ripæ, collesque beati,
Tam prope tam clarum quibus unis cernere lumen
Contigit, & primos tam sancti fideris ortus! 15
Tuque adeo, Verona, poli acceptissima regi,
Qui talem Siculis partum usque accivit ab oris,

Sa-

Sacrorum ut tibi præficeret, morumque magistrum
Esse daret; nec se penitus mortalibus ægris
Subducens pietas, terrenas linqueret oras: 20
Sed dictis ille, & rebus, rectique piique
Cordibus in nostris priscum renovaret amorem.
Illum ideo à teneris regum in penetralibus altis
Educi voluit, summisque assuescere rebus,
Mollis adhuc tenero cum vix pubesceret ævo. 25
Jam tum, Romulei accitu patris, atque senatus,
Illum Roma orbi mirata est jura ferentem,
Miratique duces pacis præscripta notantem.
Hinc acris vis illa, animi decora alta superbi,
Semper celsa petens, & nil mortale agitans mens: 30
Prodiga mens vitæ, nec habendi obnoxia amanti.
Nullæ non animis curæ coelestibus æquæ
Illum habuere: procul fuit omnis vana cupido,
Et quæ multæ hominum exercent præcordia pestes.
Unus amor recti, sanctique arrecta cupido 35
Una erat, & totum capiebat pectore cælum.
Ille, viam ingrediens, longe nos ante volabat,
Attollensque facem dextra vibrante coruscantem,
In tenebris nostras lustrabat lampade mentes,
Et recti, justique vias dabat esse patentes, 40

Illius

Illius impressis ponens vestigia signis,
Qui Deus humanos, morti obvius, induit artus.
Utque Dei ille animo observabat facta sequaci
Æmulus, humanis quantum fas viribus ulli,
Sic nobis, quibus est is honos, parque infula cingit, 45
(Atque utinam quoque par virtus, visque æmula mentis)
Illius ad speculum nostros componere sensus
Cura erat, & vitas hominum formare colendo.
Ille quidem, metuens ne sese gloria inanes
Tolleret in ventos, semper benefacta tegebat, 50
Diffimulansque premebat humi se sponte jacentem.
Attamen usque suo tralucens igne micabat
Proditus, & quo se premeret magis, hoc magis altum
Ore sonans cunctas tollebat fama per urbes.
Multi illum populi, multæque per oppida gentes 55
Optavere ducem, sibique affcivere magistrum:
Mortalesque adeo, quam densa in nocte jacerent
Oppressi admonitos, vitæ tædere prioris
Coeptum erat: hic illic flentes admissa per urbes
Longe alio versi incipiebant vivere sensu. 60
Jam sacris cedebat, ubique coercita frænis
Fraudumque, scelerumque licentia; jam nova rebus
Mutatis facies mortalibus apparere.

Jam-

Jamque sacerdotes casti; jam pectora virtus
Nunc meliora hominum, recti modo inhospita, habebat;
Jam templis antiquus honos, jam debitus aris 66
Cultus erat, cunctique suos desuēscere mores
Sponte sua, priscumque ætas meditarier aurum
Decolor, & versis hoc sole nitescere rebus:
Omnia lætari, spes heu! sed pascere inanes. 70
Cuncta Euri volucres sparserunt vota per auras:
Namque ecce! in medio cum vere tepentibus auris
Jam viret omnis ager, cum mille coloribus arva
Picta nitent, tenerasque omnis sese induit arbos
In frondes, tolluntque caput fata, & omnia rident, 75
Tum tacitis spes agricolis accenditur ingens,
Et cupidas penitus subeunt nova gaudia mentes
Ah! nimium ignaris sibi cœlo quanta paretur
Tempestat: namque ecce! ruens venit horrida grando,
Spemque anni una dies aufert, tot acerba labores! 80
Hæc, Verona, tuum populata est horrida agellum
Tempestat, qui cultus erat, qui floribus omnem
Afflabat late circum bene olentibus oram.
Giberto moriente, perit labor irritus omnis;
Præfide quo, tollens caput aurea fidera adibas, 85
Ut priscos jam non malles Zenonas apisci.

Occidis

Occidis ô nostri decus, & lux unica fecli!
Occidis, & rursus nos alta in nocte relinquis!
Te moriente, simul toto detractus Olympo
Sol penitus, rebusque videtur lumen ademptum: 90
In pejus jam cernere erit ruere omnia rursus,
Et bene cœpta iterum retro prolapsa referri.
Ut pro te cunctantem animam prior ipse dedissem,
Tercentumque alii, quorum minus utilis ætas,
Et virtus, longo tu vita dignior ævo! 95
Ipse mihi in cunis videor ceu mollibus infans
Desertus, media quem somnus nocte reliquit,
Cum sibi nutricis sentit solatia blanda
Dee, locum querulis omnem vagitibus implet.
Cujus ego admonitu posthac componere vitam! 100
Cujus ego impressis niti vestigia signis!
Quo duce tendere iter potero per devia cœptum!
Circum errant umbræ, tenebrisque involvor abortis;
Jamque magisterii, quodcunque est, poenitet hujus:
Quî potero dux esse aliis errantibus ipse 105
Obsitus, & nigræ noctis caligine pressus!
Tu mihi lumen eras! tu fax! tu prævius ignis!
Te sine nil dubiis mihi mens confidere rebus!
Omnis nostra perit penitus fiducia tecum!

H h

Tu,

Tu, coelestum agitans mortali corpore vitam, 110
Oblitusque hominem, & coeli cava nubila tranans,
Ardua terrarum nos relinquere mente jubebas;
Ostendensque breves quam sit mortalis ad usus
Conditio, quam nos fluxos natura crearit,
Suadebas, contra vulgi communia vota, 115
Mortales contemnere opes, contemnere honores.
Etsi dives opum flueret tibi copia semper,
Dives opum, tibi parcus eras, sed largus egenis.
Hinc etiam, quæ tantum alios quæsitæ fatigat,
Sæpe oblata, alta spreta est tibi purpura mente: 120
Longe alios flagrans inhiabas corde rubores.
Si tibi fors unquam, si tempora forte dedissent
Pro templis, arisque tuum effudisse cruorem,
Atque ita purpurea caput insignire corona,
Nullum ideo horrebas discrimen sponte subire, 125
Jam duris animum assuetus quæcunque ferendo.
Et si quando (etenim virtus obnoxia semper
Icibus, infestique pios odere profani)
Horrida tempestas te contra forte coorta est,
Inconcusso animo te fluctibus opponebas 130
Omnibus, & fractas temnebas arduus undas.
Nec tamen auctores noxæ, cum perdere posses

Ipse

Ipse tuis opibus, sævibas ultus in ipsos,
 Sed, veluti meritos bene, amica mente fovebas,
 Et caros inter nullo discrimine habebas; 135 7
 Tantum illis meliorem animum, mentemque precatus.
 Quæ nos erudiens propiora exempla docebas
 Ultro ignominiam ferre, & convitia inultos
 Æquo animo, & mala sponte pati, mentemq; benignam
 Concipere in meritos male, nec sua præmia cuique 140
 Reddere pro meritis, sed amando uno ordine habere
 Æque omnes, studia illius præclara secutos,
 Qui moriens nostro pro crimine versus ad astra
 Orabat veniam lethum intentantibus ipsis.
 Atque ideo tibi vita fuit discrimen ubique, 145
 Et labor, humanis dum te pro viribus effers,
 Terrenisque animo, quantum potes, eximis oris,
 Assiduum ducens contempto foedere bellum
 Cum scelerum invictis auctoribus, undique duris
 Hostibus objectus, quos in te armabat Erinnyes 150
 Addita, & infernis tibi erat certamen ab oris;
 Corporeisque animo obluctatus pestibus acris
 Gaudebas varios nunquam tibi deesse labores,
 Et tibi ludus erant certamina, cuncta ferendo. 7
 Nunc tibi parta quies, tibi pax secunda laborum. 155

Et quamvis nos imbelles, orbique relictī
Tristemur; quamvis fufis Verona capillis
Sæviat, & mœstis ululatibus impleat auras;
Tu tamen ô Pelagi tantis defuncte periclis!
Tot maria emensus, tot tempestatibus actus, 160
Optato frueris portu, & tuta arce receptus
Despicias errantum casus, miseratus ab alto,
Et nostros ope, sancte, levas propiore labores.
Quandoquidem Superum domus illa, impervia vivis,
Nunc tibi aperta patet, patet alti janua cœli: 165
Lucis inaccessæ diffuso lumine fulges
Aureus, & quo cuncta beantur, Sole reluces;
Quasque preces longe fundebas nuper ad auras,
Nunc patris ad solium omnipotentis faris ad aures.
Et quamvis cœli nondum dignentur honore 170
Mortales, noctis densa caligine pressi,
Tu tamen æternum titulis florentibus ævum,
Immixtus Superis, agis altis ætheris oris.
Tot Divos terra genitos veneramur ad aras
Projecti, quorum tantum benefacta minores 175
Credimus, & tenuem vix famæ accepimus auram:
Verum oculis tua nos his hausimus aurea facta,
Irreprensa, sacro Divum dignissima honore.

Scilicet adveniet, nec fera morabitur ætas,
Cum te mortales vulgo per templa, per aras 180
Ore sonent, humilesque vocent in vota, tuique
Nominis objectu supremi numinis iras
Placabunt, statuentque tuo de nomine templa.
Spero equidem pater omnipotens tua nomina ab alto
Audiet ad tumulum orantes; tu, vota secundans, 185
Quæ non humanis opibus, non artibus ullis
Conferri possunt, cunctis mirantibus edes;
Et tabulas templo testantes omnia figent.
Jamque hujus mihi nescio quid rumoris ad aures
Repit, & hanc in spem vicinas erigit urbes. 190
Illum carminibus me in secula mille juvabit
Æternis aperire diem, sacrisque dicare
Annua, quæ feri celebrent toto orbe nepotes.
Interea mihi sanctus eris, mihi fideris instar.
Ætherei, unde meæ veniat lux plurima nocti. 195
Jamque adeo magnis magnum decus addite Divis,
Jam votis hominum assuescens, Giberte, vocari,
In melius flecti cœptis ne defice rebus:
Et, quanquam nos arma premant, hostisque superbus
Victor ovans sævo nostros terat undique bello, 200
Et pulchræ Italiæ immineat, sacrisque Quiritum

Moenibus, atque orbis raptis aspiret habenis;
 Haud tamen ipse velim super his te multa moveri
 Nunc primum, primasque preces consumpsisse precando.
 Sunt alii, quibus hæc curæ, toto æthere Divi. 205
 Ipsa Dei genitrix, cœli regina periclo
 Huic aderit, natique pedes complexa Tonantis
 Nos tutos dabit, & si præstet, ad otia reddet,
 Nec finet everti sua tot delubra, tot aras.
 Te vero, quæ cura fuit, dum vita manebat, 210
 In terris, eadem cœli super astra sequatur.
 Aspice nos propius, quæque intus bella fatigant
 Convulsos animos propiora averte pericla.
 Scis quid opus, nostris quid tantum mentibus obftet,
 Scis, pater, & coram flens mecum es sæpe locutus. 215
 Luce nova adveniens illustres pectora nostra,
 Ut nostri ah! nimium, & nostrorum semper amorem
 Exuti, ac vitæ curas mortalis inanes
 Obliti, vacuas tollamus ad æthera mentes;
 (Atque ibi regnemus securi, ibi nostra locemus 220
 Sceptra, hominum varios nunquam metuentia casus;
 Quove graves pater omnipotens attemperet iras,
 Nec novet excidiis res versas funditus omnes,
 Ipsi nos versis renovemus mentibus ultro.

Mute-

Mutemus mores, veterumque insignia nobis

225

Aptemus studia, & nostros antiqua labores

Respiciens pietas subeat nova corda; noventur

Secula; converso redeat gens aurea mundo.

DIVO HOMOBONO CREMONENSI.

BEATE pauperum pater,
Decus Cremonæ, Homobone,
Juva tuos cives tuis

Cantu vacantes laudibus.

Nil post Deum, Deique post

5

Magnam parentem virginem

Noster chorus te sanctius

Colit sacra tibi die.

Sensere nostri sæpius

Tuam patres præsentiam,

10

Dum supplicum victus prece

Nostris ades periculis.

Tu sæpe nobis percitum

Ira Tonantem mitigas,

Nec in merentes nos finis

15

Sævire pœnis debitis.

Non

Non templa frustra ponimus,

Araſve dictas de tuo

Vetusta rite nomine

Dicavit olim civitas.

20

Hæc consecuti nobiles

Tui labores præmia,

Dum more Divum degeres

Vitam caduco corpore.

Tu mente cælum cogitans,

25

Deum gerebas pectore,

Quem deperibas unice,

Rerum tuarum nil memor.

Tu largus indigentibus

Eras, profundens omnibus,

30

Parvum tuo quod prædium

Vix suppetebat victui.

Quod erogabas, largius

Supplebat illico Deus,

Et tosta liba crescere

35

Sunt sponte visa in arcula,

Quid? obvio cum pauperum

Non abnuisti coetui,

Quod afferebas vineæ

Fossoribus pactum merum,

40

Cados

Cados inanes prodigus

Lympha replesti fluminis,

Quæ visa mox bibentibus

Merum colonis nobile.

45

Per se tibi templi fores

Ultro patebant vi sua,

Dum nocte concinentium

Choros adires flaminum.

Ascriptus inde coelitem

30

Choris beatis, indicas

Apud Deum qua polleas

Rerum fatorem gratia.

Funus venit ad tuum:

Cæci vident, claudi meant,

35

Muti loquuntur, audiunt

Surdi, levantur languidi.

Quin & sepulchrum sub tuum

Ducunt furore percitos,

Nunc usque cedit protinus

60

Vis inferæ potentia.

Regi tamen sit gloria

Horum datori munerum,

Qui trinus unus omnia

Regnat Deus per secula.

65

D I V O
THOMÆ AQUINATI.

LÆTA dies nobis rediit volventibus astris,
Qua Volsi Thomas decus, & lux unica Aquini
Digressus terris cœli aurea templa petivit.

Ferte rofas, date thura, pio date carmina vati.

Ille Deo ante diem plenus, puerilibus annis 5

Mortales contempsit opes, contempsit honores,

Quicquid opis potuit miseris partitus egenis,

Quos exercebant morbique, algorque, famesque.

Nobilium longe fugit tecta ampla parentum,

Fortunamque domus: inopem traducere vitam 10

Maluit, atque humiles coetu cum paupere fedes

Antetulit habitare, rudi male tectus amictu.

Fortunate puer! non hæc sine numine venit

Mens tibi, sed teneris jam tum Deus adfuit annis.

Fortunas fragiles, perituraque gaudia vulgi 15

Despiciens, sequeris longe meliora, supernisque

Aspiras opibus Divum, regnisque beatis,

Nulla tibi quæ vis unquam, nulla auferat ætas.

Si non regifico hic tibi dives regia cultu

Luxu-

Luxuriat, si non œstro fulgens comitatus, 20
At secura quies, & raris nota voluptas:
At tibi tranquillam permulcent otia mentem,
Otia læta, quibus mortales pectore curas
Exutus vacuo egregias amplecteris artes,
Atque choris prope par degis cœlestibus ævum, 25
Regum sceptrâ animo superans, ipsaque beatus
Pauperie, duris dum pares legibus ultro.
Fortunate animi! egregias divinitus artes
Hic haurisque, colisque; tibi se recta loquendi
Ostendit ratio in dubiis veri omnibus index, 30
Ne quis fallaci tenebras offunderet astu
Verborum, & nigram lucis sub imagine noctem.
Hic etiam penitus sese omni ex parte videndam
Ostendit Natura parens tibi dædala rerum,
Et causas penitus dedit alte accesse repostas. 35
Insper & cœli numeros, mensusque, viasque,
Et superos aperis motus ratione, nec ulla est
Ars usquam, docto quam non vulgaveris ore:
Pectore nil intentatum, nil linquis inausum.
Quid recti mox per populos præcepta canentem, 40
Unigenæque Dei, veterumque oracula vatum
Pendentem referam? mortalia pectora veri

Implesti accendens lucis coelestis amorem.
Tu quoque divina pro re, pro religione
Pugnando, in populis ubi plurima sæpe coorta est 45
Seditio, averfas revocasti in pristina mentes,
Auctoresque mali multa ratione subactos
Urges voce, adigisque invitos vera fateri.
Aurea adhuc monumenta manent divina reperta,
Thesauris fensa orando è coelestibus hausta, 50
Pro quibus optabas (tibi veri tanta cupido,
Tantus amor coeli) mortalem effundere vitam
Fortiter, atque tuo testari vera cruore,
Et petere insignem palma è victrice coronam.
Atque ideo in terris tibi sæpe affulsit ab alto 55
Coelicolum pater, ac pleno se numine fudit,
Quo præsente datum tibi sæpe micantia Divum
Templa animo peragrarè, polique arcana referre.
Sæpe hominum tacitas simulato in pectore curas
Detexti: sæpe instantes morbosque, famemque, 60
Præliaque, cladesque, & funera prædixisti.
Te nulla inferni potuit vis vertere monstri:
Nil animi nocuere truces, sine corpore vulgus
Nubivagum, aereas quos clam volitare per auras,
Atque hominum perhibent mentes abducere recto. 65

Pesti-

Pestibus his magna invictus virtute resistis,
Et puram puro servasti corpore mentem
Integer: intactum flexit te nulla cupido,
Nulla Venus, nulli subierunt pectus amores:
Unus amor coeli supero tibi venit ab axe. 70
Ipse fator rerum rex omnipotentis Olympi
Usque amor, usque tibi dignis fuit ignibus ardor.
Hunc unum captus sequeris, hunc faucius unum
Noctes atque dies flagranti pectore versas:
Hoc sine dulce nihil tibi erat, nec amabile quicquam. 75
Quicquid agis, quicquid moliris, ad æthera versus
Usque adeo hunc supplex ante omnia consulis unum.
Ipse tibi afflatam manifesto numine mentem
Firmabat, votisque tuis nihil abnuvit unquam.
Te vario hinc illinc positi in discrimine adibant 80
Suppliciter; tu dexter opem præsensque ferebas
Omnibus, atque tuo servati munere abibant.
Te quoque fama refert, prece dum vim tendis Olympo,
Funere jam elatos revocasse ad munera vitæ.
Hæc adeo ætherei tibi erant commercia coeli 85
In terris: quoties focii te nocte silenti
Deprehendere, tuos dum in templo affaris amores?
Ara vetus stabat, stabat venerabile faxum

Su-

Supra aram nostræ fervans simulacra salutis
 Pendentem coeli ferali è stirpitate regem. 98
 Hic tibi, consuleres tacitus dum numen amicum
 Multa super Christi latitanti corpore in almis
 Frugibus arcana vi, quæ libamus ad aras
 Pro veterum tauris, pro sanguine quadrupedantum,
 Reddita vox coelo, templumque audita per omne est: 99
 Maeste animo insigni, mortali corpore Thoma
 Septus adhuc habili hausisti mysteria mente,
 Quæ vix coelestes animi coelestibus oris
 Securi norunt: sed quæ satis ampla tuarum
 Præmia erunt laudum? quæ merces grata laborum? 100
 Tu mihi solus, ais, magna atque uberrima merces
 Tu mihi solus eris: nihil ô! nihil apprecor ultra.
 Hac vice sermonum oblitum mortalia cuncta
 Te perhibent, coelique oculis adiisse profunda.
 Namque ab humo te sublatum (mirabile visu!) 101
 Cernebant, ea dum fierent, pendere per auras,
 Libratumque solo nil jam debere relicto.
 Qualis avis, liquido dum captat flumine piscem,
 Stat super, & levibus vix aera conciet alis.
 Qualis item volucrum regina, liquentibus auris 110
 Summa tenet, radiis oculos dum explorat acutis.

Quanta

Quanta tuam hic porro mulcebant gaudia mentem?
Quantus amor? te ô! felicem quanta voluptas?
Tunc tibi lætitia liquefacta in pectore corda
Crediderim, & membris penitus stillasse solutis, 115
Molleque prædulci flagrasse cupidine pectus.
Quas ego opes regum his? quos victo ex hoste triumphos
Contulerim? quos non mortales sanus honores
Posthabeam? tantum istius me tenuis amoris
Corripiat scintilla tuo de fomite lapsa, 120
Et rapido algentes mihi torreat igne medullas.
Tu pater hæc tu nos divinæ incendia flammæ
Erudias bonus: has felices suggere tædas,
Ut versi in melius renovatis moribus ultro
Placemus superum regem, quem crimine nostro 125
Læsimus, & iustas crebri irritavimus iras.
Sancte veni, precibusque tuas mitissime nostris
Junge preces, nobisque tuo placabile numen
Concilia adventu, nostrisque occurre periclis:
Respice nos duris attritos undique bellis. 130
Hinc atque hinc hostes fessis crudele minantur
Exitium; jam capta Rhodos, jam Pannonia omnis
Debellata jugum subiit. Quin nuper ab Afris
Infestis vis ventorum pia reppulit arma.

Pro

Pro trucibus mare pugnavit prædonibus in nos 135
Iratum, cœlumque piam intractabile causam
Damnavit nostra hostiles pro classe per undas
Disjecta: evasit raro cum milite Cæsar,
Ah dolor! & laceras vix legimus æquore puppes.
Tende, piis redeat vigor in præcordia priscus, 140
Et nostris rursus assuescat victoria dextris.
Nunc ô! si vestro sit quisquam è sanguine ductor,
Qui decus antiquum, laudesque imitatus avorum
Obvius amplexis magno sub Cæsare rebus
Succurrat, patriisque avertat sedibus hostem. 145
Sit vestræ tibi cura domus, sit cura tuorum
O Avalæ gentis decus, utque ex orbe tenebras
Unus tu sola quondam ratione fugasti,
Gentibus & clarum potuisti ostendere lumen:
Sic eadem quoque nunc aliquis de stirpe nepotum 150
Terrorum has tenebras victricibus auferat armis.
Atque adeo hunc juvenem pietate & fortibus ausis
Insignem, modo qui generi superaverat unus,
Omnipotens pater his velit aspirare trophæis.
Non ille ignarus decorum, non ille triumphis 155
Insuetus, veterum sed famam egressus avorum
Tanto operi sat erit, nec onus detrectat iniquum.

Hunc

Hunc olim Italiæ portus lætantis, & urbes
Excipiant redeuntem, armis felicibus ultum
Argolicas arces, Solymamque, & nobile bustum. 160
Vix prædam ingentem capiant, Turcasque frementes
Regia Parthenope, Prochyteque latrantibus undis
Cincta, Pythecusæque, & vestri moenia Aquini.
Quod si perstat adhuc cœli tamen ira, malisque
Nondum finis adest, etiamque admissa luendum, 165
Nec male amica viro hanc permittunt tempora laudem,
Huic peperit sobolem egregiam pulcherrima conjux.
Qui pueri! quantum ostentant virtutis amorem!
Nec jam ullum occasum metuit domus alta, nec ullum
Progenies finem; spes fulsit tanta nepotum. 170
Hæc saltem de tot natis crescentibus uni
Debita suspensis maneat victoria bellis,
Si tibi nunc intra Sirenum moenia templa
Alfonfus dicat, & propriam pater erigit aram.
Ille suis laudem eximiam concefferit ultro, 175
Nec pulchris genitor natorum inviderit ausis.
Tolle tuum cœlo genus, & res aspice nostras.

DIVÆ MARGARITÆ VIRGINI.

NUNC te, Diva, canam, quando tua templa
 sacerdos
 Ingredior, custosque tuæ novus addicor aræ.
 Nympha decus cœli, quam late fama sequuta est
 Per gentes sævum non expavisse Draconem
 Squamigerum, ingentem, & cristis capita alta ferentem.
 Non te vesani valuit vis ulla tyranni
 Vertere, non diræve minæ flexere, precesse,
 Non ingens auri pondus, non munera opima.
 Ille tuo ardebat nimium crudeliter igne,
 Optabatque tuos thalamos accensus amore; 10
 Quandoquidem Armenias par forma inventa per urbes
 Nulla, tamen multæ Armenias viguere per urbes.
 Mortales sed enim tu non dignata Hymenæos
 Cœlesti face flagrabas, & regis amore
 Coelicolum, cui formam uni, mentemque sacraras, 15
 Pro quo etiam tantos voluisti ferre labores.
 Hunc unum suspirabas, hunc scilicet unum
 Noctes atque dies infixum corde gerebas.

Quin

Quinetiam vera pro religione pudoreque
Ultro læta dares gladio cum colla secanda, 20
Hunc unum exiliens caput à cervice vocabat.
Ille igitur tibi, conditio ut mortalis adempta est,
Pro vita moribunda, & pro spretis Hymenæis
Continuo dedit æthereas regnare per oras,
Felices populi degunt ubi morte carentes 25
Æternum, pascuntque optato lumina vultu
Numinis immensi, superum quæ immensa voluptas.
Hic tibi celsa domus, molemque & corporis artus
Hic habitas exuta, tibi mortalia regna
Sub pedibus, tu coelivagis immixta puellis 30
Æthera per superique incedis fidera Olympi.
Nempe choros cum sæpe vocat, festasque choreas
Siderei regina poli, veniuntque vocatæ
Mille nurus, cinctæque olea felice puellæ,
Secreti qua læta magis plaga lucida coeli, 35
Ipsa venis forma ante alias spectabilis omnes
Nympha decus coeli ô pulcherrima Margarita!
Omnis te sequitur chorus; omnes lilia matres
Cana tibi sternunt, tibi narcissosque rubentes
Sub pedibus, capitique addunt redolentia ferta. 40
Ipsa suas tibi partitur sanctissima curas

Æterni regis genitrix domina ætheris alti,
Cum mortale genus cœli miseratur ab arce,
Atque iras nati meditatur flectere iustas.
Nos ambæ aspicitis simul, arcetisque periclis, 45
Nec te compellat nequicquam nomine quisquam.
Te matres facilem partus jam mensibus actis
Implorant, mediaque vocant in morte jacentes:
Ipsa faves Lucina, tuo se munere lætæ
Incolumes testantur: adit tua protinus omnis 50
Hinc delubra chorus matrum, & tibi sacra quotannis
Dona ferunt, nataque docent connubia nondum
Expertas primis tua templa invisere ab annis,
Et votis venerari, & sacras dicere laudes.
Salve coelicolum virgo decus innuptarum! 55
Huc ades: & quamvis alibi majoribus aris
Templa tibi fumant, cœloque minantia tecta,
Nec tamen ex longo addictam tibi sperne Cremonam:
Sed quoties hanc thura tibi incendemus ad aram,
Læta veni, & facilis nostris, Diva, annue votis. 60
Aspice ut Italiæ felicem hanc divitis oram
Servitio usque premant externi, ut finibus hostes
Nunc hi, nunc illi in nostris æterna fatigent
Bella, nec Italia possunt decedere victa.

Nos

Nos fessi rerum interea victoris iniqui 65
 Præda fumus; coram aspiciamus populatibus arva
 Nostra rapi, nostros maculari cæde penates.
 Pinguia jam squalent abductis arva juvencis
 Undique, præcipitesque fugam petiere coloni.
 Civibus ô! tandem lucem da cernere nostris, 70
 Et populis redeat vetus in præcordia virtus.
 Inter se positis ultro civilibus armis
 Pacem agitent, unaque velint occurrere pesti
 Communi, atque ferum divellere finibus hostem.

DIVÆ MARGARITÆ VIRGINI.

MARGARITA, tuam, senium quam ever-
 terat, ædem

Vida tibi è patrio marmore restituit.

Pro qua si pietate ulla est ei gratia apud te

Parta, facerdotem respice, Diva, tuum.

Non aurum, non, quos vulgus suspirat, honores, 5

Non, longa in terris sit sibi vita, petit:

Verum

Verum illum sibi concilies, cui sanguine fuso,

Cui simul æterna virginitate places.

Numen ut illius in morte experiatur amicum,

Illius inque piis sit pius usque choris.

10

DIVÆ PELAGIÆ VIRGINI.

TU quoque carminibus, Pelage, memorabere
nostris,

Parva meis cui flore halat penetralibus ara,

Diva, olim Armenias inter celeberrima nymphas,

Fax juvenum: neque enim melior fuit altera forma,

Ornatuque prior, gressum quacunque ferebas,

5

Antiochi mediam pube stipante per urbem,

Gemmiferum caput attollens, auroque relucens,

Ore oculisque faces jactabas, unde juvenus

Pestem animis male cauta, acremque bibebat amorem;

Et tibi ludus erat cupidos suspendere amantes,

10

Ac torquere diu: foribus tibi pendula ferta

Semper erant, querulumque iterabat janua carmen:

Nec tua erant stratis sine limina amantibus unquam,

Quæ miseris durum præbebant nocte cubile.

Hæ

Hæ tibi erant artes, primæ hæc commercia vitæ. 15

Ast ubi verus amor cœlo te cepit ab alto,

Corque tibi omnipotens divinitus attigit aura

Ad miras vatis voces & verba loquentis,

Continuo totis tota es resoluta medullis,

Et tibi delicuit, glacies ceu, mobile pectus. 20

Atque ubi sublata est oculis, quæ plurima nubes

Te circum caligabatque, aciemque premebat,

Ne cœli quires jucundum cernere lumen,

Quæ facies rerum horribilis, quæ noctis imago est

Visa tibi! quantus tibi pectus perculit horror! 25

Vidisti fueris quam tetro obnoxia monstro:

Vidisti quibus in tenebris, quantisque periclis

Expositam certæ morti te sponte ferebas.

Ah! nimium secuta mali, secuta pericli,

Ni tibi dexter opem supera Deus arce tulisset. 30

Ac veluti pelagi in medio pugnantibus austris

Siquis forte, gravi qui vinctus membra sopore

Nil sensit, dum sævit hyems, mox fluctibus actus

In ficcum, somno excitus quanto æquora motu

Turbentur videat, quantas evaserit undas, 35

Syrtesque, scopulosque & navifragos Euripos,

Horreat, & tutum vix sese in littore credat.

Sic

Sic tu Nympha mali admonita, instantisque pericli,
Quos pelagi fluctus, quantos enaveris æstus!

Horrebas vitæ studia illaudata peractæ 40

Incusans, tendensque ambas ad sidera palmas,
Flebas, purpureasque genas largo imbre rigabas
Pacem orans, imoque trahens suspiria corde.

Jamque animos penitus sensusque oblita priores
Rejicis ornatus veteres, corpusque superbum 45

Frigore vix prohibens hirsuto involvis amictu,
Fortunasque omnes, quarum tibi copia larga,
Venturi secura, inopum partiris in usus.

Jam tibi lucentes gemmæ, jam purpura, & aurum,
Tecta que marmoreis fordent subnixa columnis. 50

Jam species vilis, jam vilia munera formæ,
Et solitum tibi dulce nihil: mortalia temnis
Omnia, sublimique animum defigis Olympo.

Ille sibi æterno te captam junxit amore,
Qui nos morte sua tenebris eduxit ab atris, 55
Criminaque effuso deleuit nostra cruore.

Huic uni te, Nympha, colis, huic pectus uni:
Hos unos tacito suspiras pectore amores.

Atque ideo vitas hominum vestigia, & urbem
Effugis incommitata, petis loca sola, nec horres 60

Præ-

Præside freta Deo sævarum lustra ferarum.
Non tamen omne solum cordi tibi; sed placet unus
Montis oliviferi, Solymorum qui imminet urbi,
Altus apex, quem sæpe tuos audimus amores
Cum fociis lustrasse Deum sub mole latentem 65
Corporea, fessumque oleis jacuisse sub altis.
Quove pudicitia incolumi vis omnis abesset,
Veste genus mentita, virumque imitata latebas.
Fortunata, amplis opibus, rebusque relictis
Sede sub angusta, tugurique in pauperis antro 70
Pauper agis duram non paupere pectore vitam.
Vincis opes animo, nuper quibus ampla fluebas,
Nec quicquam tibi deficit, habes quando omnia in uno,
Quo frueris, quo cuncta refers; ille omnia solus
Est tibi: nil illum præter tibi, quem cupis unum 75
Saucia, suspirasque, imisque è sensibus ardes,
Noctes atque dies animo hæc una addita cura.
Sæpe ideo terris subvecta mente relictis
Tolleris alta petens, liquidumque per aera vecta
Carpis iter, superas nubes, atque æthera tranas, 80
Sanctorumque acies volucrum ter terna pererras
Concilia, hac illac vestigans lumine passim
Quem fine fine ardes, quem cor tibi deperit unum,

Donec eum teneas tandem complexa repertum.
Illum animo, tota illum hauris lætissima mente: 85
Totum obiens acie (neque enim dimittis) acuta.
Nec tibi divina labefiunt lumina luce,
Qua frueris, miraque animum dulcedine pascis.
Interea exanimum lethi ceu frigore corpus
Labitur, & dulci torpent tibi membra sopore. 90
Et pigeat castas post vincula sacra puellas
Spernere mortales ignem unum propter amores?
Non tamen invidia volucer tibi defuit hostis
Noctipotens pulchris semper contrarius orfis.
Ille tibi memorabat opes, memorabat amores, 95
Quos fugeres, priscae & revocabat ad otia vitæ
Mollia, defidiaſque, animum convellere nixus.
Tu saxo veluti turris fundata vetusto
Stas contra, & fractas objectu rejicis undas,
Illius objectu, cui toto pectore flagras. 100
Te quoties petiit, toties certamine victus
Cessit, & exutus, fidit quibus, arma reliquit,
Usque adeo, ut pugnæ fugeret se credere iniquæ,
Et tremere nigris manus importuna sub oris.
At nonnulla etiam duræ solatia vitæ 105
Hic tibi erant aliunde, cohors neque deerat amantum:
Nam

Nam vulgo tuguri ante fores examina fera
Sæpe audita ferunt superum sub nocte volucrum
Ludere, & in numerum liquidos tibi fundere cantus.
Tunc etiam quandoque, antro cum exire juvabat, 110
Ibas, & loca plena Deo, sola sancta legebas,
Et fortunatas lustrabas lumine sedes,
Unde salus hominum infanda trabe nexa pependit.
O! illis mihi si quoque detur degere in oris,
Quod superest hujus moribundo in corpore vitæ; 115
Dulce foret sacra vestigia ponere terra,
Atque vias legere interdum, quas ipse per olim
Sæpius audirem regem omnipotentis Olympi,
Quando (humiles nam me retrahunt onera invida curæ)
Pressus humi nequeo sublimem tollere mentem 120
Ad cœli jubar, & superas percurrere sedes.
Sic animum saltem dulci solarer amore,
Inspiciens tantorum operum monumenta per agros,
Felices agros nimium! felicia rura!
Felices montes! pedibus quos presserit ille, 125
Felices fontes! queis labra admoverit ille!
Nullum mane mihi, nullus mihi vesper abiret,
Quin tumulo accumbens venerarer nobile bustum,
Saxa lavans lacrymis, fortunatumque sepulchrum

Amplectens, cui divinos tegere obtigit artus, 130
Donec ad æthereas redivivus surgeret auras.
Tum si quis mihi demonstret, quo pulvere fusus
Divinus cruor, ore legam, terræque beatæ
Sæpius accurvus nunquam fatis oscula figam.
O! saltem si, cum mihi venerit ultimus ævi 135
Finis, ibi fessæ vitæ claustra relinquens
Sensibus extremas auras fugientibus hauriam,
Quas moriens heros posito capite expiravit,
Tum mihi felici quam molliter ossa quiescant?
Hæc tibi semper erant; nec te ulla avertere, Nympha,
Tempestas potuit tam turbida, quin loca adires 141
Ardua quotidie, lacrymarumque imbre rigares,
Donec languentes te mors fera exuit artus,
Et superas anima petiisti præpete sedes,
Is ubi in amplexus nunquam fallentis amantis 145
Sæpius, & dulci frueris per secula amore.
Ille tibi spretis pro gemmis, murice, & auro
Indutæ cœli æterna dat luce nitere.
Pro juvenum coetuque, & pro nuruum famulatu
Aligeris immixta choris, immixta puellis 150
Cœlivagis plaudis choreas, & carmina promis.
Ipse tibi consors patriæ non immemor olim

Usque

Usque comes graditur pulcherrima Margarite,
Nec fine te juvat æternæ indulgere choreæ.
Salve, Diva, Erebi terror, decus addita cœlo ! 155
Accipe, nunc tibi quos utcunque novamus, honores.
Promeritæ tibi templa damus, tibi ponimus aras,
Atque tuo frumentiferos de nomine campos
Diximus : ipsi etiam norunt tua sacra coloni :
Serta tibi è primis suspendunt spicea aristis, 160
Pomaque, mellaque purpureosque è vite racemos,
Præsentemque vocant agris, pecorique fatisque,
Arboribusque : rogant ne culmos aspera adurat
Rubigo, grandoque leves terat horrida aristas ;
Neve nemus lætum vites coquat alba pruina, 165
Decutiatque novos exusta ex arbore flores,
Neu pyrus arefcat, foliisve uberrima morus,
Neve apibus noceant longæ mala frigora brumæ.
Plurima præcipue volitans lactentibus absit
Messibus, heu ! nostris nunc primum cognita terris, 170
Prataque ne nigro viridantia demetat ore.
Sit lætum pecus omne ; lupus procul absit acernis
A stabulis, valeantque canes : sit rustica proles
Vivida : ne pubes sit turpi obnoxia morbo,
Nec fleat informi lapsos de vertice crines. 175

Nos

Nos vero, humani generis quos invidus hostis
Insidiis petit, & recto deducere tendit,
Respice, Diva: vides quibus undique pectora captet
Nostra dolis, quot se in facies, quot vertat in ora
Abditus, incautosque occulta indagine cingat. 180
Nunc Veneris curis paulatim innectit amaris,
Illecebrasque animis, atque otia inertia suadet,
Adque epulas vocat, & nocturnæ pocula mensæ:
Nunc petit injecto ventosæ laudis amore.
Sæpe ostendit opes, interdum ostendit honores, 185
Invidiaque, odiiisque animos inflamat acerbis.
Quot scelerum facies, illi tot retia, queis nos
Implicitet, & varia deludat imagine captos.
Eripe nos, precibusque tuis evadere casses
Detur, & occultas hostis deprendere fraudes: 190
Quandoquidem tectis potuit te fallere nunquam
Irritus ille dolis, semperque irrisus abivit.
Hos tu non ignara modos nos instrue, & artes,
Et tibi fit pietas nostra, ô pulcherrima, cordi,
Te quamvis parvo colimus, Pelagia, facello. 195

COELITIBUS VIRGINIBUS.

COELI deliciæ beatioris
Quid vos in superum domo puellæ,
Tam multis rear actitare seclis?

Vos mi dicite: vosne sempiterna

Juvant otia, & usque feriat

5

Cordi est perpetua frui quiete;

Dum vestros animos alit voluptas

Illa illa illius affluens ab ore,

Aspectu omnia qui beat vel uno?

An vos ô! potius juvat choreis

10

Indulgere, chorosque ducitare

Ad coeli numerum usque concinentis?

Vos ô! vos videor videre molli

Stellatis pede lufitare in hortis

Molles, lacteolas, venustulasque.

15

Quam vos quam juvat insequi usque amantem

Formosum placitæ arbitrum choreæ!

Quam vos carmina dicere usque amanti

Ductori placitæ juvat choreæ,

Qui quocunque oculos, & ora vertit,

20

Hauftis omnia amant repente flammis!

Quam

Quam vos quam juvat undique expetitas
Huic nescisse virum, huic necem subisse,
Pro vobis quoque qui integer peremptus!
Hunc ut sensibus intimis amatis,
Toto ut pectore deperitis unum,
Et vestro est in amore nil amarum:
Hæc mi dicite virgines. Sed unum est,
Quod nunc vos aliud velim rogatas:
Id mi dicite puriter roganti,
Hæc inter quid agunt mei ambo ocelli
Margarita rosa prior recenti,
Et forma Pelage haud minus venusta,
Quas nos plus oculis amamus ipsis
De nobis meritas bene, atque amantes?
Ecquæ illis aliæ venustiores
In vestra choreæ vacant corona?
Ut ô! ut mihi nunc videntur ambæ
Post cœli dominam, Dei parentem
Præluce, aliasque præterire
Subsultim celeris duces choreæ!
En! blando ut pede, blanduloque motu,
Casto ut corpore, castulisque ocellis,
Hæc ut purpureo rubens in ostro,

27

30

31

40

Illa

Illa ut candidulo albicans ligustro, 45
 Lætæ virgineis utræque palmis !
 Salvete ô simul ætheris puellæ
 Omnes aureolæ, integellæ & omnes !
 Nos interdum opibus juvate vestris,
 Qui mortalibus ignibus calemus ; 50
 Vestræ nos facis ustulate flamma.

D E DIVIS COELITIBUS.

ADESTE mecum, virgines, & integri
 Pueri & puellæ, & omnis ætas, maxime
 Casti, & pudicæ conjuges adhuc viris
 Junctæ, aut solutæ vinculis jugalibus.
 Neque non vocamus, quos juventæ nequiter 5
 Piget peractæ, admissa poenitentia
 Ex corde, ab imo diluentes pectore.
 Adeste, mecum laudibus sustollite,
 Quos præterivimus, beatos ætheris
 Sublimioris, generis omnis, incolas. 10
 Non unus omnes prosequi ego versu queam :
 Favete linguis : saltem eos silentio

M m

Taciti

Taciti simul veneremur innumerabiles.
 Miremur omnium perennes laureas,
 Claros triumphos, inclytasque glorias; 15
 Eos & omnes advocemus sedulo,
 Nobis ut alto opem ferant ab æthere
 Periculis in omnibus, neque nos finant,
 Quoad valebunt, cedere obrutos malis.
 Non quod suapte vi, sua aut potentia 20
 Queant juvare hominem, & opem impartirier :
 Divi neque bona, neque ulla dant cuiquam mala.
 Est unus omnium bonorum publicus
 Diffeminator, ille cœli præpotens
 Regnator, orbis conditor, hominum fator, 25
 Cui omnia famulantur, omnia subjacent
 Obnoxia, unus omnibus ubique imperat,
 Unusque, quos vult, eligit, quos ope juvet,
 Nullius ipse externæ opis porro indigus.
 Quos vero habet neglectui, in præceps finit 30
 Ruere misellos, ac malis prorsum omnibus
 Circumvenit, dans cuique pro merito, ut lubet,
 Ultor severus criminum, mortalibus
 Perterrefaciens conscia intus pectora,
 Coelum trifulcis cum coruscat ignibus, 35

Tonitruque templa concutit coelestia.
Nobiscum enim persæpe agatur sæviter,
Nobis nisi ejus præsto ubique filius
Adeffet advocatus, & se opponeret
Caro parenti, is dum parat nos funditus 40
Vertere, malisque, quæ meremur, perdere;
Cui detegit, quæ passus est olim volens
Vulnera, peremptus pro salute publica.
Hunc supplices homines in omnibus adeunt
Discriminibus, & advocatum unum admovent. 45
Verum, quia plerumque suppudet reos
Adire recta regium natum unicum,
Hunc deprecatores ut sibi illico parent,
Neve alloquantur eum sine internuncio,
Prius adhibent de civium numero aliquos, 50
Et, advocatum qui precentur, advocant,
Seu sint adhuc nos inter hic superstites,
Sive in supernam jam advolarint curiam.
Est tutius vero advocare quos scias
Intra receptos jam ætheris domicilia. 55
Neque est verendum ne advocati exaudiant,
Quod oppido remoti ab iis habitent plagis,
Humusque ab astris absiet quam plurimum.

Vident piorum animæ, ac volucres spiritus
Semper beati humana facta, & audiunt; 60
Sed non suapte acie, fuove lumine:
His omnia repræsentat ante oculos sua
In luce soboles cuncta cernentis Dei,
Rerum fideles suggerens imagines.
Hunc intuentes intuentur omnia, 65
Quæcunque opus, vel quæ haud pater eis abnuit.
Itidem audiunt omnia vocati cœlites,
Et obsecrati pro obsecrantibus obsecrant:
Est ille speculum, est unus idem Echo omnibus,
Ob id tamen mortalium ipsi mentibus 70
Haud inferuntur; solus illapsu Deus
Adest, & animis influit præsentia,
Solusque propitio fovet nos numine.
Nulli creato est numen, aut divinitas:
Vult ipse post se nos tamen venerarier 75
Honore proximo Quirites ætheris,
Et supplicabundos sepulchra visere,
Et quicquid eorum adhuc apud nos reliquum est;
Nec thura eis negare, nec crocum, aut rosam.
Quare agite, mecum adeste cuncti, & ætheris 80
Onerate votis universam curiam;

Nobis

Nobis benevolum ut advocatum sedulo
 Reddant, suaque coelites nos evehant,
 Qua plurima pollent apud eum, gratia.
 Is dehinc parentem propitium nobis dabit, 8
 A quo, perenni ut fonte, cuncta fluunt bona.

DIVIS COELITIBUS.

ADESTE, sancti coelites,
 Cives supernæ curiæ:
 Vestra levantes nos ope

Deo propinquos jungite.

Tu Diva virgo, virginum 5
 Princeps, Dei puerpera,
 Regina coeli, da tuum
 Adeste nobis filium.

Vos dehinc beati præpetes,
 Dei fideles nuncii, 10
 Simul creati cum nova
 Nascentis orbis machina:

Quos contumax contra Deum
 Non extulit superbia;
 Sed perstitistis in fide, 15
 Ulti rebelles prælio.

Tum

Tum vos caduci corporis,

Ceu nos, onusti pondere

Quondam mares, aut virgines,

Nunc dii beati cœlites;

20

Quos vestra virtus ætheris

Evexit ad fastigium :

Floretis illic maxima

Jam consecuti præmia.

Vos invocamus supplices ;

25

Nobis famem defendite,

Sint bella longe, sit lues,

Sit nostra cœlo arrecta mens.

Ut mox levati vinculis,

Gravique mole corporis,

30

Migremus ad vos illico,

Vestros adoptati in choros.

Possimus hæc ut assequi,

Vobis rogandus maximus

Ter unus ille, qui bona

35

Potens opum dat omnia.

F I N I S.

OMNES rogatos VIDA vult quam maxime,
Qui legerint versus suos, si offenderint
Quidpiam, quod alienum à sacris mysteriis
Videatur, ante ne improbent, quam intelligant.
Nam recta sentit cum optimis, & asserit 5
Quæ firma patrum comprobat consensus;
Omniaque, quæ scripsit, bona scripsit fide.
Nec factiosum ferre genus hominum potest,
Qui, ut esse videantur aliquid, vetera elevant,
Novasque semper efferunt ineptias, 10
De industria recta deerrantes via.
Siquid per imprudentiam dixit tamen,
Quod parte ab ulla claudicare censeant,
Vult esse non dictum, abolitumque funditus;
Et ipse jam nunc abrogat dicto fidem. 15

1890

1944-1945 44-9718

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
500 5TH AVENUE
NEW YORK 17, N. Y.

Continued on next page

1911

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

RECEIVED

[illegible]

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1891

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

RECEIVED FOR THE SECRETARY OF THE ARMY